

๒.๑๙๐๔



84935

วัฒนธรรมที่ปรากฏในประวัตินิเวศน์บ้านโนนเขต
กิ่งอำเภอบางนกแก้ว จังหวัดพิจิตร

ปริญญาโท

ของ

ปรีชา จันทรมณี

หนังสือนี้เป็นสมบัติของสำนัก
หอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิชา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา

กันยายน 2536

ลิขสิทธิ์ เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(อาจารย์จําเรญ แสงดวงแข)

..... กรรมการ
(อาจารย์สมใจ ศรีนวล)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(อาจารย์จําเรญ แสงดวงแข)

..... กรรมการ
(อาจารย์สมใจ ศรีนวล)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์จริน คิริ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(นายอนันต์ บรรณานุกุล)

วันที่ 5 เดือน ๓-๓ พ.ศ. ๒๕๒๖

ประกาศขอบคุณ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ได้รับความอนุเคราะห์ สนับสนุนช่วยเหลือแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิและบุคคลหลายฝ่ายด้วยกัน คือ อาจารย์จำเริญ แสงดวงแข อาจารย์สมาใจ ศรีนวล ซึ่งเป็นประธานและกรรมการที่ปรึกษา อาจารย์ประยงค์ เรืองโรจน์ อาจารย์พรศักดิ์ พรหมแก้ว อาจารย์จรินทร์ ศิริ คณะกรรมการสอบพิจารณาแล้ว ครอง อาจารย์อำภรณ์ ขวัญดี อาจารย์ประสิทธิ์ ประถมของ จากสถาบันราชภัฏภูเก็ต ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับ ABSTRACT อาจารย์เทวี ทรงเคชะ อาจารย์อรอนงค์ จันทรมณี อาจารย์ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาคใต้ ได้ให้การช่วยเหลือในการพิมพ์ต้นฉบับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ มาโดยตลอด คุณกัญญ์ศิริ จันทรเจริญ คุณศิริพร รัชฎ์ คุณอัจจิมา หนูคง เพื่อนนิสิตไทยคดีศึกษา(ภาคพิเศษ)รุ่นที่ 3 ได้ช่วยเหลือเก็บข้อมูลภาคสนาม คุณประวิทย์ ประถมของ คุณอุดม คงสง คุณณีน เอียดประทีปณ์ ผู้ให้บ้านผู้ช่วยผู้ให้บ้านและบุคลากร หมู่ที่ 8 ตำบลนาปะขอ ผู้ให้คำแนะนำที่แนะแหล่งวิทยากร อำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน จนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดีทุกประการ ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ปรีชา จันทรมณี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
ข้อตกลงเบื้องต้น	6
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	7
แหล่งข้อมูลและผู้บอกข้อมูล	8
วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	9
วิธีจัดกระทำกับข้อมูล	9
วิธีเสนอผลการศึกษาค้นคว้า	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา	10
เอกสารที่ให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกิ่งอำเภอบางแก้ว	10
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชื้อบ้าน	12
เอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม	18
ความหมายของวัฒนธรรม	18
ลักษณะของวัฒนธรรม	20
ประเภทของวัฒนธรรม	22
ความสำคัญของวัฒนธรรม	25

3	ประวัติของซื้อบ้านในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง	27
	ตารางแสดงจำนวนซื้อบ้านที่มีประวัติความเป็นมา	27
	ตารางแสดงที่ตั้งของซื้อบ้าน	29
	ตารางแสดงการจำแนกประเภทซื้อบ้านตามประวัติ	31
	บ้านที่มีชื่อตามลักษณะภูมิประเทศ	32
	บ้านที่มีชื่อตามพันธุ์ไม้และสิ่งที่เกี่ยวข้อง	37
	บ้านที่มีชื่อตามชื่อสัตว์และลักษณะอาการของสัตว์	47
	บ้านที่มีชื่อตามชื่อบุคคลและลักษณะอาการของคน	49
	บ้านที่มีชื่อตามสถานที่และสิ่งก่อสร้างที่มีอยู่เดิม	59
	บ้านที่มีชื่อตามลักษณะอื่น ๆ	61
4	วัฒนธรรมที่ปรากฏในประวัติของซื้อบ้านในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง .	62
	วัฒนธรรมด้านการเลือกที่อยู่อาศัย	62
	วัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพ	64
	วัฒนธรรมด้านความเชื่อ	66
	วัฒนธรรมด้านภาษา	70
5	บทย่อ สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	72
	บทย่อ	72
	ความมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้	72
	วิธีดำเนินการศึกษาครั้งนี้	72
	สรุป	74
	อภิปรายผล	75
	ข้อเสนอแนะ	77

บรรณานุกรม	78
ภาคผนวก	81
แผนที่ กิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง	82
บัญชีรายชื่อ ผู้บอกข้อมูล	83
ภาพประกอบประวัติชื่อบ้าน	87
แบบกรอกข้อมูล เกี่ยวกับประวัติของชื่อบ้าน	97
บทคัดย่อ (ภาษาไทย)	98
บทคัดย่อ (ภาษาอังกฤษ)	100
ประวัติย่อของผู้วิจัย	102

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

มนุษย์ทุกสังคมจะต้องมีวัฒนธรรม เพราะวัฒนธรรมเกิดจากความคิด การเรียนรู้ สร้างสม ถ่ายทอดและปฏิบัติสืบทอดกันมา จากชนรุ่นหนึ่งไปสู่ชนอีกรุ่นหนึ่งจนกลายเป็นมรดกที่สำคัญของสังคม การศึกษาวัฒนธรรมของสังคมใดย่อมจะทำให้เกิดความเข้าใจวิถีชีวิตของสังคมนั้น ๆ ได้ เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ การประกอบอาชีพ ความเชื่อ ประเพณี ภาษา เป็นต้น

"ภาษาเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งและเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญที่สุดในการบรรดาวัฒนธรรมทั้งหลาย เพราะภาษาเป็นเครื่องมือถ่ายทอดทางสังคมที่สืบทอดกันมา" (ประจักษ์ ประภาพิตยารักษ์ และคณะ 2529:9) ภาษานอกจากจะทำหน้าที่ถ่ายทอดแล้ว ยังสามารถสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของชนในสังคมนั้น ๆ ได้ ทั้งนี้เพราะภาษาเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นตามความจำเป็นของสังคม เพื่อเป็นสื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน

ฉะนั้น การศึกษาค้นคว้าความรู้หลายอย่างที่ต้องการ ก็สามารถศึกษาได้จากภาษาและการใช้ภาษาของสังคมนั้น โดยวิธีศึกษาวิเคราะห์จากสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาษาได้ เช่น จากวรรณกรรม ชื่อสถานที่ ชื่อถิ่น เป็นต้น

ชื่อบ้านเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งทางภาษาที่สะท้อนให้เห็นบริบททางสังคม ตลอดจนวัฒนธรรมบางอย่างของท้องถิ่นที่ตั้งชื่อบ้าน ดังที่ สุธีวงศ์ พงษ์วิบูลย์ (2529:982) ได้กล่าวว่า "ชื่อบ้านนามเมืองงานภาคใต้ส่วนใหญ่ สะท้อนถึงสภาพ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ทรัพยากร ในท้องถิ่น ปรากฏคติ ความเชื่อและวัฒนธรรมอื่น ๆ" สิ่งนี้สะท้อนจากชื่อหรือประวัติความเป็นมาของชื่อบ้าน หรือสถานที่ต่าง ๆ จะช่วยให้ได้รับความรู้ด้านต่าง ๆ ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งประทุม ชุ่มเพ็งพันธ์ (2531:54) ได้กล่าวว่า "นามบ้านเมือง หรือชื่อสถานที่ต่าง ๆ หรือเรียกว่า "นามภูมิ" มีความสำคัญไม่น้อย เนื่องจากเป็นเครื่องช่วยพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ ปรากฏคติ แจ่มชัดขึ้น เพราะชื่อภูมิสถานบ้านเมืองมักตั้งตามเหตุการณ์ของบ้านเมือง แอกลักษณ์ของภูมิประเทศ ชื่อบุคคลสำคัญ และอื่น ๆ" และสุวิไล เบรมศรีรัตน์ และสุชาวดี ขาภิรัฐ (2527 : คานา) ได้กล่าวถึงความสำคัญของชื่อบ้านไว้ดังนี้

ชื่อมักจะเป็นสิ่งแรก ๆ ที่สะท้อนความสนใจ เมื่อมีสาเหตุที่จะต้องรับเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ทั้งนี้เพราะเรามักจะมีความคิดว่า ชื่อต้องมีลักษณะเป็นตัวแทนของสิ่งนั้น หรือมองอะไรบางอย่างที่เกี่ยวกับสิ่งนั้น การศึกษาชื่อสถานที่ เช่น ชื่อของบ้านเขตท้องที่ใดท้องที่หนึ่ง านเชิงอรรถลักษณะ จึงน่าจะสนใจและน่าจะเห็นลักษณะบางประการของท้องถิ่นนั้น ๆ ที่จะสะท้อนออกมาจากการใช้ชื่อ ซึ่งอาจจะเป็นข้อมูลทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ตลอดจนความเชื่อ หรือวัฒนธรรมบางประการของท้องที่ที่ทำการเป็นภาพรวม ๆ ของท้องถิ่นนั้นได้

การตั้งชื่อบ้านส่วนใหญ่นักตั้งถิ่นเป็นผู้ตั้งชื่อ และนิยมตั้งให้สัมพันธ์กับลักษณะภูมิประเทศ ตั้งตามตำนาน ตั้งตามบุคคล ตั้งตามอาชีพ ตั้งตามชื่อสัตว์ เป็นต้น ประพันธ์ เรืองณรงค์ (2528 : 214) ได้กล่าวถึงการตั้งชื่อด้านล บ้าน ที่สัมพันธ์กับลักษณะภูมิประเทศ ดังนี้

พัทลุงหรือเมืองลุงนี้มีพื้นที่สูงเพราะมีภูเขามากมาย โดยเฉพาะภูเขาอกทะลุ เป็นสัญลักษณ์สำคัญ ด้านลบ้านท้องที่จึงมีคำว่าตอนหน้าหลายแห่ง เช่น ตอนหลา ตอนเล็กและตอนคั่น ส่วนนครศรีธรรมราชอยู่ใกล้ท่าเรือ ฉะนั้น ชื่อท้องที่จึงนำหน้าด้วย"ท่า" เป็นส่วนมาก เช่น ท่าไม้ ท่าวัง และท่าแพ เมืองตรังหรือจังหวัดตรังมีการทนายหลายแหล่ง ท้องที่จึงมักขึ้นต้นด้วย"นา" เช่น นาริง นาท่อม นาปีนหลา นาข้าวเสีย และนาโต๊ะหมิง ส่วนจังหวัดสงขลาอยู่ใกล้ทะเลพื้นที่ต่ำ จึงมีคำว่า "บ่อ" นำหน้าชื่อด้านล เช่น บ่อยาง บ่อทรัพย์ บ่อเตย บ่อโค และบ่อโคระ

การศึกษาเกี่ยวกับสถานที่ เช่น ชื่อตำบล ชื่อบ้าน ตลอดจนประวัติความเป็นมาของชื่อสถานที่เหล่านั้น เป็นความรู้รอบตัวที่คนในท้องถิ่นควรจะศึกษา "ประชาชนแต่ละประเทศมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาค้นคว้า เรื่องและสภาพความเป็นมา และเหตุการณ์ในประเทศของตน ทั้งในอดีตและปัจจุบันว่า จังหวัดหนึ่ง อำเภอหนึ่ง ตั้งอยู่ที่ไหน มีภูมิประเทศอย่างไร ประวัติความเป็นมาและมีเรื่องราวปรากฏในพงศาวดาร ทั้งโบราณสถานและโบราณวัตถุอย่างไรบ้าง (สงวน อ้นคง 2514:3)

การกำหนดแผนพัฒนาท้องถิ่นในระยะยาวอาจจะทำได้หลายวิธี แต่มีวิธีหนึ่งที่เห็นว่าได้ผลดีคือการปลูกฝังให้เยาวชนเกิดความรัก ความผูกพันในท้องถิ่นของตน เรื่องนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักและเห็นความสำคัญ จึงได้กำหนดให้มีการศึกษา เรื่องของท้องถิ่นในหลักสูตรกลุ่มวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ว่าด้วยเรื่อง"ท้องถิ่นของเรา"(กระทรวงศึกษาธิการ 2533:54) ในรายวิชา ส.071 มีคำอธิบายรายวิชา ดังนี้

การศึกษาสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมาในท้องถิ่น อาณาจักรโบราณที่ เกี่ยวข้อง ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะพื้นบ้าน บุคคลที่สำคัญในท้องถิ่น การดำเนินชีวิต เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีของสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม การดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น ความภาคภูมิใจ รักและผูกพันกับท้องถิ่นของตน ร่วมมือ กันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น

การศึกษาและรวบรวมประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นเป็นสิ่งจำเป็นมากเพราะเป็นส่วน หนึ่งของการศึกษาความเป็นมาของชาติด้วย แต่ประเทศไทยมีการศึกษาและรวบรวมประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นน้อยมาก ดังที่ จูมาดิซ พจนกุล (2519:4) ได้กล่าวไว้ว่า

ประเทศไทยเป็นประเทศเก่าแก่ เรามีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจ แต่ทุกครั้งที่เรา ต้องการค้นคว้าประวัติความเป็นมาของเราเอง เราต้องไปศึกษาประวัติของเราเอง จากเอกสารต่างชาติ หรือเอกสารของเราเองในหอสมุดแห่งชาติฝรั่งเศส จากหอสมุด แห่งชาติจีน และอีกหลายต่อหลายแห่งในหลายทวีป ซึ่งข้าพเจ้าเสียเวลาและเสียใจจนกว่า ว่า หากเราจะมีเอกสารที่เราจัดเก็บเอาไว้ให้สืบสืบเองบ้าง

จากที่กล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยยังมีการศึกษาและเก็บรวบรวมเรื่องราว เกี่ยวกับชนในชาติไว้น้อยมาก จึงสมควรที่จะต้องศึกษารวบรวมข้อมูลเหล่านี้ไว้ อย่างรีบด่วนและ จริงจัง เก็บเป็นหลักฐานเพื่ออำนวยความสะดวกแก่การศึกษาค้นคว้าต่อไป ก่อนจะสูญหายและหรือ เปลี่ยนแปลงเนื่องจากสาเหตุต่าง ๆ เช่น วิทยาการหรือผู้มีความรู้ เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของ ชี้อันได้ล่วงลับไปตามกาลเวลา ส่วนที่ยังมีชีวิตอยู่ อาจจะหลงลืมความรู้ ที่ได้รับการสืบทอดมา และความชราอาจทำให้ข้อมูลคลาดเคลื่อน ดังเช่น พูลจิตร นิต (2521 : 220) ได้กล่าวไว้ ว่า "วิทยาการหรือผู้รู้เรื่องประวัติ หรือตำนาน หรือนิทาน ที่เกี่ยวกับชี้อันนั้นวันจะหมดไป ที่ยังมี ชีวิตอยู่บางคนก็มีอายุมากแล้ว อาจจะทำได้ข้อมูลที่ไม่น่าเชื่อถือเนื่องจากความชราเป็นเหตุ"

นอกจากนี้ การเคลื่อนย้ายถิ่นที่อยู่ของวิทยาการในหมู่บ้านก็เป็นเหตุอันหนึ่งที่ทำให้ข้อมูลสูญ หายได้ การเคลื่อนย้ายถิ่นที่อยู่อาจเนื่องมาจากความสมบูรณ์ของทรัพยากรน้อยลง ความเจริญทาง ด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยี ความเจริญเติบโตทางอาชีพและเศรษฐกิจของครอบครัว เช่นในอดีต ถึงอำเภอบางแก้วนั้น "ราษฎรชาวจีนซึ่งสืบเชื้อสายมาจากจีนก๊กมินตั๋ง จากกองพล 93 เป็นรุ่นแรก

ที่ถูกเปิดเข้ามาตั้งถิ่นฐาน ทำการค้าขายและทำนา ปรากฏตามหลักฐาน การวางผังเมืองในเขต
สุขามิบาลและเส้นทางระหว่าง "บางแก้ว - หาดไข่เต่า" (เอกสารบรรยายสรุปโครงการ
กิ่งอำเภอบางแก้ว 2535 : 2) หนึ่งในจำนวนนั้นก็มี "ตระกูลลำทา" ซึ่งปัจจุบันก็ได้แยกย้าย
ไปทำการค้าและอาชีพอื่น ๆ ในจังหวัดใกล้เคียงและกรุงเทพมหานคร คงเหลือไว้แต่ร่องรอย
และอดีตให้ทรงจำเท่านั้น กิ่งอำเภอบางแก้ว แม้เป็นกิ่งอำเภอเล็ก ๆ ที่เพิ่งประกาศตั้งขึ้นใหม่
แต่เป็นสถานที่ที่สำคัญที่น่าศึกษา ในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านศาสนา กิ่งอำเภอบางแก้ว มีวัด
ซึ่งเป็นศาสนสถาน 15 วัด หนึ่งในจำนวนนี้มีวัดที่สำคัญคือ "วัดช่างทอง" วัดช่างทอง ตั้งอยู่
หมู่ที่ 5 ตำบลนาปะขอ เป็นวัดที่สร้างขึ้นในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ภายในวัดมีพระพุทธรูป
ปูนปั้นสมัยอยุธยา 2 องค์ สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นจำนวน 5 องค์ นอกจากนั้น ก็ยังมีมรดกข่อย
อีกหลายฉบับ (ชัยวุฒิ พิชะกุล 2529:380) และ "เชื่อว่าชุมชนบางแก้วเคยมีมนุษย์สมัยก่อน
ประวัติศาสตร์เข้ามาอาศัยอยู่ หรือเดินทางผ่านมาแล้วเมื่อประมาณ 4,000 - 2,500 ปี เพราะ
ได้ค้นพบหลักฐาน "ขวานหินขัด" หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า "ขวานฟ้า" สมัยหินที่ ตำบลท่ามะเดื่อ
อำเภอเขาชัยสน(ปัจจุบันคือกิ่งอำเภอบางแก้ว) จังหวัดพัทลุง(ชัยวุฒิ พิชะกุล 2529:1457-2458)
นอกจากนี้ กิ่งอำเภอบางแก้ว ยังมีความสำคัญ ทางวัฒนธรรมในด้านอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น
ด้านการแสดงวัฒนธรรมพื้นบ้าน กิ่งอำเภอบางแก้ว มีศิลปินพื้นบ้านที่ประชาชนทั่วไปรู้จักกันอย่าง
กว้างขวาง มาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบันมีชาดสาย เช่น ในอดีตก็มี คณะ "หนังเย็ด ปากพล"
"หนังหนังกิมเหนียว" และในปัจจุบันก็มีหลายคณะแต่ที่รู้จักกันแพร่หลายก็มีคณะ "หนัง ร้องน้อย"
(พร้อม บุญฤทธิ์) ด้านศิลปกรรมและหนังก็มี "ครูอิม"(นายอิม จันทรชุม) เป็นช่างแกะหนังฝีมือดี
คนหนึ่งของภาคใต้ ลักษณะเช่นนี้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่เป็นบริบทต่อกันระหว่าง ศิลปกรรมและ
หนังกับศิลปกรรมแสดงพื้นบ้านหนังตะลุงที่มีมา และมีสืบทอดต่อไป ด้านการเกษตรกิ่งอำเภอบางแก้ว
เป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญ และมีชื่อเสียงแห่งหนึ่งมาแต่อดีตที่รู้จักกันมานาน "ข้าวบางแก้ว" หรือ
"สารบางแก้ว" ด้านวรรณกรรมประเภทนิยายตัวกลอง เกี่ยวกับชื่อบ้านก็มี เช่น "สังเขยา
ไม่เหน็บเพลอ อย่าใบเพลอ ไม่เชือกใบลอง ได้สองคลองนะน้องเอ..." นอกจากนี้ประวัติของ
ชื่อบ้านที่น่าสนใจ ดังตัวอย่าง เช่น

บริเวณชายฝั่งทางทิศตะวันตกของทะเลสาบสงขลา ณ ที่มีชายหาดทรายที่สวยงาม และ
ในทะเลสาบปากลิ ๆ มีฝูงเต่า เป็นจำนวนมากอาศัยอยู่ เมื่อถึงฤดูกาลขยายพันธุ์ เต่าชนิดต่าง ๆ
ก็จะขึ้นมาวางไข่เพื่อขยายพันธุ์ ไข่บริเวณชายหาดทรายนั้นเป็นประจำทุกปี ณ สถานที่บริเวณนั้น
ประชาชนจึงได้ให้ชื่อว่า หาดไข่เต่า และได้กลายมาเป็น บ้านหาดไข่เต่าตราบนานทุกวันนี้...

มีเรื่องเล่าว่าก่อนสมัยก่อน เจ้าเมืองบางแก้ว ได้เดินทางมาจากเมืองสงขลา เพื่อเดินทางกลับเมืองบางแก้ว (คือบ้านรัตนเมือง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุงในปัจจุบัน) แต่พอมาถึงสถานที่บริเวณนี้ เวลาจวนใกล้ค่ำ จึงได้สั่งให้ทหารพักไพร่พล โดยสร้างค่ายพักแรมขึ้นเพื่อหลบนอน และจะได้เดินทางต่อในวันรุ่งขึ้น ครั้นต่อมามีประชาชนเข้ามาอยู่อาศัย และกลายเป็นชุมชน สถานที่แห่งนี้จึงมีชื่อว่า บ้านพล ตามอดีตที่เคยเป็นที่พักพล และนาน ๆ เข้า บ้านพล ก็เขียนเป็นบ้านพน ดังที่ทราบมาปัจจุบัน

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า ถึงอำเภอบางแก้ว มีประวัติความเป็นมาทางวัฒนธรรมและประวัติชื่อบ้านที่น่าสนใจ และน่าศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ประกอบกับสถานที่แห่งนี้ ยังไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดทำการศึกษาและวิจัยมาก่อน ผู้วิจัยเห็นสมควรที่จะศึกษา "วัฒนธรรมที่ปรากฏในประวัติของชื่อบ้าน" เพื่อนำมาปรับใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น และใช้เป็นหลักฐานในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาประวัติของชื่อบ้านในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง
2. เพื่อแยกประเภทของชื่อบ้านเดิมจากแนกตามประวัติชื่อบ้านในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง
3. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมที่ปรากฏในประวัติของชื่อบ้านในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง

ความสำคัญในการศึกษาค้นคว้า

1. เป็นการรวบรวมประวัติของชื่อบ้าน ในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ซึ่งสืบทอดรอยวิศิษฐาฐานะไว้ เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นการอนุรักษ์ประวัติของชื่อบ้านไว้สู่ลูกหลานตามกาลเวลา และอำนวยความสะดวกต่อการศึกษาค้นคว้าต่อไป
2. ช่วยทำให้ทราบวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของประชาชนชาวกิ่งอำเภอบางแก้ว จากประวัติของชื่อหมู่บ้านในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง เพื่อเป็นช่องทางในการพัฒนาท้องถิ่นทั้งในด้าน การให้ การรับ รับผิดชอบจัดเก็บรอ เปียบประเพณีที่มีอยู่ ติมานท้องถิ่น

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ข้อมูลที่จะนำมาศึกษาครั้งนี้คือ ชื่อบ้านที่ปรากฏในกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ช่วง พ.ศ. 2536.
2. การศึกษาชื่อบ้านจะศึกษาตามคำบอกเล่าของชาวบ้านในทุกตำบล ของกิ่งอำเภอ บางแก้ว จังหวัดพัทลุง ที่ปรากฏอยู่ในทะเบียนท้องที่ พ.ศ. 2536 ของกองปกครองท้องที่ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
3. การถ่ายทอดข้อมูลประวัติของชื่อบ้าน จากคำบอกเล่าของผู้บอกข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยนี้ จะใช้วิธีสรุปความ และบันทึกด้วยอักษรวิธภาษาไทยมาตรฐาน

ขอบเขตของการศึกษาครั้งนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ จะศึกษาประวัติชื่อบ้านในเขตพื้นที่ทุกตำบลของกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ที่ปรากฏในทะเบียนท้องที่ พ.ศ. 2536 ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา มีขอบเขตการศึกษา ดังนี้
 - 2.1 ประวัติของชื่อบ้านในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง
 - 2.2 ประเภทของชื่อบ้าน จำแนกตามประวัติความเป็นมาของชื่อบ้าน ในกิ่งอำเภอ บางแก้ว จังหวัดพัทลุง ดังเช่น
 - 2.2.1 ชื่อตามลักษณะภูมิประเทศ
 - 2.2.2 ชื่อตามพันธุ์ไม้และสิ่งที่เกี่ยวข้อง
 - 2.2.3 ชื่อตามชื่อสัตว์และลักษณะอาการของสัตว์
 - 2.2.4 ชื่อตามชื่อบุคคลและลักษณะอาการของคน
 - 2.2.5 ชื่อตามชื่อสถานที่และสิ่งก่อสร้างที่มีอยู่เดิม
 - 2.2.6 ชื่อตามลักษณะอื่น ๆ

2.3 วัฒนธรรมที่ปรากฏในประวัติของชื่อบ้านในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ได้แก่

- 2.3.1 วัฒนธรรมด้านการเลือกที่อยู่อาศัย
- 2.3.2 วัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพ
- 2.3.3 วัฒนธรรมด้านความเชื่อ
- 2.3.4 วัฒนธรรมด้านภาษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ชื่อบ้าน หมายถึง ชื่อท้องที่ที่เป็นชุมชนย่อยในตำบลต่าง ๆ ซึ่งปรากฏในทะเบียนท้องที่กิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง พ.ศ. 2536
2. วัฒนธรรม หมายถึง วิถีชีวิตของชาวกิ่งอำเภอบางแก้วที่ปรากฏในประวัติชื่อบ้าน ซึ่งสะท้อนถึงสภาพความเป็นอยู่ ได้แก่ การเลือกที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพ ความเชื่อ และการใช้ภาษา เป็นต้น

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาประวัติของชื่อบ้านในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานในการกำหนดหัวข้อศึกษาครั้งนี้ การกำหนดแหล่งข้อมูล ตลอดจนการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาของชื่อบ้าน
2. ติดต่อบุคลากร เพื่อสอบถามข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า และเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการออกเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อได้รับความรู้พื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนจากการสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยจึงได้กำหนดวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าใน 4 หัวข้อ คือ

1. แหล่งข้อมูลและผู้บอกข้อมูล
2. วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล
3. วิธีจัดกระทำกับข้อมูล
4. วิธีเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและผู้บอกข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 ประเภท คือ

1.1 ข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้จากแหล่งต่อไปนี้

- 1.1.1 สำนักงานจังหวัดพัทลุง
- 1.1.2 สถาบันราชภัฏ สงขลา
- 1.1.3 ที่ว่าการกิ่งอำเภอบางแก้ว
- 1.1.4 ห้องสมุดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคใต้
- 1.1.5 ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง โรงเรียนสตรีพัทลุง
- 1.1.6 ห้องสมุดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดพัทลุง
- 1.1.7 หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้
- 1.1.8 หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
- 1.1.9 ห้องสมุดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้

1.2 ข้อมูลภาคสนาม ในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ตามขอบเขตด้านพื้นที่

2. ผู้บอกข้อมูล เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องอยู่ ณ หมู่บ้าน ที่เป็นแหล่งข้อมูลอย่างน้อย 3 คน รับผิดชอบ

การเสนอแนะจากผู้ที่เกี่ยวข้องอยู่ ณ หมู่บ้านนั้น ๆ โดยมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- 2.1 เป็นผู้ที่เกิด เติบโต และอาศัยอยู่ในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง
- 2.2 เป็นผู้มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป
- 2.3 เป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับชื่อบ้านและสามารถบอกประวัติของชื่อบ้านได้

วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง

2. เก็บรวบรวมข้อมูล กระทำโดยวิธีการ ดังนี้

2.1 สัมภาษณ์ผู้บอกข้อมูลเกี่ยวกับประวัติของชื่อบ้านวัดโดยใช้นแบบกรอกข้อมูล เป็นแนวทางการสัมภาษณ์ ในขณะที่สัมภาษณ์จะใช้วิธีการจดบันทึกและบันทึกเสียง

2.2 ถ่ายภาพบริเวณหมู่บ้านที่สอดคล้องกับประวัติของชื่อบ้านที่ได้สัมภาษณ์

วิธีจัดกระทำข้อมูล

1. เก็บเนื้อความจากฉบับบันทึกเสียงจดบันทึกเป็นภาษาไทยมาตรฐาน

2. ตรวจสอบข้อมูลที่ได้นับเพื่กรวบรวมแบบกรอกข้อมูล เปรียบเทียบกับข้อมูลที่คัดจากฉบับบันทึกเสียง

3. จำแนกประเภทตามที่มาของประวัติของชื่อบ้าน

4. วิเคราะห์ข้อมูล

วิธีเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

เสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

บทที่ 2

เอกสารผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1. เอกสารที่ให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกิ่งอำเภอบางแก้ว
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชื่อหมู่บ้าน
3. เอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม

เอกสารที่ให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกิ่งอำเภอบางแก้ว

การศึกษาเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับกิ่งอำเภอบางแก้ว ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารของสำนักงานกิ่งอำเภอบางแก้ว ซึ่งได้จัดทำเอกสารบรรยายสรุปข้อราชการปี 2535 ได้กล่าวถึงสภาพปัจจุบันของกิ่งอำเภอบางแก้วว่า ที่ว่าการกิ่งอำเภอบางแก้วปัจจุบันตั้งอยู่ในเขตสุขาภิบาลท่ามะเดื่อ ตำบลท่ามะเดื่อมีพื้นที่ประมาณ 113.45 ตารางกิโลเมตร และมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ จดตำบลเขาชัยสน ตำบลจองถนน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง

ทิศใต้ จดตำบลผาละมี อำเภอปากพะยูน และตำบลบ้านอน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง

ทิศตะวันออก จดทะเลสาบสงขลา

ทิศตะวันตก จดตำบลแม่ขี อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง

กิ่งอำเภอบางแก้ว แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 3 ตำบล 22 หมู่บ้าน ดังนี้

1. ตำบลนาปะขอ มี 9 หมู่บ้าน คือ

หมู่ที่ 1 บ้านหาดไข่เต่า

หมู่ที่ 2 บ้านพล

หมู่ที่ 3 บ้านควนหมด

หมู่ที่ 4 บ้านนาปะขอ

หมู่ที่ 5 บ้านช่างทอง

หมู่ที่ 6 บ้านนาหม่อม

หมู่ที่ 7 บ้านวัดรัตนด

หมู่ที่ 8 บ้านคลองชีพ

หมู่ที่ 9 บ้านปากดล

2. ตำบลท่ามะเดื่อ มี 6 หมู่บ้าน คือ

หมู่ที่ 1 บ้านนางแก้ว

หมู่ที่ 2 บ้านเกาะประตู่

หมู่ที่ 3 บ้านเล้งเขย่า

หมู่ที่ 4 บ้านท่ามะเดื่อ

หมู่ที่ 5 บ้านขุนแร่

หมู่ที่ 6 บ้านโนนไร่

3. ตำบลโคกสัก มี 7 หมู่บ้าน คือ

หมู่ที่ 1 บ้านแม่ก่นคง

หมู่ที่ 2 บ้านโคกสัก

หมู่ที่ 3 บ้านลอน

หมู่ที่ 4 บ้านต้นสน

หมู่ที่ 5 บ้านห้วยเนียง

หมู่ที่ 6 บ้านลำซำ

หมู่ที่ 7 บ้านคอนแห้งงาม

มี 1 สุขาภิบาล คือ สุขาภิบาลท่ามะเดื่อ

การอาชีพและธุรกิจ มีเนื้อที่ในการเกษตรกรรมทั้งหมด 76,896 ไร่ จึงแบ่งเป็นเนื้อที่
ทำนา ทำการเพาะปลูก 49,690 ไร่ เนื้อที่ทำสวนยางพารา 7,768 ไร่ เนื้อที่ทำสวน 169 ไร่
ด้านการธุรกิจ มีร้านค้า 386 ร้าน มีโรงสี 12 โรง

การศึกษาและศาสนา มีโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญ 1 โรงเรียน ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบลโคกสัก
คือโรงเรียนนางแก้วพิทยาคม โรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม 1 โรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ 16 โรงเรียน

การศาสนา มีวัดจำนวน 15 วัด มัสยิด 5 แห่ง โบสถ์คริสต์ 1 แห่ง ศาลเจ้า 1 แห่ง
ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลท่ามะเดื่อ

ผลการศึกษาเอกสารที่หาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกิ่งอำเภอ บางแก้วดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาใช้ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าดังนี้ คือ

1. เป็นประโยชน์ด้านการกำหนดขอบเขตพื้นที่ที่จะศึกษาค้นคว้า
2. เป็นประโยชน์ด้านวางแผนออกเก็บรวบรวมข้อมูล
3. เป็นประโยชน์ด้านการเขียนภูมิหลัง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับชื่อหมู่บ้าน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับชื่อหมู่บ้าน ผู้วิจัยได้สำรวจพบและนำมาใช้เป็นแนวทางการศึกษา ดังนี้

จินตนา ยอดยิ่ง (2516:297-299) ได้ศึกษาเรื่องประวัติของชื่อตำบลและหมู่บ้านในเขตอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ มีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมประวัติชื่อตำบลและหมู่บ้านไว้เป็นหลักฐานศึกษาที่มาของชื่อและภูมิหลังของวิทยาการและวิธีการถ่ายทอดข้อมูล ผลการศึกษาได้ประวัติชื่อตำบลและหมู่บ้านทั้งหมด 149 ชื่อ จำนวนลักษณะที่มาของชื่อได้ 6 ประเภท คือ ชื่อตามลักษณะภูมิประเทศ 53 ชื่อ ชื่อตามพันธุ์ไม้ 22 ชื่อ ชื่อตามตำนาน 19 ชื่อ ชื่อตามบ้านเดิม 14 ชื่อ ชื่อตามชื่อวัด 19 ชื่อ วิทยาการที่บอกข้อมูลส่วนใหญ่อายุระหว่าง 50-79 ปี

พูนศรี กัมภีร์ภรณ์ (2520 : 593) ได้ศึกษาเรื่องชื่อและประวัติหมู่บ้านในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมประวัติชื่อตำบลและหมู่บ้านไว้เป็นหลักฐานศึกษาที่มาของชื่อ ภูมิหลังของวิทยาการ และวิธีการถ่ายทอดข้อมูลที่วิทยาการได้รับ ผลของการศึกษาได้ประวัติชื่อตำบลและหมู่บ้าน จำนวน 169 ชื่อ จำนวนประเภทที่มาของชื่อได้ 8 ประเภท คือ ชื่อของพันธุ์ไม้ 89 ชื่อ ลักษณะภูมิประเทศ 43 ชื่อ ชื่อสัตว์ 12 ชื่อ ชื่อของแม่น้ำ ท้อง คลอง บึง 13 ชื่อ ชื่อตามตำบลและศาสนา 10 ชื่อ ชื่อแร่ธาตุ 9 ชื่อ ชื่อบุคคลและสิ่งอื่นอย่างละ 4 ชื่อ วิทยาการผู้ให้ข้อมูลส่วนมากเป็นเกษตรกร มีอายุระหว่าง 40-50 ปี

พูลจิตร นิต (2521 : 242) ได้ศึกษาประวัติชื่อตำบลและหมู่บ้านในเขตอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร มีจุดมุ่งหมาย เพื่อรวบรวมประวัติและศึกษาความเปลี่ยนแปลงของชื่อตำบลและหมู่บ้าน ได้ศึกษาชื่อตำบลและหมู่บ้านจำนวน 83 เรื่อง ได้ประวัติที่มาของชื่อทั้งหมด 96 ชื่อ จำนวน

ประเภทที่มาของชื่อได้ 9 ประเภท คือ ชื่อแม่น้ำ ห้วย หนอง บึง บ่อ 24 ชื่อ ชื่อตามลักษณะภูมิประเทศ 21 ชื่อ ชื่อพันธุ์ไม้ 8 ชื่อ ชื่อบ้านเดิม 7 ชื่อ ชื่อบุคคลและอื่น ๆ อย่างละ 3 ชื่อ ชื่อสถานที่ส่วนใหญ่ยังคงชื่อเดิม ชื่อที่เปลี่ยนใหม่มีสาเหตุมาจากทางราชการเสนอให้เปลี่ยน

อัมร ชูระเจน (2521 : 289) ได้ศึกษาเรื่องประวัติของชื่อตำบลและหมู่บ้านในเขตอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช มีจุดมุ่งหมาย เพื่อรวบรวมประวัติของชื่อตำบลและหมู่บ้านไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และจำแนกประเภทของที่มาของชื่อตำบล และหมู่บ้านตลอดทั้งวิธีการที่วิทยากรได้ถ่ายทอดเรื่องราวตกทอดสืบต่อกันมา ผลการศึกษา ได้ชื่อตำบลและหมู่บ้าน จำนวน 132 ชื่อ ได้ประวัติความเป็นมา 146 ชื่อ จำแนกประเภทที่มาของชื่อได้ 8 ประเภท คือ ชื่อตามลักษณะภูมิประเทศ 50 ชื่อ ชื่อจากตำนาน 40 ชื่อ ชื่อตามพันธุ์ไม้ 36 ชื่อ ชื่อตามชื่อวัด 8 ชื่อ ชื่อตามบุคคล 6 ชื่อ วิทยากรผู้ให้ข้อมูลส่วนมากเป็นวิทยากรในท้องถิ่นมีอายุระหว่าง 50-90 ปี

ประพนธ์ เรืองณรงค์ (2528 : 213-214) ได้กล่าวถึงสำนวนชาวใต้เกี่ยวกับชื่อหมู่บ้านนามเมืองไว้ในหนังสือเรื่องเล่าจากชาวใต้ โดยศึกษาสำนวนชาวใต้ เกี่ยวกับชื่อบ้านนามเมืองส่วนใหญ่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับท้องถิ่นนครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี สงขลา พัทลุง และตรัง จากสำนวนที่ได้รวบรวมสะท้อนให้เห็นแง่มุมต่าง ๆ ไม่ว่า ด้านภาษา ภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และประเพณีของชาวใต้สมัยนั้นเป็นอย่างดี เช่น เมืองลุงมีดอน นครมีท่า ตรังมีนา สงขลามีบ่อ จากสำนวนเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะภูมิประเทศว่า จังหวัดพัทลุงมีพื้นที่สูง เพราะมีภูเขามากมาย ศาสนาในท้องถิ่นจึงมีคำว่า ดอนนาท่นาหลายแห่ง เช่น ดอนเหลา ดอนคืด และดอนคัน ส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราชอยู่ใกล้ทะเลมีท่าเรือ ฉะนั้นชื่อท้องถิ่นจึงนำหน้าด้วยท่าเป็นส่วนมาก เช่น ท่าม้า ท่าวัง และท่าแพ จังหวัดตรังมีการทำนาหลายแห่ง ชื่อท้องถิ่นจึงมักขึ้นต้นด้วยคำว่านา เช่น นารอง นาท่อม นาบินหลา เป็นต้น ส่วนจังหวัดสงขลาอยู่ใกล้ทะเลพื้นที่ต่ำ จึงมีคำว่าบ่อน้ำหน้า เช่น บ่อยาง บ่อทรัพย์ บ่อเตย บ่อโค เป็นต้น

นศร พันธุ์รงค์ (2524 : 219) ได้ศึกษาศึกษาประวัติท้องถิ่นของตำบลและหมู่บ้านที่ตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำน่านในเขตอำเภอเมืองพิษณุโลก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและรวบรวมประวัติของชื่อตำบลและหมู่บ้าน จำแนกที่มาของชื่อ ความเปลี่ยนแปลงของชื่อ ผลการศึกษา

ได้ประวัติชื่อตำบลและหมู่บ้าน 53 ชื่อ จำนวนได้ 8 ประเภท คือ ชื่อตามพื้นที่ไม้ 14 ชื่อ ชื่อตามตำบลและนิทาน 10 ชื่อ ชื่อตามลักษณะภูมิประเทศ 9 ชื่อ ชื่อแม่น้ำ คลอง ห้วย บึง 6 ชื่อ ชื่อตามชื่อวัด 3 ชื่อ ชื่อตามอาชีพ 3 ชื่อ ชื่อตามชื่อบ้านเดิม 2 ชื่อ สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงชื่อ คือ เรียกชื่อให้สั้นกว่าเดิม เปลี่ยนตามชื่อวัด เปลี่ยนเพื่อความสะดวก เปลี่ยนตามความนิยม และเปลี่ยนเนื่องจากชาวบ้านท้องถิ่นอื่นเรียก ชื่อตำบลและหมู่บ้านตามลุ่มแม่น้ำหรือใกล้ทะเลจะตั้งชื่อตามชื่อพื้นที่ไม้และลักษณะภูมิประเทศมากที่สุด ในจำนวนที่เท่า ๆ กัน

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และสุชาวดี ขำศิริ (2527 : 62) ได้ศึกษาชื่อหมู่บ้านในทางภาษาศาสตร์ เพื่อให้ทราบความหมายของชื่อหมู่บ้านในอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชื่อที่มาจากภาษาเขมรสูง และให้ความเห็นแตกต่างระหว่างชื่อราชการกับชื่อพื้นบ้าน ชื่อราชการของหมู่บ้านนั้นรู้จักกันโดยคนที่มีการศึกษาพอสมควรเท่านั้น แต่ชื่อพื้นบ้านเป็นที่รู้จักกันทั่วไปในท้องถิ่น ชื่อหมู่บ้านที่รวบรวมไว้น่าสนใจเป็นตารางรายชื่อ โดยเทียบชื่อราชการและชื่อพื้นบ้านเขียนเป็นศัพท์อักษรสกริปต์พร้อมกับแปลความหมายเป็นภาษาไทยกลางไว้ด้วย ผลการศึกษาสรุปได้ว่า การตั้งชื่อหมู่บ้านมาจากสิ่งแวดล้อมและโลกทัศน์ของชาวบ้านในเขตนั้น และให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวการตั้งชื่อหมู่บ้านในเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ไว้ด้วย

สุริวงศ์ พงศ์ใหญ่ (2529:982-985) ได้กล่าวถึงชื่อหมู่บ้านนามเมืองในภาคใต้ว่า ชื่อบ้านนามเมืองภาคใต้ส่วนใหญ่ สะท้อนถึงสภาพภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ทรัพยากร ในท้องถิ่น โบราณคดี ความเชื่อและวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ เมื่อพิจารณาชื่อบ้านเมืองที่มีมาในอดีต การเปลี่ยนแปลงชื่อและตั้งชื่อขึ้นใหม่พบว่ามีแนวโน้ม ดังนี้

1. ใช้ลักษณะตามสภาพภูมิศาสตร์ของสถานที่นั้น ๆ เป็นสำคัญและอาจใช้สิ่งที่มีปรากฏพิเศษจำเพาะถิ่นประกอบขยายชื่อที่ตั้ง โดยอาศัยลักษณะดังกล่าวมีมากที่สุด เช่น หาดส้มแป้น ท่าข้ามหนองจิก อ่าวลึก และเนื่องจากภูมิประเทศในภาคใต้ส่วนมากอยู่ใกล้ทะเล อุดมไปด้วย ลากลอง หนอง บึง ชื่อบ้านนามเมือง จึงมักจะมี ความหมายเกี่ยวกับน้ำมากอยู่มากร เช่น ท่า บาก บาง อ่าว ป่า หนอง ห้วย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีคำที่หมายถึงน้ำมาตั้งชื่อ เช่น วัง พน ใต้แก่ หัววัง ปากพน เป็นต้น

2. ใช้นิมิตหมายที่เด่นชัดที่บังเกิดขึ้นร่วมสมัยกับการตั้งชื่อบ้านนามเมืองนั้น ๆ เรื่องนิมิตหมายอาจจะมิใช่ก่อสร้างขึ้นหรือเป็นไปตามธรรมชาติ แต่คิดสามัญ จึงรู้ความหมายได้ง่าย ยอมรับ

และแพร่หลายได้เร็ว เช่น เปี้ยจัด ซึ่งเป็นชื่อเดิมของอำเภอปากหนัง เพราะมีหอยที่ใช้น้ำเปี้ย พบที่ชายหาดบริเวณนี้มาก หรือสะบ้าย้อย ซึ่งเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดสงขลา เพราะมีต้นสะบ้าย้อย เป็นนิมิตหมาย

3. อาศัยรูปลักษณะที่ปรากฏเป็น คำให้ความรู้สึกและจินตนาการประกอบกำหนดเป็นชื่อขึ้น เช่น ออกทะเล ซึ่งเป็นชื่อภูเขาในอำเภอเมืองพัทลุง เพราะใกล้ยอดเขามีช่องทะเล หรือโอบกษณิซึ่งเป็นสระน้ำในหมู่ที่ 2 ตำบลอ่าวลึก จังหวัดกระบี่ เพราะมีจินตนาการเอาว่าคล้ายสระโอบกษณิ

4. ชื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศ ชื่อบ้านนามเมืองมักจะเกิดขึ้นเพราะชนชาตินั้น เข้ามาอาศัยแล้วเป็นผู้กำหนดเรียกโดยใช้ภาษาของตน ชื่อภาษาต่างประเทศที่พบมากในภาคใต้ คือ ภาษามลายู เพราะต่อคนกับภาษาอื่น ๆ เช่น ภูมิฬ เชมร จีน อาหรับ โปรตุเกส เปอร์เซีย บาลีและสันสกฤต เพราะชนชาติเหล่านั้นเคยเข้ามาสัมพันธ์ทางการค้ามาแต่โบราณและบางชาติมีความสัมพันธ์ทางการเมืองและการปกครองด้วย เช่น บันนังสตา ท่ามิหรำ สทิงพระ เก้าเส็ง เป็นต้น

5. ชื่ออันเกิดแต่สำเนียงภาษาพูด โดยมากจะเป็นไปตามลักษณะของภาษาถิ่น ชื่อเหล่านี้มักเอาความตามภาษาไทยกลางไม่ได้ บางชื่อเมื่อมีความพยายามลากเข้าภาษากลางในภาษาไทย เป็นเหตุให้เกิดความสับสน เช่น "สทิงพระ" สำเนียงภาษาถิ่นเป็น "จทิงพระ" พม่ามั่ง"สำเนียงภาษาถิ่นเป็น "ม่ามั่ง" เป็นต้น

6. ตั้งชื่อบ้านนามเมืองเป็นอนุสรณ์แก่บุคคล หรือเป็นที่รำลึกถึงเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้น ณ สถานที่นั้น ๆ เช่น กำแพงเพชร ตั้งชื่อตามนามบุคคล คือ หัวเมืองเพชรคุมเลกไปสร้างกำแพงเมืองสงขลาด้านตะวันตก ครั้นเมื่อนายหัวเมืองเพชรถึงแก่กรรมแล้ว เชื้อสายและพวกเลกก็อยู่ที่นั่น ครั้นเมื่อรัชกาลที่ 5 มีการจัดการปกครองขึ้นใหม่ใน พ.ศ. 2440 ได้ยกหมู่บ้านนี้ขึ้นเป็นตำบล ให้ชื่อว่า ตำบลกำแพงเพชร หรือเทพกระษัตรี ซึ่งเป็นตำบลในอำเภอกลาง ตั้งเพื่อเป็นอนุสรณ์แก่วีรกรรมของท้าวเทพกระษัตรี เป็นต้น

7. ตั้งชื่อขอเคล็ดเพื่อให้งานมงคล ชื่อบ้านนามเมืองประเภทนี้ บางทีสภาพท้องถิ่นกับชื่ออาจจะตรงกันข้าม เช่น น้ำน้อย ซึ่งเป็นตำบลหนึ่งในอำเภอหาดใหญ่ เป็นบ้านที่อยู่เชิงเขาและอยู่ในที่ลุ่ม เมื่อถึงฤดูฝนน้ำจะท่วมอย่างฉับพลันและท่วมใหญ่ จึงตั้งชื่อน้ำน้อยเพื่อเอาเคล็ด

8. ใช้ภาษาบาลีและสันสกฤตที่มีความหมายเป็นสิริมงคล และสื่อความหมายสัมพันธ์กับสถานที่ตั้งนั้น เป็นชื่อบ้านนามเมือง เนื่องจากภาษาทั้ง 2 นี้ เข้าสู่ภาษาไทยพร้อมกับการเข้ามาของผู้คนและวัฒนธรรมอินเดีย ตั้งแต่ประมาณก่อนพุทธศตวรรษที่ 10 จึงมีชื่อเมืองในภาคใต้ที่เคย

เจริญมาในอดีต เป็นคำภาษามาสีสันสกฤตอยู่หลายเมือง เช่น นครศรีธรรมราช นครราชสีมา สุราษฎร์ธานี เป็นต้น

วิมุตติ ชัยชูวงศ์ (2532:175) ได้ศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมภาษาชื่อหมู่บ้านในจังหวัดมหาสารคาม มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษานวการตั้งชื่อหมู่บ้านอีสานในจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเชื่อว่า จะสะท้อนให้เห็นสภาพของหมู่บ้านในด้านภูมิศาสตร์ประวัติศาสตร์ และสภาพสังคมวัฒนธรรมและเพื่อศึกษาวัฒนธรรมภาษาชื่อหมู่บ้านในจังหวัดมหาสารคาม จากการศึกษาพบว่า ชื่อหมู่บ้านแต่ละชื่อ มีมโนทัศน์ (concept) ความคิด ความเชื่อ ลักษณะสังคมและวัฒนธรรม การดำรงชีวิตของคนในหมู่บ้านสอดแทรกอยู่ นวการตั้งชื่อหมู่บ้านอีสานในจังหวัดมหาสารคามส่วนมาก เป็นภาษาไทยแท้ คำแรกของชื่อ มักเป็นคำนามที่บอกลักษณะ ทางภูมิศาสตร์ของสถานที่ตั้งหมู่บ้าน และชื่อพรรณไม้ ชนิดใดชนิดหนึ่ง ที่ใช้เป็นเครื่องสังเกตว่ามีความหมายถึงสถานที่ตั้งหมู่บ้าน มีชื่อหมู่บ้านเป็นส่วนน้อยที่เป็น คำกริยา คำวิเศษณ์ หรือคำบุพบท ในด้านภูมิศาสตร์ชื่อหมู่บ้านสะท้อนให้เห็นสภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านว่าเป็นที่สูง ประเภทหนอง คลองหรือห้วยและมีพรรณไม้ชนิดใดในบริเวณนั้น ตลอดจนมีลักษณะพื้นดินเป็นที่ลาด เป็นดินเกลือ เป็นดินกรด ด้านประวัติศาสตร์ชื่อหมู่บ้านได้สะท้อนให้เห็นประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน และความสำคัญของหมู่บ้านในอดีต ด้านสังคมวัฒนธรรมนั้น ชื่อหมู่บ้านสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมการเลือกทำเลที่ตั้งหมู่บ้านของประชาชนในจังหวัดมหาสารคามว่าเลือกความอุดมสมบูรณ์และมีความปลอดภัยในชีวิตเป็นสำคัญ ชื่อหมู่บ้านที่มีคำ ไร่ นา สวน บอกถึงวัฒนธรรมการเกษตร ชื่อหมู่บ้านที่มีคำบอกแหล่งน้ำและประเพณี เกี่ยวกับน้ำ สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์กับน้ำ ชื่อหมู่บ้านที่บอกอาชีพต่าง ๆ สะท้อนวัฒนธรรมด้านการทำมาหากิน ชื่อหมู่บ้านที่มีคำว่า เก่า - ใหม่ ใหญ่ - น้อย ชุ่มชื้น - ชุ่มน้ำ บอกถึงวัฒนธรรมด้านเครือญาติซึ่งวัฒนธรรมเหล่านี้เป็นวัฒนธรรมภาษาที่ปรากฏในชื่อหมู่บ้าน ความสำคัญของชื่อหมู่บ้าน นอกจากจะเป็น ชื่อที่ใช้เรียกทำเลที่ตั้งถิ่นฐานของชุมชนหนึ่ง ๆ แล้ว ยังสามารถเห็นสภาพของหมู่บ้าน ทั้งในด้าน ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ความคิด ความเชื่อและวัฒนธรรมของหมู่บ้านไว้เป็นรูปธรรม

อุดมลักษณ์ จิตต์รักเกียรติ (2534 :191-207) ได้ศึกษาด้านานชื่อสถานที่ในอำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา มีจุดมุ่งหมายเพื่อสืบค้นตำนานและจากแนวประเภทชื่อสถานที่ต่าง ๆ ในอำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา และศึกษาวิถีชีวิตของชาวสังขละบุรีในส่วนที่สัมพันธ์กับตำนานชื่อสถานที่ ผลการศึกษาพบว่า ชื่อสถานที่อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา ในปีพุทธศักราช 2531 - 2532 มีจำนวน 702 ชื่อ เป็นชื่อที่มีตำนาน 689 ชื่อ และไม่ปรากฏตำนาน 13 ชื่อ ชื่อตำนานสามารถจำแนกประเภทได้

7 ประเภท คือ ชื่อสถานที่ที่มีชื่อเรียกตามชื่อคนและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับคน 242 ชื่อ ชื่อสถานที่ที่มีชื่อเรียกตามชื่อสัตว์และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ 54 ชื่อ ชื่อสถานที่ที่มีชื่อเรียกตามพันธุ์ไม้และลักษณะที่เกี่ยวข้อง 211 ชื่อ ชื่อสถานที่ที่มีชื่อเรียกตามแร่ธาตุ 14 ชื่อ ชื่อสถานที่ที่มีชื่อเรียกตามพรรณาลักษณะเฉพาะ 43 ชื่อ ชื่อสถานที่ที่มีชื่อเรียกตามลักษณะของทำเลที่ตั้ง 100 ชื่อ ชื่อตามลักษณะอื่น ๆ 34 ชื่อ ตำนานชื่อสถานที่ทุกประเภทจะมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชาวสทิงพระ ทั้งด้านเลือกทำเลที่อยู่อาศัย การเลือกที่ทำมาหากิน การกำหนดระบบวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับระบบธรรมชาติ การกำหนดรูปแบบ สถาบันทางสังคมและโลกทรรศน์ทุกด้าน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ตำนานชื่อสถานที่ดังกล่าวเกิดขึ้นจากภูมิปัญญาของชาวบ้านที่มีลักษณะของตนเอง

วิไลดา ตริสินธุรส (2534 : 145) ได้ศึกษาชื่อบ้านนามเมืองในเขตอำเภอห้วยราช จังหวัดนครราชสีมา มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและการเปลี่ยนแปลงของการตั้งชื่อบ้านนามเมือง และเพื่อศึกษาแนวการตั้งชื่อบ้านนามเมืองกับสภาพแวดล้อมในด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ผลการศึกษา ได้ชื่อบ้าน 107 หมู่บ้าน ชื่อหมู่บ้านที่ตั้งชื่อตามแหล่งน้ำ 42 ชื่อ ตั้งชื่อตามลักษณะภูมิประเทศ 16 ชื่อ ตั้งชื่อตามชื่อพันธุ์ไม้ 9 ชื่อ ตั้งชื่อตามมงคลนาม 6 ชื่อ คิดเป็นร้อยละ 5.60 ตั้งชื่อตามสิ่งก่อสร้าง 5 ชื่อ ตั้งชื่อตามทิศทางการบอกที่ตั้ง 3 ชื่อ ตั้งชื่อตามความเชื่อ 2 ชื่อ ตั้งชื่อตามอาชีพ จำนวน 2 ชื่อ นอกจากนี้ ชื่อบ้านนามเมืองยังสะท้อนให้เห็น ภาพรวมของชุมชนในด้านสภาพสังคมและวัฒนธรรมอันทำให้เข้าใจถึงพื้นฐานวิถีทางความคิด ความเชื่ออันหมู่บ้านได้เป็นอย่างดี เพราะชื่อบ้านนามเมืองเป็นตัวแทน ในเรื่องวัฒนธรรมทางภาษา ซึ่งมีคุณสมบัติในเรื่องความคงทน สืบทอดและความเจริญงอกงามตามกาลเวลา

ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชื่อหมู่บ้าน ผู้วิจัยได้นำมาจัดระเบียบขั้นตอนการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ดังนี้

1. เป็นระเบียบขั้นตอนการกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาของการศึกษา
2. ใช้เป็นแนวทางในการจำแนกที่มาของชื่อหมู่บ้าน
3. ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ที่ปรากฏในประวัติความเป็นมาของชื่อบ้านในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง

เอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม

การศึกษาค้นคว้าเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้แบ่งแนวการศึกษาเอกสารออกเป็น 4 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของวัฒนธรรม
2. ลักษณะของวัฒนธรรม
3. ประเภทของวัฒนธรรม
4. ความสำคัญของวัฒนธรรม

ความหมายของวัฒนธรรม

คำว่า "วัฒนธรรม" ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายลักษณะ ดังต่อไปนี้

อาเนทท์ อารากิม (2519 : 42) เขียนหนังสือเรื่องสังคมวิทยา ได้กล่าวถึงความหมายของวัฒนธรรมไว้ว่า " วัฒนธรรม " ถอดรากศัพท์มาจาก Culture ของภาษาอังกฤษ ซึ่งมีรากศัพท์มาจาก Cultrua ในภาษาละตินมีความหมายว่า การเพาะปลูก หรือการปลูกฝัง อธิบายได้ว่ามนุษย์เป็นผู้ปลูกฝังอบรมบ่มนิสัยให้เกิดความงอกงาม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2535 ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

วัฒนธรรม น. สิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามแก่หมู่คณะ วิถีชีวิตของหมู่คณะในพระราชบัญญัติ วัฒนธรรม พุทธศักราช 2485 หมายถึงความเจริญงอกงาม และความเรียบร้อยเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีของประชาชน ทางวิชาการ หมายถึงพฤติกรรมและสิ่งทีคนในหมู่ผลิตสร้างขึ้นด้วยการเรียนรู้จากกันและกัน และร่วมใช้ในหมู่พวกของตน (ราชบัณฑิตยสถาน 2525 : 764)

พระยาอนุมานราชธน เขียนเรื่องวัฒนธรรมเบื้องต้น ได้อธิบายความหมายของวัฒนธรรมไว้ว่า

วัฒนธรรมมีความหมายหลายนัยและใช้เรียกชื่อกันเป็นหลายแง่หลายชื่อ สุดแต่แต่ต้องการจะใช้นัยไหน ชื่อไหน เพราะธรรมดาเมื่อกล่าวกันเป็นสามัญกันคำว่าวัฒนธรรม ผู้กล่าวอาจมุ่งเฉพาะวัฒนธรรมแต่นแง่ใดก็ได้ เช่น นึกไปถึงเรื่องการร่างกาย เรื่องศิลปะ เรื่องวาจา หรือกิจกรรมารยาท ดังนี้ เป็นต้น ซึ่งไม่ใช่วัฒนธรรมทั้งหมด แต่เป็นวัฒนธรรมเพียงบางส่วนเท่านั้น บางทีก็แยก เช่น ศาสนาและวัฒนธรรม ศิลปวัฒนธรรม ภาษาและวัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งที่ทั้งหมดนั้นก็เป็วัฒนธรรมด้วยกัน หากแยกกันก็เพื่อจะเน้นให้เห็นเด่นชัดเท่านั้น (พระยาอนุมานราชธน 2524 : 8 - 9)

พระยาอนุมานราชธน เขียนเรื่อง ชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมไว้หลายประการ ดังต่อไปนี้

วัฒนธรรม คือ สภาพแห่งความเจริญงอกงาม เพราะมีวิวัฒนาการเป็นความเจริญอยู่เรื่อย วัฒนธรรมคือมรดกแห่งสังคม เพราะมนุษย์รับช่วงไว้ วัฒนธรรมคือจารีตประเพณี เพราะมนุษย์สืบทอดเป็นปริมรดกประเพณี (tradition) กันไว้ไม่ขาดตอน วัฒนธรรมคือวิถีชีวิตของสังคม เพราะมนุษย์มีวัฒนธรรมขึ้นก็เพื่อความผาสุก ความเจริญในชีวิต (พระยาอนุมานราชธน 2515 : 66-68)

นอกจากนี้ พระยาอนุมานราชธน (2516 : 9) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมโดยสรุปไว้ในหนังสือวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ของไทยว่า วัฒนธรรมคือ วิถีหรือทางดำเนินแห่งชีวิตของชุมชนชนหมู่หนึ่ง ซึ่งอยู่รวมกันในพื้นที่หนึ่งหรือประเทศหนึ่งโดยเฉพาะ

ดำรง ฐานดี (2520 : 30) เขียนหนังสือมานุษยวิทยาและวัฒนธรรม ได้กล่าวถึงความหมายของวัฒนธรรมไว้ว่า "ทุกสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคม เป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่นในสังคมนั้นยอมรับนับถือและปฏิบัติตาม รวมทั้งเก็บสะสมและถ่ายทอด วิธีการประเพณีปฏิบัตินั้นต่อไปยังลูกหลานด้วย"

ประสิทธิ์ ภาพลักษณ์ (2518 : 3-4) เขียนเรื่องภาษาและวัฒนธรรมได้แยกกล่าวความหมายของวัฒนธรรมออกเป็น 2 ประเด็นใหญ่ สรุปได้ดังนี้

1. วัฒนธรรมในความหมายกว้าง หมายถึง วิถีทางในการดำเนินชีวิตที่ได้ปฏิบัติสั่งสมกันมารวมทั้งความคิดต่าง ๆ ที่คนได้สร้างและสืบทอด จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง อะไรที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ย่อมเป็นวัฒนธรรมทั้งสิ้นวัฒนธรรมลักษณะนี้อาจเป็นในรูปของความรู้ การปฏิบัติ เพราะความเชื่อ สิ่งของหรือวัตถุอันเกิดจากการคิดและการกระทำของมนุษย์
2. วัฒนธรรมในความหมายแคบ หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญของงาน ความ เป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ วัฒนธรรมประเภทนี้ซึ่งจำกัดเฉพาะที่เป็น ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าความหมายของวัฒนธรรมกว้างขวางมาก ยากที่จะสรุปให้แน่นอนลงไป เพราะคำว่า "วัฒนธรรม" สามารถบอกและตีความได้หลายแง่หลายมุม สุดแล้วแต่ มุมของแต่ละบุคคล แต่อย่างไรก็ตามพอจะสรุปความหมายของวัฒนธรรมได้ว่า ในความหมายกว้าง หมายถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ส่วนในความหมายแคบหมายถึงสิ่งที่ เป็น ขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงามของมนุษย์ ซึ่งเป็นความหมายในทางที่ดี

ลักษณะของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมมีลักษณะที่สำคัญอยู่หลายประการ ได้มีผู้แสดงความคิดเห็นไว้ดังนี้

พระยาอนุมานราชธน (2515 : 73) เขียนหนังสือเรื่อง ชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ได้กล่าวถึงลักษณะของวัฒนธรรมไว้หลายประการ สรุปได้ดังนี้

1. มีการสะสม หมายถึง ต้องมีทุนเดิมและมีการสะสมทุนให้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ
2. มีการปรับปรุง หมายถึง ต้องรู้จักดัดแปลงวัฒนธรรมของตนที่เห็นว่ามีข้อบกพร่องอยู่ ให้เหมาะสมแก่ความเป็นอยู่ของตน
3. มีการถ่ายทอด หมายถึง การทำให้วัฒนธรรมของตนแพร่หลาย มีการอบรมขยายแพร่ ให้ผู้สืบต่อเอาไว้ไม่ให้ขาดตอน

จุมพล หันพานิช (2526 : 131) เขียนเรื่องสังคมและวัฒนธรรม และกล่าวถึงลักษณะ
ของวัฒนธรรมไว้ 5 ประการ สรุปได้ดังนี้

1. วัฒนธรรมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตมนุษย์ มนุษย์จะอยู่รอดปราศจากวัฒนธรรมไม่ได้
2. วัฒนธรรมไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด ส่วนใหญ่เป็นผลจากการเรียนรู้
3. วัฒนธรรมแต่ละสังคมมีความหมายต่างกัน วัฒนธรรมย่อมมีความหมายสมตามสภาพ
แวดล้อมของแต่ละสังคม และทุกวัฒนธรรมย่อมมีส่วนดีของตนเอง
4. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่อาจเปลี่ยนแปลงได้ โดยทั่วไปจะเปลี่ยนแปลงได้ 2 วิธี คือ การ
เปลี่ยนแปลงภายในวัฒนธรรมเอง เช่น การประดิษฐ์คิดค้น ฯลฯ และการเปลี่ยนแปลงที่มาจาก
ภายนอก เช่น เมื่อเปลี่ยนติดต่อกับวัฒนธรรมอื่นก็ลอกเลียนแบบวัฒนธรรมอื่นมาใช้
5. วัฒนธรรมเป็นสังขมของหลาย ๆ สิ่ง หมายความว่าวัฒนธรรมของแต่ละสังคมเป็น
แนวทางดำเนินชีวิตหลาย ๆ อย่างเข้าด้วยกัน วัฒนธรรมแต่ละแขนงได้รวมเป็นวัฒนธรรมที่สมบูรณ์
ของแต่ละสังคม

สุชุม นวกสกุล, ชีระ ศรีธรรมรักษ์ และเอนก เพียรอนุญตร (2526 : 10-11)
เขียนหนังสือเรื่องสังคมศึกษา และกล่าวถึงลักษณะวัฒนธรรม สรุปได้ดังนี้

1. วัฒนธรรมเกิดจากการเรียนรู้ที่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เพราะเป็นผลรวมทาง
ด้านความคิดของมนุษย์
2. วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคม เป็นมรดกส่วนรวมของสังคม ซึ่งถ่ายทอดจากคนรุ่น
ก่อนแล้วผ่านไปยังคนรุ่นใหม่
3. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ มนุษย์สร้างวัฒนธรรมขึ้นเพื่อช่วยสนองความต้องการ
การหิติดั้ง เมื่อสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไป วัฒนธรรมอื่นที่สูงกว่าจะแพร่เข้ามาเป็นเหตุให้วัฒนธรรม
เปลี่ยนไป
4. วัฒนธรรมอาจจะสลายไม่ได้ เมื่อสังคมอยู่วัฒนธรรมยังคงอยู่ แต่ถ้าสังคมสูญสลาย
ไปวัฒนธรรมก็อยู่ไม่ได้

ท่านเองเดียวกัน วิเชียร รักการ (2529 : 30-31) ได้เขียนเรื่อง วัฒนธรรมและพฤติกรรมของไทยและกล่าวถึงลักษณะของวัฒนธรรม สรุปได้ดังนี้

1. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ หมายความว่า วัฒนธรรมมิได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือเป็นสิ่งที่มนุษย์มีอยู่โดยสัญชาตญาณ หรือพันธุกรรม แต่วัฒนธรรมเป็นผลรวมทางด้านความคิดของมนุษย์แต่ละสังคม
2. วัฒนธรรมเป็นมรดกของสังคม หมายความว่า วัฒนธรรมเป็นสมบัติของส่วนรวม ซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากบุคคลรุ่นก่อน ๆ โดยวิธีเรียนรู้ จึงเป็นเหตุให้วัฒนธรรมมีการถ่ายทอดจากบุคคลรุ่นใหม่เรื่อยมาโดยไม่ขาดสาย จึงกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคม
3. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ วัฒนธรรมเกิดขึ้นมาเพื่อรับใช้มนุษย์ และมนุษย์สร้างวัฒนธรรมขึ้นมา วัฒนธรรมจึงอาจเปลี่ยนแปลงได้และเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ บางอย่างเปลี่ยนแปลงไปอย่างช้า แต่บางอย่างเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
4. วัฒนธรรมอาจจะตายได้ โดยเหตุที่วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อสนองความต้องการของสังคม วัฒนธรรมจะมีชีวิตอยู่ได้ก็ต่อเมื่อยังมีมนุษย์และมีสังคมอยู่เท่านั้น ถ้าปราศจากมนุษย์และสังคม วัฒนธรรมก็จะถึงจุดจบได้

กล่าวโดยสรุป วัฒนธรรมไม่ใช่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ แต่เกิดจากการเรียนรู้ มีการสะสม ปรับปรุง เป็นมรดกตกทอดไปยังชนรุ่นหลังเรื่อยมา และมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพของสังคมอยู่เสมอ

ประเภทของวัฒนธรรม

นักวิชาการหลายท่านได้แบ่งประเภทของวัฒนธรรมไว้ต่าง ๆ กันดังนี้

พระยาอนุมานราชธน (2515 : 107) ได้เขียนเรื่องชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม และได้แบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. วัฒนธรรมทางวัตถุ ได้แก่ บ้านเรือน เครื่องใช้ เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น
2. วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ ได้แก่ ศาสนา จรรยา ศิลปะ เป็นต้น

สุหัตตรา สุภาพ (2525 : 129) ได้เขียนเรื่องสังคมและวัฒนธรรมไทย และแบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 2 ประเภทเช่นเดียวกัน คือ

1. วัฒนธรรมด้านวัตถุ ได้แก่ สิ่งประดิษฐ์และเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น ตู้เย็น หม้อหุงข้าว มีด โต๊ะ รถ เครื่องบิน วัด เป็นต้น
2. วัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวกับวัตถุ ได้แก่ ค่านิยม อุดมการณ์ แนวคิด เรื่องการแข่งขันอย่างมีเหตุผล ประเพณีและสิ่งที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา เช่น ศาสนา ความเชื่อ ความสนใจ ทักษะสติ ความรู้ ความสามารถ เป็นต้น

นอกจากนั้น อาเนทท์ อาภาภิรม (2516 : 47-48) ได้เขียนเรื่องสังคมวิทยาและแบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับวัตถุ ได้แก่ วัตถุอันเกิดจากการประดิษฐ์คิดค้นของมนุษย์ เช่น ถ้วย จาน ชาม ช้อนช้อนม ตีกรวยบ้านช่อง และถนนหนทาง ตลอดจนผลงานทางศิลปกรรมของมนุษย์ เช่น ภาพวาด รูปปั้น เป็นต้น
2. วัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวกับวัตถุ ได้แก่ แบบแผนแห่งพฤติกรรม ความคิด ความเชื่อ ภาษา ศิลปกรรม ปรัชญา และกฎหมาย เป็นต้น

วิเชียร รักการ (2529 : 32-33) ได้เขียนหนังสือ เรื่องวัฒนธรรมเพราะพฤติกรรมของไทยได้จำแนกวัฒนธรรมในการทางวิชาการ สรุปได้ว่า วัฒนธรรมทางมานุษยวิทยาทาง-วัฒนธรรม หมายถึงผลงานและแบบแผนในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ แบบแผนและผลงานเหล่านี้แยกเป็นวัฒนธรรมทางวัตถุและวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ วัฒนธรรมทางวัตถุหมายถึงสิ่งของที่เกิดจากการประดิษฐ์คิดค้น เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ จาน ชาม ช้อน ส้อม มีด เขียง เครื่องยนต์ และที่อยู่อาศัย เป็นต้น ส่วนวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ หมายถึง สิ่งที่แสดงออกในด้านความคิด ประเพณี ขนบธรรมเนียม แบบแผนของการพฤติกรรมต่าง ๆ กับประเพณีสืบต่อ ๆ กันมาเป็นที่ยอมรับกันในกลุ่มของตนว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสม เช่น ศาสนา ความเชื่อ ความสนใจ ทักษะสติ ความรู้ความสามารถที่เป็นนามธรรม

ประสิทธิ์ ภาพ์กลอน (2518 : 9) ได้เขียนหนังสือเรื่อง ภาษากับวัฒนธรรมและได้แบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. คติธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมทางศาสนาและด้านจิตใจ ซึ่งเป็นเรื่องของคติ แนวทางหรือหลักการดำเนินชีวิต
2. เนติธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมทางกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี
3. วัตถุธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมทางวัตถุ
4. สัทธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมทางสังคม เช่น การติดต่อสัมพันธ์กับกลุ่มชนและมารยาทในสังคม

นอกจากนี้ พระยาอนุมานราชชน (2513 : 34) ยังได้แบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 5 หมวดใหญ่ ๆ ไว้ในหนังสือวัฒนธรรมเบื้องต้น พอสรุปได้ดังนี้

1. หมวดที่เกี่ยวกับเรื่องกายหรือชีวิต ได้แก่ สิ่งที่มีความจำเป็นด้านความต้องการทางกาย เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ
2. หมวดที่เกี่ยวกับสังคม ได้แก่ สถาบันทางสังคม รวมทั้งอุปการณและระเบียบวิธีการต่าง ๆ
3. หมวดที่เกี่ยวกับจิตใจ ได้แก่ เรื่องของความเชื่อศาสนา
4. หมวดที่เกี่ยวกับสุนทรียภาพ ได้แก่ เรื่องราวทางศิลปกรรมต่าง ๆ
5. หมวดที่เกี่ยวกับภาษา ซึ่งเป็นเครื่องมือในการสื่อสารถ่ายทอดวัฒนธรรม

กล่าวโดยสรุป การแบ่งวัฒนธรรมที่กล่าวมาแล้วไม่ว่าจะอาศัยเกณฑ์ใด ๆ ก็ตามก็อยู่ในขอบข่ายของเนื้อหาสำคัญของวัฒนธรรม คือ วัฒนธรรมที่เป็นวัตถุและวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุหรือวัฒนธรรมทางด้านจิตใจนั่นเอง

ความสำคัญของวัฒนธรรม

มนุษย์เป็นสัตว์โลกชนิดหนึ่ง แต่มนุษย์มีวัฒนธรรมจึงทำให้มนุษย์แตกต่างไปจากสัตว์โลกอื่น
 ดังที่ พระยาอนุมานราชธน ได้กล่าวไว้ว่า "คนจะเป็นคนก็ด้วยมีวัฒนธรรม ถ้าไม่มีวัฒนธรรมก็
 'มาชคน'" แต่เป็นสัตว์ชนิดหนึ่งซึ่งมีวิถีชีวิตอย่างธรรมชาติเท่านั้น วัฒนธรรมเป็นส่วนสำคัญของคน
 เพราะเข้าไปแทรกซึมและประกอบเป็นรูปวิถีชีวิตของคน" (พระยาอนุมานราชธน 2524 : 6)

กระมล ทองธรรมชาติ, ไพส นีรัตยกุล และอานนท์ อาภาภิรม (2521:41-42)
 ได้กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรมไว้ในหนังสือที่พลเมืองว่า

... วัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมเป็นสิ่งบ่งชี้ถึงความเจริญรุ่งเรืองของ
 สังคม หรือประเทศชาติ นักสังคมศาสตร์ต่างมีความเห็นพ้องกันว่า มนุษย์ เท่านั้นที่มีวัฒนธรรม
 ซึ่งหมายความว่า เมื่อพิจารณานามของสัตว์และพืชแล้วมนุษย์ก็ไม่ได้แตกต่างไปจากสัตว์
 ทั้งปวง เช่น นก มีตา จมูก รวมทั้งมีความต้องการพักผ่อน การสืบพันธุ์เช่นเดียวกับ
 สรรพสัตว์ทั่วไป แต่นามของพฤติกรรมที่มนุษย์มีวิถีชีวิตแตกต่างไปจากสัตว์ กล่าวคือ
 มนุษย์รู้จักสร้างบ้านเรือนและประดิษฐ์เครื่องมือ เครื่องใช้ เหล่านี้เป็นต้น ฉะนั้นจึง
 กล่าวได้ว่า วัฒนธรรมเป็นสิ่งเดียวที่ทำให้มนุษย์มีพฤติกรรมสูงกว่าสัตว์...

จรูญ สุภาพ และคนอื่น ๆ (2526 : 4) ได้เขียนหนังสือ สังคมศึกษาและได้กล่าว
 สรุปความสำคัญของวัฒนธรรมว่า " วัฒนธรรมมีความสำคัญต่อมนุษย์มาก ไม่เพียงแต่ทำให้มนุษย์มี
 ความแตกต่างจากสัตว์เท่านั้น แต่ยังทำให้มนุษย์แต่ละกลุ่ม แต่ละสังคมมีความแตกต่างกันด้วย

ณรงค์ เลื่องประชา (2528 : 49) ได้เขียนเรื่องสังคมวิทยาและได้กล่าวถึงความสำคัญ
 ของวัฒนธรรม โดยสรุปดังนี้

1. วัฒนธรรมช่วยเพื่ยวรั้งสมาชิกในสังคมไว้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
2. เป็นเครื่องแสดงเอกลักษณ์ของชาติ ชาติที่มีวัฒนธรรมสูงย่อมได้รับการยกย่องและ
 เป็นหลักประกันความมั่นคงของชาติ
3. เป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคม ช่วยให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
 รอคยเฉพาะอย่างยิ่งชาติหรือสังคมที่มีเอกภาพทางวัฒนธรรม

4. ช่วยประเทศชาติมีความเจริญรุ่งเรืองถาวร และเป็นปัจจัยำทงคตต่าง ๆ มีความเข้าจมีตอกัน ช่วยเหลือกันได้ และถ้าชาตินั้นมีรูปแบบที่เหมาะสม ยึดมั่นในความขยัน ประหยัด อดทน ความมีระเบียบ วินัยที่ดี และสังคมจะรุ่งเรือง

อารง สุททาศาสตร์ และคนอื่น ๆ (2531:3) ได้เขียนเป็นหนังสือ เรื่องสังคมศึกษา และกล่าวถึงความสำเร็จของวัฒนธรรมไว้ว่า

มนุษย์สร้างสังคมขึ้นมาเพื่อช่วยให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ธรรมชาติไม่ได้สร้างเขี้ยวเล็บแหลมคม และร่างกายที่แข็งแรงให้แก่มนุษย์เหมือนกัน สร้างบางชนิดมีอยู่ แต่ธรรมชาติได้สร้างมันสมองที่ใหญ่ และมีคุณภาพพร้อมทั้งภาษาพูดที่สามารถสื่อความหมายต่าง ๆ ได้ มนุษย์จึงสามารถสร้างวัฒนธรรมของตนเองขึ้นเพื่อปรับตัวเองให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติ ถ้าปราศจากวัฒนธรรมมนุษย์ก็ไม่สามารถแข่งขันต่อสู้กับสัตว์อื่น ๆ ได้ และคงจะสูญพันธุ์ไปนานแล้ว

กล่าวโดยสรุป วัฒนธรรมเป็นปัจจัยในการดำเนินชีวิต ดังนั้นวัฒนธรรมกับสังคมจึงไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ดังที่ พระยาอนุมานราชธน (2524:7) ได้กล่าวว่า "มนุษย์มีความเป็นอยู่อย่างใด จะเจริญหรือเสื่อม ก็มาแต่วัฒนธรรมเป็นตัวการป็นำให้ เหตุนี้วัฒนธรรมจึงเรียกว่า วิถีชีวิตของสังคมได้อีกชื่อหนึ่ง"

จากที่ได้ศึกษาเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ผู้วิจัยสามารถนำความรู้ดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวัฒนธรรมที่ปรากฏในประวัติของหมู่บ้านในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง

บทที่ 3

ประวัติซื้อบ้านในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง

ซื้อบ้านในกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ในปี พ.ศ. 2536 มีจำนวนทั้งสิ้น 91 ซื้อบ้าน
ประวัติความเป็นมา 102 ชื่อ ชื่อบ้านที่มีประวัติความเป็นมามากกว่า 1 กระแส มีจำนวน 7 บ้าน
ทุกซื้อบ้านมีประวัติความเป็นมาทั้งสิ้น ซึ่งสามารถแสดงได้ดังตาราง ต่อไปนี้

ตารางแสดงจำนวนซื้อบ้านที่มีประวัติความเป็นมา

ลำดับที่	จำนวน กระแส ประวัติ	จำนวนซื้อบ้านในตำบล			รวม		หมายเหตุ
		นาปะขอ	ท่ามะเค็ด	โคกสั๊ก	ซื้อบ้าน	ประวัติ	
1	1 กระแส	30	25	29	84	84	
2	2 กระแส	2	1	1	4	8	
3	3 กระแส	2	-	-	2	6	
4	4 กระแส	1	-	-	1	4	
รวมซื้อบ้าน		35	26	30	91	-	
รวมประวัติ		44	27	31	-	102	

จากตารางซื้อบ้านในตำบลนาปะขอ

ประวัติมี 1 กระแส ได้แก่ 1.บ้านแหลมคันไถ 2.บ้านโนทร 3.บ้านหาดไข่เต่า
4.บ้านคลองเขิน 5.บ้านคลองอาณ 6.บ้านพน 7.บ้านสวนราม 8.บ้านสวนหมัด 9.บ้านบางปิน
10.บ้านนาปะขอ 11.บ้านโคกยาง 12.บ้านเกาะกูด 13.บ้านดอนงะ 14.บ้านสะพานเฑาะ
15.บ้านสหกรณ์ 16.บ้านไร่ 17.บ้านนาหม่อม 18.บ้านหนองปรือ 19.บ้านทอนโสฬน 20.บ้านเกาะแก่ง
21.บ้านเกาะเคียน 22.บ้านเกาะหยี 23.บ้านวัดรัตน 24.บ้านสะทอน 25.บ้านพร้าว
26.บ้านครองชีพ 27.บ้านเกาะปาล์ม 28.บ้านโคกวัด 29.บ้านคลองท่าตีน 30.บ้านคลองท่าหัวนอน

ประวัติมี 2 กระแส ได้แก่ 1.บ้านบางจีเสียด 2.บ้านเกาะนกเภา

ประวัติมี 3 กระแส ได้แก่ 1.บ้านหัวปอ 2.บ้านปากพล

ประวัติมี 4 กระแส ได้แก่ บ้านช่างทอง

ชื่อบ้านตามหลักท่ามะเตือ

ประวัติมี 1 กระแส ได้แก่ 1.บ้านบางแก้ว 2.บ้านสวนส้มบัน 3.บ้านสะพาน 1
4.บ้านหน้าอนามัย 5.บ้านหน้าสถานีตำรวจ 6.บ้านโคกจี่แรด 7.บ้านเกาะประตู่ 8.บ้านม่วงธง
9.บ้านโนนไสตก 10.บ้านโนนไสออก 11.บ้านท่าคลองตก 12.บ้านวังคำสี 13.บ้านท่ามะเตือ
14.บ้านโนนเกาะ 15.บ้านออกวัด 16.บ้านหวางยาง 17.บ้านเกาะตาหมอ 18.บ้านหูแร่
19.บ้านหนองกก 20.บ้านหนองน้ำขาว 21.บ้านทุ่งสงวน 22.บ้านทุ่งนายสังข์ 23.บ้านควนसान
24.บ้านโนนไร่ 25.บ้านหัวพาน

ประวัติมี 2 กระแส ได้แก่ บ้านสังเขย่า

ชื่อบ้านในตำบลโคกสัก

ประวัติมี 1 กระแส ได้แก่ 1.บ้านหลังสถานี 2.บ้านผาขี้แรง 3.บ้านลาหารี่
4.บ้านทุ่งนาเจริญ 5.บ้านโคกสัก 6.บ้านลอน 7.บ้านหนองงู 8.บ้านโคกนาบุญ 9.บ้านต้นม่วง
10.บ้านวังหลัก 11.บ้านต้นสน 12.บ้านคลองอีต 13.บ้านต้นไทร 14.บ้านควนตาหน
15.บ้านทุ่งตะยะ 16.บ้านทองฤทธิ์ 17.บ้านทวนเหลียว 18.บ้านหัวเนิน 19.บ้านทุ่งนายพัน
20.บ้านควนจง 21.บ้านใหม่ 22.บ้านคพทวด 23.บ้านหนองบ่อ 24.บ้านบ่อเนาะ 25.บ้านแก่นคง
26.บ้านมัสยิด 27.บ้านทุ่งคำเสา 28.บ้านไร่งานชลประทาน 29.บ้านทุ่งหญ้าคา

ประวัติมี 2 กระแส ได้แก่ บ้านคอนหังงาม

ตารางแสดงสถานที่ตั้งของชื่อบ้าน

ลำดับที่	ตำบล	หมู่ที่	ชื่อบ้าน	รวม	หมายเหตุ
1	นาปะขอ	1	แหลมคันไถ, หัวปอ, บางซี้เสียด, ในทร หาดไข่เต่า, คลองเขิน*, คลองอาน	7	ชื่อบ้าน* คือ
		2	พน. ส่วนรวม	2	บ้านเดียวกัน
		3	ปากพล*, ควนโหนด, บางปิ่น*	3	แต่ถูกแบ่ง
		4	นาปะขอ, โดกยาง, เกาะคุด, หนองกะ สะพานไพร, สหกรณ์	6	เป็น 2-3 หมู่บ้าน
		5	ช่างทอง(ออก)*, ไร่, นาหม่อม หนองปรือ, สหกรณ์, หนองไสยหนุ*	6	
		6	เกาะแก้ง, ช่างทอง(ตก)*, เกาะเคียน เกาะหี, หนองไสยหนุ*	5	
		7	วัดโคกคด, สะท้อน, พร้าว	3	
		8	ครองชีพ, เกาะปาสัย, เกาะนกเกาะ สหกรณ์*, ไร่กวัด	5	
		9	ปากพล*, บางปิ่น*, คลองเขิน* คลองท่าดิน, คลองท่าหัวนอน	5	
2	ท่ามะเดื่อ	1	บางแก้ว*, สวนส้มแป้น, สะพาน 1 หน้าอนามัย, หน้าสถานีตำรวจ	5	
		2	โคกไทร, เกาะประดู่, ม่วงทอง, หัวพาน	4	
		3	สังเขย่า, หนองไสดก, หนองไสยออก, ท่าคลองตก, วังคำสี	5	
		4	ท่ามะเดื่อ, ในเกาะ, ออกวัด, หวางยาง เกาะตาหมอ	5	

ลำดับที่	ตำบล	หมู่ที่	ชื่อบ้าน	รวม	หมายเหตุ
2	ท่ามะเค็ด	5	บูแร,หนองกก,หนองน้ำขาว,ทุ่งสงวน ทุ่งนายสังข์,ควนसान	6	
		6	บ้านไร่,บางแก้ว*	2	
3	โคกสัก	1	หลังสถานี,มานปราง,สัหาร*	3	
		2	ทุ่งนาเจริญ,โคกสัก,สัหาร*	3	
		3	ลอน,ป่อนางฮี*,โคกนาถบุตร,ต้นม่วง	4	
		4	วังหลัก,ต้นสน,คลองอีโต,ต้นไทร, ควนตาหน,ทุ่งรัตตะยะ,ทอนฤทธิ์ หวนหลิว	8	
		5	ห้วยเนียง,ทุ่งนายพัน,ควนจง,บ้านหม ศตาวด	5	
		6	สัหาร*,หนองบ่อ,บ่อน้ำ,น่านคง มีสียัด,ป่อนางฮี*	6	
		7	ทุ่งตาเสา,ห้วยงานชลประทาน ทอนหึงงาม,ทุ่งหญ้าคา	4	

ซึ่งสามารถจำแนกประเภทได้ 6 ประเภท ดังตารางต่อไปนี้

ตารางแสดงการจำแนกประเภทชื่อบ้านตามประวัติ

ลำดับที่	ชื่อบ้านตาม	จำนวนชื่อบ้านตาม				คิดเป็นร้อยละ
		นามปะขอ	ท่ามะเตือ	โคกสัก	รวม	
1	ลักษณะภูมิประเทศ	6	7	5	18	19.1489
2	พันธุ์ไม้และลักษณะที่เกี่ยวข้อง	14	10	13	37	39.3617
3	ชื่อสัตว์และลักษณะอาการของสัตว์	4	1	1	6	6.3829
4	ชื่อบุคคลและลักษณะอาการของคน	13	2	7	22	23.4042
5	ชื่อสถานที่และสิ่งก่อสร้างที่มีอยู่เดิม	1	5	3	9	9.5744
6	ชื่อตามลักษณะอื่น ๆ	-	1	1	2	2.1279
รวม		38	26	30	94	99.9997
คิดเป็นร้อยละ		40.42	27.65	31.91	100	

หมายเหตุ

ตามนัยประวัติชื่อบ้าน ที่มีมากกว่า 1 กระแส ชื่อบ้านที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากบ้านอื่น ๆ มีดังนี้

1. บ้านเกาะนกเขา มีชื่อตามชื่อพันธุ์ไม้ และชื่อตามชื่อสัตว์
2. บ้านนางจี้เสียด มีชื่อตามชื่อพันธุ์ไม้ และชื่อตามลักษณะอาการของคน
3. บ้านช่างทอง มีชื่อตามลักษณะอาการของคน และชื่อตามชื่อสัตว์

ชื่อบ้านที่มีชื่อตามลักษณะภูมิประเทศ

คือ ชื่อบ้านที่เรียกตามลักษณะภูมิประเทศล้วน ๆ ได้แก่ 1. บ้านเกาะปาสัย
2. บ้านควนसान 3. บ้านท่าคลองดิน 4. บ้านท่าคลองหัวนอน 5. บ้านท่าคลองตก
6. บ้านทุ่งนาเจริญ 7. บ้านทุ่งสงวน 8. บ้านนันท 9. บ้านนเกาะ 10. บ้านนาโสดก
11. บ้านนาสอออก 12. บ้านลอน 13. บ้านลัซาร์ 14. บ้านห่านหลิว 15. บ้านหนองกก
16. บ้านหนองน้ำขาว 17. บ้านหนองบ่อ 18. บ้านแหลมคันนา 19. บ้านบางปิน ซึ่งแต่ละบ้านมี
ประวัติความเป็นมาดังนี้

1. บ้านเกาะปาสัย

เกาะ มีความหมายหลายนัย นัยหนึ่งที่เป็นคำนาม หมายถึง สะเมาะ โดยปริยายใช้
เรียกพื้นที่ซึ่งมีต้นน้ำเป็นต้นจันทนาแน่น มีทุ่งหรือที่เตียนล้อมรอบ หรือสิ่งอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึง
เช่นนั้น แต่ที่นี่ เป็นทุ่ง มีต้นน้ำจันทนาแน่น เป็นป่าบริเวณมองทะลุออกได้ ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า ปา
และหมายถึง ปา โดยความหมายเดิม บ้านนี้ชื่อว่า "บ้านเกาะปาส" แต่พูดเป็นสำเนียงภาคใต้ฟังดู
ว่า "บ้านเกาะปาส" แต่เขียนเป็น "บ้านเกาะปาสัย" และ "เกาะปาสัย" ก็มี

2. บ้านควนसान

सान เป็นคำกริยา ทำสิ่งเช่น เสื่อ ตะกร้า ด้วยมือ โดยชักเส้นตอกหรือสิ่งเป็นเส้นอื่น ๆ
ที่อ่อนตัวได้จัดกัน คือยกและขมวดให้เกิดเป็นลายตามที่ต้องการ ควน ภาษาถิ่น-ปักษ์ใต้ เป็นคำนาม
หมายถึง เนิน เขาดิน ตามลักษณะพื้นที่บริเวณนี้เป็นพื้นที่ที่มี ควนสูงเล็ก ๆ สลับซับซ้อนกัน เหมือน
กับมีใคร หรือจงใจกระทำให้เป็นแนวซ้อนกันเมื่อมองดูจากที่ไกล ๆ คล้ายกับสิ่งของมาซ้อนทับกัน
ให้เป็นระเบียบ แต่สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ด้วยลักษณะภูมิประเทศซึ่งเป็นพื้นที่สูง จึงทำ
ให้คนโดยทั่วไปในบริเวณใกล้เคียงและไกลต่าง เรียกชื่อบ้านนี้ว่า "บ้านควนसान" โดยเหตุนี้

3. บ้านท่าคลองดิน-4. บ้านท่าคลองหัวนอน

เนื่องจากบริเวณที่ตั้งหมู่บ้านแห่งนี้ มีลำคลอง ไหลจากทิศตะวันตก-ลงสู่ทะเลสาบ ทาง
ทิศตะวันออก บ้านที่ตั้งอยู่ทางฝั่งทิศเหนือ ของลำคลองสายนี้เรียกว่า "บ้านท่าคลองดิน" และบ้าน
ที่ตั้งอยู่ทางฝั่งคลองทิศใต้ เรียกว่า "บ้านท่าคลองหัวนอน"

5. บ้านท่าคลองตก

เนื่องจากบริเวณที่ตั้งหมู่บ้านแห่งนี้ มีลำคลองไหลผ่าน เหนือ - ใต้ ประชาชนรุ่นแรก ๆ ไปได้เข้ามาอาศัยและทำมาหากินอยู่บริเวณทางทิศตะวันตกของฝั่งคลอง จึงได้ตั้งชื่อบ้านนี้ว่า "บ้านท่าคลองตก"

6. บ้านทุ่งนาเจริญ

เมื่อก่อนนั้นบริเวณทุ่งแถบนี้ มีไม้ชนิดหนึ่งงอกอยู่เป็นจำนวนมากไม่ว่าจะมองไปทางไหนก็เห็นแต่ไม้ชนิดนี้ ไม้ที่กล่าวถึงนี้ คือ ไม้ตานเสา ไม้โคร ๆ เขาจึงเรียกทุ่งนี้ว่า "ทุ่งตานเสา" เมื่อพื้นที่มีจำนวนจำกัด จากเวนคนมีแต่จะเพิ่มขึ้น และเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทุ่งตานเสา เมื่อก่อนนั้นไม่มีผู้คนอาศัย แต่บัดนี้มีผู้คนเข้ามาอาศัย อาชีพของกลุ่มคนที่เข้ามาอยู่ ไม่มีอาชีพอื่นที่ดีไปกว่าทำนา และปลูกพืชผักเล็ก ๆ น้อย ๆ ตามประสาคนชนบท ทว่า ๆ ไป อาชีพการทำนาที่นี่ ได้ผลิตผลเป็นจำนวนมาก คำว่า นาส่ง นาสั่ง ไม่เคยมีและไม่เกิดขึ้น ณ ที่นี้ ชวนะของคนที่นี่ก็จะอยู่ได้อย่างสบาย ๆ ตามอัธยาศัย ก็เนื่องมาจากการทำนาทั้งนี้ ด้วยการทำนา เจริญรุ่งเรืองนี้เอง บ้านนี้จึงได้ชื่อว่า "บ้านทุ่งนาเจริญ"

7. บ้านทุ่งสงวน

ถึงอำเภอบางแก้วมีลักษณะเป็นทุ่งกว้างโดยส่วนมาก และที่ดินดังกล่าวไม่ค่อยมีเอกสารสิทธิ์เกี่ยวกับการถือครองที่ดิน ที่ดินดังกล่าวนี้จึงเรียกว่า ที่ดินสงวนซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของ ทางการ ดังเช่น บริเวณที่กล่าวถึงนี้ ประชาชนได้เข้ามาจับจองเป็นเจ้าของทำมาหากิน และปลูกสร้างบ้านเรือนโดยไม่มีสิทธิ์ครอบครอง จึงได้ชื่อว่า "บ้านทุ่งสงวน"

8. บ้านนาทร

ทร หรือ ทอน ในภาษาถิ่นภาคใต้ หมายถึง แหล่งน้ำที่มีดินเป็นสีดำและมีโคลนตมมาก เมื่อก่อนบริเวณนี้มีทร ครั้นต่อมาบริเวณรอบ ๆ ทรนั้นเต็มไปด้วยน้ำ ประชาชนจึงได้มาสร้างแหล่งชุมชนขึ้น แหล่งชุมชนนี้จึงได้ชื่อว่า "บ้านนาทร" สำนวนภาษาที่ใช้เขียนนั้น ใช้คำว่า "ทอน" หรือ "ทร" ก็มี

9. บ้านน้เกาะ

ก่อนที่จะมีผู้คนเข้ามาอาศัยอยู่ในบริเวณนี้ สถานที่นี้เป็นที่เนิน หรือดอน หน้าผนทรายาค
ผนจะตก น้ำจะท่วมประดุจดังหนึ่งทะเล มองดู ที่ดอนบริเวณนี้ดูปมาดัง เกาะกลางน้ำ กลางทะเล
ต่อมา เมื่อมีชุมชน ก่อตั้งและตั้งบ้านเรือนบนที่ดอนแห่งนี้ จึงเรียกที่นี้ว่า "บ้านน้เกาะ"

10. บ้านนาสตก - 11. บ้านนาสออก

เดิมทีในบริเวณบ้านนาส เป็นป่าโปร่ง ชาวบ้านเรียกว่า ป่าส มองได้ทะลุจากชายป่า
หนึ่งไปอีกชายป่าหนึ่ง ผู้คนจึงเข้ามาอยู่อาศัย ได้หักร้างดางป่าดังกล่าว เพื่อตั้งถิ่นฐาน ทนมา-
หากินอยู่บริเวณนี้ ไรดแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 อยู่ทางทิศตะวันตก อีกกลุ่มอยู่ทางทิศตะวันออก
ออกซึ่งกันและกัน จึงให้ชื่อกลุ่มที่อยู่ทางทิศตะวันออกว่า บ้านนาป่าสออก กลุ่มที่อยู่ทางทิศตะวัน
ตกก็ให้ชื่อว่า บ้านนาสตก ครั้นนาน ๆ เข้าคำก็ค่อย ๆ กร่อน จึงเหลือแต่เพียง "บ้านนาสตก"
และ "บ้านนาสออก" เท่านั้น

12. บ้านลอน

บริเวณที่ตั้งหมู่บ้านแห่งนี้ มองดูพื้นที่ตามลักษณะภูมิศาสตร์ที่ปรากฏเป็นที่ลุ่ม ๆ ดอน ๆ ที่ลุ่ม
คือหนองน้ำ ซึ่งมีทั้งหนองน้ำที่น้ำไม่ ค่อยแห้งขุดตลอดปี และหนองน้ำที่แห้งงานฤดูแล้ง ที่ดอนคือ พื้น
ที่ที่ไม่มีน้ำจึงงานฤดูฝน เมื่อมองดูในลักษณะภาพตัดขวาง พื้นที่ในบริเวณนี้ ก็ดูเป็นลอนคล้าย ๆ กระ
เบื้องลอน หรือ ผมของคนที่หยักศกเป็นลอน หมู่บ้านนี้ จึงมีชื่อเรียกว่า "บ้านลอน" ด้วยเหตุนี้

13. บ้านลาหาร

สายน้กับสาธาร ลาน้กับลาหาร ความหมายไม่แตกต่างกันมากนัก บริเวณลาหารแห่งนี้
หนึ่งมีห้วยลึก จึงคนที่นี่ เรียกว่า ลาห้วย หรือลาธาร หรือลาหาร เมื่อบริเวณลาหาร แห่งนี้มี
ประชาชนเข้ามาตั้งถิ่นฐานประกอบอาชีพและอยู่อาศัย บ้านนี้จึงได้ชื่อว่า "บ้านลาหาร"

14. บ้านห่าน หลิว

ละห่าน คือ ห้างน้ำ ภาษาล้านนาภาคใต้ เรียกว่า ห่าน หลิว ในภาษาถิ่นภาคใต้ มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า หลี ในภาษาไทยมาตรฐาน คือ ทาหั่นแฉกเข้า แต่ถ้าหากน้ำที่เป็นตัวพิเศษ หมายถึง แสบ ณ ที่นี้มี ห้างน้ำ คล้าย ๆ หนองน้ำ แต่ไม่ขุ่น จะเป็น "วังน้ำ" ก็ไม่เชิง คนรุ่นก่อน ๆ ที่นี้ เรียกแหล่งน้ำนี้ว่า ห่าน ซึ่งมีลักษณะ รูปร่าง รี ๆ เล็ก ๆ แสบ ๆ ขุกคุดจึง เรียกว่า ห่านหลิว เมื่อประชาชนเข้ามาอาศัย ณ ที่นี้ และเรียกตัวเองว่าคนบ้าน "ห่านหลิว"

15. หนองกก

กก เป็นคำนาม หมายถึงชื่อไม้ล้มลุกชนิดหนึ่ง เกิดขึ้นในที่ชุ่มแฉะ ชนิดต้นกลมมีข้อหรือ ส่วนเลื้อย เรียกว่า กกกกลม หรือกกเลื้อย ที่ลำต้นเป็นสามเหลี่ยมก็มีหลายชนิดด้วยกัน เช่น กกรังกา หรือ กกลังกา กกสามเหลี่ยม กกขนาก หรือ กกกระหนาก บริเวณที่ชุ่มแฉะแห่งนั้น ซึ่งเราเรียกว่า "หนอง" ซึ่งหมายถึงแอ่งน้ำ มีกกสามเหลี่ยมงอกขึ้นเต็มไปหมด สามารถเป็นที่ซ่อนตัวของสัตว์น้ำต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี และพื้นที่บริเวณนั้นก็เหมาะแก่การเพาะปลูกเพราะมีแหล่งน้ำเพียงพอ ปลูก พืช หอย ก็มีให้จับมาเป็นอาหารตลอดทั้งปี ชาวบ้านใกล้เคียง ก็เข้ามาอยู่อาศัยและเกิดเป็นบ้านขึ้นในที่สุด จึงได้ชื่อบ้านว่า "บ้านหนองกก" เช่นปัจจุบัน

16. บ้านหนองน้ำขาว

หนองน้ำขาวเดิมเป็นหนองน้ำขนาดใหญ่ เป็นที่กักเก็บน้ำตามธรรมชาติ มีลำน้ำหลายสายไหลมาบรรจบกันที่นี่ หนองน้ำไม่เคยแห้งมาช้านานตาปี (ปัจจุบันดินแข็งกว่าแต่ก่อนมากแต่น้ำก็มีเคยแห้ง) ด้วยสาเหตุนี้สายน้ำหลาย ๆ สายไหลลงสู่หนองน้ำนี้เอง น้ำในหนองน้ำนี้จึงขุ่นขาว ชาวบ้านจึงเรียกหนองน้ำนี้ว่า หนองน้ำขาว และชาวบ้านที่อยู่ใกล้ ๆ บริเวณนี้ จึงได้ชื่อว่าชาวบ้าน "บ้านหนองน้ำขาว"

17. บ้านหนองบ่อ

หนอง เป็นคำนาม หมายถึงแอ่งน้ำ โดยปกติเป็นแอ่งน้ำที่มีขนาดความกว้างและลึกพอสมควรกัน แต่ที่บริเวณนี้ไม่เป็นเช่นนั้น เป็นหนองน้ำที่มีความลึกมาก จึงให้ชื่อบ้านบริเวณนี้ว่า "หนองบ่อ"

18. บ้านแหลมคันเคอ

บริเวณชายฝั่งทางทิศตะวันตกของทะเลสาบสงขลา มีพื้นดินยื่นลงไปในทะเลลักษณะเป็นแหลม พื้นน้ำก็กว้างตามที่ตามลักษณะว่าแห่งของพื้นดิน มองดูลักษณะคล้ายคันเคอ และชิ้นส่วนต่าง ๆ ของเคอ ไม่ว่าจะเป็นแอก (อุปกรณ์ที่ใช้ครอบคอ เข็มวัวโค่นา 2 ตัว) หางยาม (ไม้ยาว ๆ อยู่ระหว่างวัว 2 ตัว ที่ใช้เข็มวัวโค่นา) คันเคอ หัวทุย ตามจินตนาการที่มี ครั้นเมื่อมีผู้คนเข้ามาอาศัยและทำมาหากินที่นี่ บ้านนี้จึงได้ชื่อว่า "บ้านแหลมคันเคอ" แลชาวบ้านมีความเชื่อว่าบริเวณหัวแหลมนั้น มีทรัพย์สมบัติฝังอยู่ และมีบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ที่งัดขึ้นเองตามธรรมชาติ น้ำนั้นเอามาสระเย็นและจิตสนิทสำหรับทำพิธีมกกัน

19. บ้านบางปิ่น

บาง เป็นคำนาม หมายถึง ทางน้ำเล็ก ๆ, ทางน้ำเล็กที่ไหลขึ้นลงตามระดับน้ำตามแม่น้ำ ลำคลอง หรือทะเล บริเวณนี้ที่ปากน้ำ กระแสที่ค่อนข้างแรงและกัดเซาะปากน้ำ ให้วันแห่งอยู่เป็นประจำทุกปี จึงเรียกบริเวณนี้ว่า บางปิ่น คำว่า ปิ่น เป็นคำกริยา หมายถึง แดกสลับเล็กน้อย แต่เนื่องจากชาวบ้าน รดยทั่ว ๆ ไป ไม่ว่าจะเป็นภาคใดของประเทศไทย ไม่สนใจว่าอักษรวิธาน การเขียน ถูกบ้างผิดบ้างก็ธรรมดา "ปิ่น" พยัญชนะต้น คือ บ สระ อี วรรณยุกต์ เอก ตัว น.สกด เขียนไปเขียนมา วรรณยุกต์ กลายเป็น หาง ตัว "บ" จึงเป็น "บ" ในที่สุด บ้านบางปิ่น เดิมจึงเป็น "บ้านบางปิ่น" ในปัจจุบัน และอาจจะกลับเป็น บางปิ่น อีกก็ได้ เพราะยังมีอีกหลาย ๆ คนที่ยังไม่ยอมเปลี่ยน ยังคงเรียกบ้านนี้ว่า "บ้านบางปิ่น"

ชื่อบ้านที่มีชื่อตามชื่อพันธุ์ไม้และลักษณะที่เกี่ยวข้อง

คือ ชื่อบ้านที่เรียกชื่อตามชื่อพันธุ์ไม้ที่มีตามท้องถิ่น ได้แก่ 1.บ้านเกาะเคียน
2.บ้านเกาะประตู่ 3.บ้านเกาะพิ 4.บ้านเกาะนกเกาะ 5.บ้านแก่นคง 6.บ้านคอนหังงาม(1)-
บ้านคอนหังงาม(2) 7.บ้านโคกขึ้นรด 8.บ้านโคกนกเกาะ 9.บ้านโคกลัก 10.บ้านสวนตาหน
11.บ้านต้นโพธิ์ 12.บ้านต้นม่วง 13.บ้านต้นสน 14.บ้านท่ามะเดื่อ 15.บ้านทุ่งตาเสา 16.บ้านทุ่งหญ้าคา
17.บ้านทองเฒ่า 18.บ้านทองหล่อ 19.บ้านนาไร่ 20.บ้านนางแก้ว 21.บ้านนางขี้เสีย 22.บ้านพร้าว
23.บ้านนาบาร่าง 24.บ้านม่วงธง 25.บ้านไร่ 26.บ้านวัดรัตน 27.บ้านสะพานโพธิ์ 28.บ้านสะทอน
29.บ้านสังเขย (1)-สังเขย (2) 30.บ้านสวนส้มปิ่น 31.บ้านห้วยบ่อ (1)-บ้านห้วยบ่อ (2)-บ้านห้วยบ่อ (3)
32.บ้านห้วยเนียง 33.บ้านหนองกะ 34.บ้านหนองปรือ 35.บ้านหวางยาง ซึ่งมีประวัติฯ ดังต่อไปนี้

1. บ้านเกาะเคียน

ลักษณะพื้นที่เป็นโคกกว้างแต่ไม่สูงนักอยู่กลางทุ่งนา จากการสอบถามคนรุ่นเก่า ๆ
หลาย ๆ ท่านได้เล่าให้ฟังว่า คนเก่าแก่รุ่นคุณปู่ คุณทวด คุณย่า ของท่านเหล่านี้ ได้บอกว่า เดิมที
พื้นที่ตรงบ้านเกาะเคียนมีลักษณะเป็นโคกสูงกว่าเดิม ในช่วงหน้าฝนอย่างเข้าเดือน 12 เดือนอ้าย
ฝนตกหนักน้ำจะท่วมเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ในช่วงหน้าฝนหรือน้ำน้ำท่วม จะเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะมีน้ำ
ล้อมรอบเห็นได้ชัด ลักษณะเหมือนเกาะทั่ว ๆ ไปในทะเลสาบสงขลา เช่น เกาะใหญ่ เกาะยอ
เกาะนางสว เกาะโกลน เป็นต้น เกาะนี้แต่เดิมมีต้นไม้ขึ้นมากมายหลายชนิด และในจำพวกพันธุ์ไม้
เหล่านี้มีไม้ตะเคียนซึ่งเป็นไม้ที่ใช้ในการขุดเรือและต่อเรือได้ดีที่สุดอยู่มากพอสมควร ไม้ตะเคียน
เป็นไม้ที่มีราคาแพง เป็นไม้ที่ชาวเรือต้องการ โดยเฉพาะไม้ตะเคียนทอง ซึ่งในปัจจุบันหายาก
มาก ชาวเรือจะนิยมเอามาทำหัวเรือ เพราะเชื่อกันว่า จะมีเมฆนางเรือสิงอยู่ ทำให้
การทอผ้าขายเจริญงอกงาม รองลงมาจากไม้ตะเคียนทองก็คือไม้ตะเคียนหิน จากสภาพดังกล่าว
หมู่บ้านนี้จึงได้เรียกชื่อกันต่อมาว่า "บ้านเกาะเคียน"

2. บ้านเกาะประตู่

ประตู่เป็นชื่อไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ชนิดหนึ่ง มีดอกสีเหลือง กลิ่นหอม เนื้อไม้มีกลิ่นฉุน ปกติจะ
ขึ้นอยู่ตามป่าเบญจพรรณทั่วไป แต่ ณ ที่นี้ ซึ่งมีลักษณะเป็นที่ดอน อยู่กลางทุ่งมองแต่ไกลคล้าย ๆ
กับเกาะกลางทะเล ขึ้นอยู่บริเวณนี้มาก ประชาชนในสมัยก่อนนิยมมาตัดไปทำคอกเกวียน เมื่อ
พูดถึงเกาะประตู่ ชาวบ้านใกล้เคียงรู้จักดี เมื่อบริเวณนี้ได้ตั้งหมู่บ้านขึ้น บ้านนี้จึงมีชื่อว่า "บ้าน
เกาะประตู่"

3. บ้านเกาะหยี

เกาะ มีความหมายหลายนัย นัยหนึ่งที่เป็นที่คานวณ หมายถึง ละเมาะ โดยปริยายใช้เรียกพื้นที่ที่ซึ่งมีต้นไม้เป็นต้นขึ้นหนาแน่น มีทุ่งหรือที่เตียนล้อมรอบ หรือสิ่งอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงเช่นนั้น แต่ที่นี่ เป็นทุ่ง และมีต้นไม้ชนิดหนึ่งที่มีเมล็ดเดียว เมื่อแก่เปลือกกรอบสีดำ เนื้อนุ่มเมล็ดสีน้ำตาล รสเปรี้ยวอมหวาน ขึ้นอยู่มาก เมื่อเกิดเป็นชุมชนขึ้น จึงเรียกที่นี่ว่า "บ้านเกาะหยี"

4. บ้านเกาะนกเภา(1)

ละเมาะ ที่อยู่กลางทุ่ง เราก็เรียกว่าเกาะ ซึ่งส่วนมากก็มี ไม้เลื้อย ชนิดต่าง ๆ งอกอยู่มากมาย แต่ที่นี่ เต็มไปด้วย "ย่านลิเภา" ซึ่งภาษาไทยท้องถิ่นเรียกว่า "รก" บริเวณนี้ใคร ๆ เขาก็เรียกว่า "เกาะรกเภา" หมายถึง เกาะที่เต็มไปด้วยย่านลิเภา และปัจจุบันก็เรียกยังเรียกอยู่ แต่พอทราบว่าทำไม ภาษาทางราชการ จึงให้ชื่อใหม่และเขียนว่า "บ้านนกเภา"

5. บ้านแก่นคง

กลางเนื้อชอบกลางยา กลางตาชอบกลางคน สำนวนไทยถิ่นใต้กล่าวไว้ ซึ่งอุปมาได้เหมือนพืชที่ชอบดิน หรือไม้ที่ต่างกัน "คง" เป็นพืชชนิดหนึ่งนำมาทำถ้องดินมีกษัตริย์ซึ่ง หมายถึง ข้าวรพด ถ้าหากปลูก ณ บริเวณนี้ จะเจริญงอกงาม หวานมัน เป็นที่ติดอกติดใจของผู้ที่ได้ชิมรส โดยทั่วกัน และต่างก็รำลึกกันไม่ว่า ใครที่ต้องการกิน คง ๑ หรืออย่าให้ถึงแก่กัน(ทานข้าวรพดหรือร้อย) ต้องคงที่นี่ บริเวณนี้จึงได้ชื่อว่า "บ้านแก่นคง"

6. บ้านคอนหังงาม

6.1 บ้านคอนหังงาม(1)

มีพันธุ์ไม้ชนิดหนึ่งที่บุคคลทั่วไปนามริ เวณากลิ้งเคียงแถมนั้นเรียกว่า "ไม้คอนหัง" งอกขึ้นอยู่ในบริเวณนี้(ไม้ปรากฏจนวน) แต่มีดินแห้งที่งอกอยู่ใกล้ศาลา ที่สร้างไว้กลางหน คนเดินทางมาและพักที่ศาลา ก็จะเห็นไม้คอนหังต้นนี้ และชื่นชมในความงาม ใครอยากดูความงามของต้นคอนหังก็ต้องมาดูที่นี่ บ้านนี้จึงได้ชื่อว่า "บ้านคอนหังงาม"

6.2 บ้านคอนหังงาม(2)

บริเวณที่เป็นทุ่งนาอันกว้างใหญ่พอประมาณ พื้นดินอุดมสมบูรณ์ไปด้วยปุ๋ยที่มาจากธรรมชาติตลอดถึงความชุ่มชื้นของดิน เป็นเหตุให้นาข้าวที่ทำงานแต่ละปีได้ผลเต็มเม็ดเต็มหน่วย ไม่ว่าพันธุ์ข้าวนั้นจะเป็นชนิดใด เมื่อปักดำลงในบริเวณที่นาแห่งนี้อย่างจะเจริญเต็มที่จะงอกขึ้นงามหาที่มิมีได้ ยิ่งจากลัดตอนฤดูเก็บเกี่ยวข้าวจะเหลืออยู่บ้างเต็มท้องทุ่ง ทุกครัวเรือนต่างช่วยกันรีบเก็บเกี่ยวรวงข้าวกันอย่างขมิ้นเกษม แม้กระนั้นก็ตามก็ยังมิวายที่จะต้องปล่อยนาข้าวทิ้งไปตามแรงลมและแสงแดด แต่เป็นที่น่าอัศจรรย์ยิ่งนักข้าวที่ทำงานบริเวณนี้ ถึงแม้ว่าข้าวนั้นจะเผาและเก็บเกี่ยวแล้วก็ตามคอข้าวเหล่านั้นก็ยังงอกงาม งามแม้กระทั่งข้าวที่คอแห้ง ด้วยเหตุนี้เองบ้านแห่งนี้ จึงได้ชื่อว่า "บ้านคอนหังงาม"

7. บ้านโลกจี่แรด

บริเวณที่ตั้งส่วนหนึ่งของหมู่ที่ 2 ตำบลท่ามะเดื่อ จังหวัดกาญจนบุรี ปัจจุบันก่อนนั้นเป็นป่าไม้ และมีไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ชนิดหนึ่ง ที่ชาวบ้านเรียกว่า "จี่แรด" หรือ "ต้นจี่แรด" ลักษณะใบเหมือนใบข่อย ตามลำต้นและกิ่งก้านมีหนามแหลม ที่มีมากในบริเวณนี้มาและชอบขึ้นตามที่เป็นเนิน หรือโคก ครั้นมีประชาชนเข้ามาอาศัยสถานที่นี้ก็กลายมาเป็นบ้าน ชื่อว่า "บ้านโลกจี่แรด"

8. บ้านโลกนากบุด

นากบุด เป็นชื่อพันธุ์ไม้ที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งเรียกกันทางท้องถิ่นภาคใต้ ลักษณะคล้ายขนาด แต่ดอกเล็กกว่า และงอกอยู่ในบริเวณที่ดอนหรือที่เนินซึ่งกล่าวถึงนี้มาก ซึ่งชาวบ้านทั่วไปเรียกที่ดอนนี้ว่า โลก บ้านที่อยู่บริเวณนี้จึงได้ชื่อว่า "บ้านโลกนากบุด" แม้ว่าจะมีไม้ชนิดนี้ไม่มีแล้ว

9. บ้านโลกสัก

ที่ที่เป็นที่ดอนหรือที่เนิน ชาวบ้านในถิ่นกิ่งอำเภอบางแก้ว จะเรียกว่าโลก หรือควน โลกนี้จะมีความสูงน้อยกว่าควน ควนและโลกโดยมากมักจะมีพันธุ์ไม้ชนิดต่าง ๆ งอกขึ้นอยู่ทั่วไป โลกที่กล่าวถึงนี้ก็มีสภาพเช่นเดียวกับโลกอื่น ๆ ทั่วไป แต่มีลักษณะพิเศษและแตกต่างจากโลกอื่น ๆ ก็เพียงแต่ว่า โลกนี้มีต้นสักเจริญงอกงามเป็นจำนวนมาก และหนาแน่นกว่าที่อื่น ๆ เมื่อมีประชาชนเข้ามาอาศัย และกลายมาเป็นบ้าน ในเวลาต่อมา จึงได้ชื่อบ้านที่ตั้งอยู่บริเวณนี้ว่า "บ้านโลกสัก"

10. บ้านควนตางพน

ตางพน เป็นชื่อ พันธุ์ไม้ชนิดหนึ่ง ที่มีอยู่ทั่วไปในภาคใต้ และที่เนินดินสูงบริเวณกว้างแห่งนี้ ที่คนในภาคใต้เรียกว่า ควน นั้น มีไม้ตางพนขึ้นอยู่ เป็นจำนวนมาก และจัดว่าเป็นไม้เนื้อแข็งที่ใคร ๆ ยกย่องไปพาด้ามขวานนัก เป็นที่รู้กันว่า ควนนี้มีไม้ตางพน และเรียกกันว่า ควนตางพนเรื่อยมา ครั้นเกิดมีหมู่บ้านขึ้น จึงได้ชื่อว่า "บ้านควนตางพน"

11. บ้านต้นไทร

ไทร เป็น ชื่อไม้ชนิดหนึ่งที่มีหัว หินรอยทั่วไป ไม้ใหญ่บ้างเล็กบ้างขึ้นอยู่ตามระยะเวลาในการงอก และความอุดมสมบูรณ์ของดิน แต่ที่นี้เป็น ไทร ที่มีลำต้นเรียวมาก สามารถมองเห็นแต่ไกล และเป็นเครื่องหมายในการสื่อสาร สื่อความหมายได้ ด้วยเหตุนี้ บ้านนี้จึงได้ชื่อว่า "บ้านต้นไทร"

12. บ้านต้นม่วง

ต้นมะม่วง ชาวไทยใต้ เรียกว่า ต้นม่วง และมักจะงอกงามอยู่โดยทั่วไป แต่บ้านนี้แปลก มีเพียงต้นเดียว(สมัยก่อน) เท่านั้น และอยู่บริเวณกลางหมู่บ้าน ด้วยลักษณะเด่นหรือด้อยเหลือที่จะกล่าว บ้านนี้จึงได้ชื่อว่า "บ้านต้นม่วง"

13. บ้านต้นสน

มีสิ่งต่าง ๆ จำนวนไม่ก้อย ที่คนเราเอาลักษณะเด่นของสิ่งนั้น เป็นชื่อเรียกแทนสิ่งนั้น เช่นเดียวกับบ้านต้นสนปัจจุบัน - เพราะเมื่อก่อนบริเวณมีต้นสนงอก อยู่เป็นจำนวนมากจะเรียกว่า ป่าสนก็ยังไม่ผิดนัก ครั้นเมื่อมีผู้คนเข้ามาอาศัยจับจอง เป็นเจ้าของพื้นที่ ก็หักล้างกันแล้ว ต้นสนหรือป่าสนดังกล่าว เพื่อเปลี่ยนเป็นที่นา และสวนยางพารา ต้นสนจึงเป็นเจ้าของพื้นที่เดิม เหลือไว้แต่เพียงน้อยนิด แต่ที่เหลือเอาไว้ด้วยความยั่งยืนก็เพียงชื่อบ้าน คือ "บ้านต้นสน" บ้านที่มีต้นสนมากานอดีตเท่านั้น

14. บ้านท่ามะเดื่อ

มีสายน้ำไหลผ่านจากทิศตะวันตก ไปสู่ทางทิศตะวันออกชาวบ้านทั่ว ๆ ไปเรียกสายน้ำนี้ว่า คลอง ๗ บริเวณท่าบ้านแห่งนี้มีต้นมะเดื่อต้นใหญ่แผ่กิ่งก้านสาขา ให้ความร่มรื่นเป็นที่มาสู่ชาวมอญซึ่งนัก ผู้คนที่ผ่านไปมาใครเห็นใครก็ชอบ จึงได้ชักชวนกันมาตั้งถิ่นฐานเป็นที่อยู่อาศัยบริเวณนั้น เมื่อมีชุมชนเกิดขึ้นหนาแน่น บริเวณนี้จึงมีชื่อหมู่บ้านว่า "บ้านท่ามะเดื่อ" แต่ปัจจุบันนี้ไม่มีต้นมะเดื่อ ต้นไม้อื่นแล้ว เนื่องจากว่าได้อพยพกระแสน้ำพัด ร่นล้มและพัดพาไปตามกระแสน้ำ ตามกาลเวลา

15. บ้านทุ่งตาเสา

บริเวณทุ่งกว้าง มีป่าละเมาะเล็ก ๆ น้อย ๆ ขึ้นอยู่ทั่วไป เช่นเดียวกับทุ่งอื่น ๆ ในละแวกนั้น บริเวณนี้มีต้นมะขวิดหนึ่ง ที่ใคร ๆ เรียกว่า มะขวิดเสา ใหญ่โตสูงเด่นมองเห็นแต่ไกล และใช้เป็นสัญลักษณ์ ของบริเวณทุ่งแห่งนี้ และต่อมาเมื่อมีผู้คนเข้ามาอาศัย จึงเรียกบ้านนี้ว่า "บ้านทุ่งตาเสา"

16. บ้านทุ่งหญ้าคา

บริเวณทุ่งกว้างแห่งนี้เกือบตลอดทั้งทุ่ง ไม่ว่าจะไปมองไปทางทิศใดหญ้าคา ซึ่งใคร ๆ ในแถบนั้นเรียกว่าทุ่งหญ้าคา ซึ่งต่างก็ไม่ต้องถามจะจับจองเป็นเจ้าของพื้นที่เพื่อทำมาหากินมากนัก แต่เมื่อไม่มีที่ที่ปลูกว่า ก็จำเป็นต้องเข้ามาอยู่ เมื่ออยู่กันมากเข้าก็กลายเป็นหมู่บ้าน บ้านนี้ จึงได้ชื่อว่า "บ้านทุ่งหญ้าคา"

17. บ้านทอนโสทูน

ทอน หรือ ทร ในภาษาถิ่นภาคใต้ หมายถึง แหล่งน้ำที่มีดินเป็นสีดำและมีโคลนตมมาก เมื่อก่อนบริเวณนี้มีลักษณะสภาพพื้นที่เป็นทอนและมีป่ากร้างว่างเปล่า ๆ จึงเรียกว่า ทอนโส แต่ที่นา แปลงประหลาดบริเวณนี้มีดินขุ่น หรือตามภาษาท้องถิ่นอีกซ้ำได้ เรียกว่า "ทูน" บ้านนี้เลยให้ชื่อว่า "บ้านทอนโสทูน"

18. บ้านทอนรำห์

ทอน หรือ ทร ในภาษาถิ่นภาคใต้ หมายถึง แหล่งน้ำที่มีดินเป็นสีดำและมีโคลนตมมาก ประกอบบ้านนี้ ก่อนนี้มีดินรำห์ซึ่งอยู่มากมายจึงเรียกว่า "บ้านทอนรำห์"

19. บ้านนาไร่

ไร่ เป็นคานาม ที่ปลูกพืชและต้นไม้บนไหล่เขาหรือในที่ดอน คู่กับนา บริเวณนี้เช่นกัน
เมื่อก่อนนั้น มีการทำไร่กันเป็นจำนวนมาก โดยแรกเริ่ม ผู้ที่เป็นเจ้าของไร่นาน ๆ ไร่ครั้งและก็
ค่อย ๆ เพิ่มความถี่ขึ้น ในที่สุดก็ปลูกสร้างบ้านอย่างถาวร จึงเรียกบ้านนี้ว่า "บ้านนาไร่"

20. บ้านบางแก้ว

บริเวณที่ตั้งบ้านบางแก้วปัจจุบัน เดิมเป็นสถานที่ตั้งแห่งหนึ่งเต็มไปด้วยไม้ไผ่ (เป็นไม้ที่มี
ลักษณะลำต้นเป็นตะปุ่มตะป่ำ มีดอกสีขาวอย่างใช้ลาบทา) เมื่อมีประชาชนเข้ามาอาศัยตั้งถิ่นฐาน
จึงเรียกบ้านนี้ว่า บ้านเกาะแก้ว ครั้นนาน ๆ เข้าก็เป็น "บ้านบางแก้ว" มีผู้รู้สันนิษฐานว่าอาจเป็น
ไปได้ว่าผู้คนต่างท้องถิ่น ที่ต้องการไปวัดเขียนบางแก้ว วัดซึ่งนางเลื้อยชาวได้สร้างไว้ ที่บ้านบาง
แก้ว ได้มาขึ้นรถไฟหรือลงรถไฟ ณ ที่แห่งนี้ และสถานที่แห่งนี้จึงเรียกว่า บางแก้ว ณ ที่สุด

21. บ้านบางจีเสียด(1)

วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุในชนบทภาคใต้โดยทั่วไปในอดีตจะนิยมกินหมากกันทั่วไป
จะยากดีมีจนอย่างไรก็ตาม ทุกบ้านจะต้องมีเขียนหมาก ซึ่งใช้สามาก พลุ ปูน และยาเส้นไว้ ทั้งกิน
เอง และรับแขก เวลามีแขกที่สูงอายุและกินหมากมาเยี่ยมหรือมาธุระอย่างใดก็แล้วแต่ ามบรรดา
ครอบครัวในอดีตจะมีคำนิยามเกี่ยวกับที่มาของหมากหรือรสชาติคือ "หมากอยู่ตะเภาะ พลุพรุเตาะ"
อันหมายถึงว่า พันธุ์หมากที่ดีจะต้องมาจากพันธุ์หมากที่ขึ้นตามพื้นที่ทั้งสองฝากฝั่งของลำน้ำอยู่ตะเภาะ
หรือคลองอยู่ตะเภาะ ซึ่งนับตั้งแต่จากหน้าว่าการอำเภอหาดใหญ่จนถึงสุดตำบลภูเต่า ส่วนพลุพรุเตาะก็
คือพลุที่ปลูกขึ้นที่บ้านพรุเตาะใกล้ ๆ ตำบลน้ำน้อยนั่นเอง อย่างไรก็ตามครอบครัวในอดีตจะมีสีเสียด
หรือจีเสียดขนาดเล็กเรียกของชาวบักข่าได้ว่า นามเขียนด้วย สีเสียดเป็นชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง เปลือกของ
ต้นสีเสียดจะมีรสขม ผาต ถ้าจะใช้ผสมกับหมากแล้วจะทำให้หมากกลั่นมีรสขมผาต เพิ่มรสชาติ
ยิ่งขึ้น หมู่บ้านนี้เดิมทีมีต้นสีเสียดอยู่แต่จะมีจำนวนเท่าไรไม่แน่ชัด เป็นที่ต้องการของบรรดาครอบครัว
หมากทั้งหลาย นี่คือที่มาของชื่อหมู่บ้าน สีเสียดหรือ "บ้านบางจีเสียด"

22. บ้านพร้าว

เป็นชื่อของบ้านในหมู่ที่ 7 ตำบลนาปะขอ กิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง บริเวณบ้านนี้
ก่อนนั้น มีต้นมะพร้าวขึ้นงอกงามและเต็มไปด้วยหน่อ มากกว่าบริเวณอื่น ๆ ในละแวกเดียวกัน และต่อ
มาก็มีประชาชนเข้ามาอาศัย จึงทำให้ชื่อชุมชนแห่งนี้ว่า "บ้านพร้าว"

23. บ้านนาบปราง

นาบ เป็นคำนาม หมายถึง บริเวณกว้างใหญ่ที่มีลำสาบ "ลำสาบ" เป็นคำนาม หมายถึงธารน้ำไหลสายเล็ก ๆ บริเวณบ้านที่กล่าวถึงนี้ มีต้นมะปราง ซึ่งในภาษาไทยถิ่นภาคใต้ เรียกว่า ต้นปราง หรือ ปราง ด้วยสาเหตุนี้ บริเวณนี้จึงได้ชื่อว่า "บ้านนาบปราง" คราวนี้เท่านั้น

24. บ้านม่วงธง

บริเวณที่ตั้งบ้านม่วงธงปัจจุบัน เมื่อก่อนนั้นจะมีมะม่วงพันธุ์พื้นเมือง (มะม่วงคัน ชื่อที่ชาวเรียกในท้องถิ่น) ต้นใหญ่สูงตระหง่าน เนื่องด้วยความสูงของต้นมะม่วงต้นนี้เอง ประกอบกับคนในสมัยนั้นนิยมของเล่นพื้นเมืองชนิดหนึ่ง คือ ลูกกลม หรือ ลูกลม (กังหันลม) ซึ่งการเล่นของเล่นชนิดนี้ต้องอาศัยแรงลมเพื่อให้ลูกกลมหรือใบพัดหมุนตามองลม และเกิดเป็นเสียงวิ้งชวนฟัง จึงจำเป็นต้องไต่ขึ้นไปสูง ๆ เพื่อจะได้รับลมเต็มที่ ตามปกติลูกกลมจะถูกติดไว้กับเสาหรือยอดไม้สูง การผูกติดไว้กับที่สูง ๆ อย่างถาวร ภาษาถิ่นภาคใต้ เรียกว่า "ธง" และในเมื่อลูกกลมได้ผูกติดไว้กับยอดของมะม่วงในหมู่บ้านต้นนี้ ก็เท่ากับเอาลูกกลมไป "ธง" ไว้กับยอดมะม่วง จึงเป็นคำกล่าวขานกันตั้งแต่อดีตว่า "ม่วงธง" อันเป็นชื่อที่เรียกหมู่บ้านว่า "บ้านม่วงธง"

25. บ้านไร่

ด้วยบริเวณบ้านไร่ปัจจุบัน เมื่อก่อนสถานที่บริเวณนี้เคยเป็นป่าไร่ร้าง มีไม้ขนาดใหญ่ผลงอกขึ้นอยู่ระเกะระกะ แต่ส่วนใหญ่จะเป็นไม้พุ่มเล็ก ๆ งอกกระจัดกระจายอยู่ทั่วไป เมื่อมีประชาชนเข้ามาตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ และจับจองพื้นที่เป็นที่ทำกิน เมื่อดูทำเลและลักษณะพื้นที่ ไม่มีอาชิวาตที่จะเหมาะ"บอกว่า การทำไร่ และก็ค่อย ๆ ถากถางและขุดฟันไร่ไว้ที่ไม่ต้องการออกไป เมื่อพื้นที่ราบเรียบดี ก็ได้เปลี่ยนอาชีพจากการทำไร่ เป็นการทำนาในที่สุด ด้วยสาเหตุบริเวณนี้ ประชาชนเข้ามาทำไร่อยู่ก่อนนี้เอง สถานที่บริเวณนี้จึงมีชื่อว่า "บ้านไร่"

26. บ้านวัดโคกนาค

สถานที่บริเวณนี้ มีต้นตาลโคกนาค งอกงามขึ้นอยู่ชุกชุมมากกว่าบริเวณอื่น ๆ ในละแวกใกล้เคียง แต่ไม่มีข้อสรุปว่า ต้นโคกนาคเหล่านี้ เกิดมีขึ้นก่อนที่ผู้คนจะเข้ามาอยู่อาศัย หรือมีบุคคลเข้ามาอาศัยอยู่ก่อนแล้ว จึงนำโคกนาคมาปลูกไว้ จะเป็นด้วยเหตุใดก็ตามสถานที่บริเวณนี้มีต้นโคกนาคมาก และประกอบกับใกล้ ๆ แหล่งชุมชนนี้มีวัดอยู่วัดหนึ่ง วัดนั้นชื่อว่า วัดโคกนาค แหล่งชุมชนที่มีประชาชนอาศัยอยู่จึงได้ชื่อว่า "บ้านวัดโคกนาค"

27. บ้านสะพานโทร

โทร เป็น ชื่อไม้ชนิดหนึ่งที่มีาห์เห็นรอบทั่วไป มากบ้างน้อยบ้างขึ้นอยู่กับลักษณะของดิน แต่ที่นี้ เมื่อก่อนนี้มีมากจริง ๆ ประชาชนเ็นท้องถิ่นได้ใช้ประโยชน์จากไม้โทรอย่างคุ้มค่า ไม่ว่า จะเป็นราก ลำต้น หรือยาง ประกอบกับที่บริเวณนี้ พื้นที่เป็นที่ลุ่ม มีทางน้ำ หรือช่องน้ำมากมาย ประชาชนไปทั่ว จึงใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ คือ โทร ให้เป็นประโยชน์อย่างคุ้มค่า รดน้ำลำต้น หรือ กิ่งที่ตัดพอประมาณ ทำเป็นสะพานไม้เชื่อมข้ามทางน้ำ หรือช่องน้ำดังกล่าว มีช่องน้ำที่โตน มีสะพาน ที่ทำด้วยต้นโทรที่นี้ จึงเรียกกันจนติดปากว่า "บ้านสะพานโทร"

28. บ้านสะท้อน

ตามประวัติที่เล่ากันสืบต่อว่า บริเวณ หมู่ที่ 7 ตำบลนาปะขอ กิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัด พัทลุง ปัจจุบัน เมื่อก่อนนั้น บริเวณนี้มีต้นสะท้อนงอกขึ้นเองตามธรรมชาติเป็นจำนวนมาก ต่อมาประชาชนได้เข้ามาอยู่อาศัยบริเวณนี้ และให้ชื่อบ้านแห่งนี้ว่า "บ้านสะท้อน"(สะท้อน คือ กระท้อน)

29. บ้านสังเขป

29.1 บ้านสังเขป (1)

มีเรื่องเล่าว่า เมื่อก่อนนั้น บริเวณนี้มีต้นไม้ชนิดหนึ่งขึ้นอยู่ตามบริเวณที่มาก ซึ่ง ชาวบ้านทั่ว ๆ ไปรู้จักดี และเรียกว่า ต้นสัง มีต้นสัง ต้นหนึ่งที่ใหญ่กว่าบรรดาต้นสังต้นอื่น ๆ และ บนต้นสังต้นนี้เอง เป็นที่อาศัยของฝูงลิง ยามเมื่อมีคนเดินผ่านไปมาดีต้นสังต้นนี้ หรือากลี้เสียง บรรดาลิงทั้งหลายที่อยู่บนต้นสังต้นนี้ และต้นากลี้เสียง ก็จะขย่มหรือเขย่า เพื่อหลอกล่อคนที่ผ่านไป มา และเป็นที่รู้กันเมื่อพูดถึง ต้นสังขย่ม หรือ ต้นสังเขย่า และกลายมาเป็นชื่อบ้าน คือ "บ้านสังเขป" แต่ก็มีคนอีกจำนวนไม่น้อยที่เรียกชื่อบ้านสังเขป ว่า "บ้านสังเขยา"

29.2 บ้านสังเขป (2)

เมื่อก่อนนั้นบริเวณนี้มีพันธุ์ไม้ชนิดหนึ่ง ซึ่งภาษาถิ่นแถบนั้นเรียกว่า ไม้สังหยู ขึ้นอยู่เป็นจ านวนมาก ครั้นเมื่อมีผู้คนเข้ามาอาศัยหนาแน่นขึ้น ก็จุดธูปนำชนิดนี้ออกจากพื้นที่ นาน ๆ เข้ามี ชนิดนี้ก็สูญพันธุ์ และไม่มีใครรู้จักอีกเลย เช่นเดียวกับชื่อบ้านแห่งนี้ ซึ่งเดิมนั้นชื่อว่า บ้านสังหยู ตามพันธุ์ไม้ และกลายมาเป็น "บ้านสังเขป"(บางท่านกล่าวว่า ต้นสังหยู คือ ต้นสังหรือกระสัง)

30. บ้านสวนส้มแป้น

เมื่อก่อนบริเวณนี้เป็นที่อยู่อาศัยของคนไทยเชื้อสายจีน ซึ่งชอบปลูกผักและผลไม้ชนิดต่าง ๆ แต่ที่ปลูกมากที่สุด คือ ส้มแป้น จึงเป็นเหตุให้ใคร ๆ ต่างเรียกบ้านนี้ว่า "บ้านสวนส้มแป้น"

31. บ้านหัวบ่อ

31.1 บ้านหัวบ่อ (1)

เมื่อก่อนที่บ้านหัวบ่อ มีชื่อว่าแหลมทุ่งฟ้า (เสียบฟ้า) มีดินเค็มมาก แต่ประวัติดอกเหื่อจากนั้นไม่ปรากฏ

31.2 บ้านหัวบ่อ(2)

ตามคำบอกเล่าของคนเล่า บอกว่า บริเวณปลายแหลมของอ่าวนั้น มีดินเค็มขึ้นอยู่เป็นจำนวนมากเต็มพื้นที่ ใครต้องการซื้อของไปทำอะไรก็ต้องมาที่นี่ และเป็นที่ทราบกันโดยทั่วกันว่า หัวแหลมมีดีดเค็ม และเป็นเรือที่ติดปากกันมานานว่าหัวแหลมมีดีดเค็ม ครั้นนาน ๆ เข้าลาก็ค่อย ๆ กร่อนเป็น หัวบ่อ เมื่อมีชาวบ้านเข้ามาอยู่อาศัยบริเวณนี้มากขึ้น จึงให้ชื่อบ้านนี้ว่า "บ้านหัวบ่อ"

31.3 บ้านหัวบ่อ(3)

เมื่อก่อนบริเวณบ้านหัวบ่อปัจจุบันมีดินเค็มออกจืดเป็นจำนวนมาก ซึ่งใคร ๆ ก็เรียกว่าป่าเตย และบริเวณนั้นก็เป็นที่จอดเรือ ซึ่งวิ่งโดยสารระหว่าง"ลำปำ-สงขลา" เป็นประจำ นายหิน ไม่ทราบนามสกุล เป็นพ่อค้าขายกุ้งที่ต้องโดยสารระหว่างลำปำเตย สงขลา เป็นประจำ ฉะนั้นเมื่อนายหิน เดินทางมาจากสงขลาจะขึ้นเรือ ลูกเรือถามว่า จอดที่ไหน หรือนายหินเองเป็นผู้บอกว่าให้จอดที่ป่าเตย อย่างนี้ เป็นประจำ จนกระทั่งกิจการของนายหิน เจริญเติบโตมากขึ้นจากกุ้งน้อย ๆ กลายเป็นกุ้งมาก ๆ เข้า ที่จำเป็นจะต้องใส่ถังไม้ นายหินจึงต้องเขียนชื่อไว้บนถังเพื่อเป็นเครื่องหมาย แต่เนื่องจากนายหินเป็นคนอ่านหนังสือไม่ค่อยออกและเขียนไม่ค่อยได้ เขียนขึ้นเป็นหัว และ ป่าเตยเขียนไม่เป็นเขียนได้เพียง บ. ฉะนั้นถังกุ้งทุกถังจึงเป็น หัว บ. ทั้ง ๆ ที่นายหินเองต้องการจะเขียนว่า หิน ป่าเตย หรือ หิน ท่าป่าเตย อะไรทำนองนั้น แต่เขียนได้เพียง หัว บ. และนับตั้งแต่นั้นมา ทุกคนก็รู้จักและเรียกสถานที่บริเวณนี้ว่า "บ้านหัวบ่อ" จนกระทั่งปัจจุบัน

32. บ้านห้วยเนียง

ทางน้ำที่ไหลจากเขา เราเรียกว่า "ห้วย" ซึ่งบางพื้นที่อาจจะมี ห้วยน้ำลึก อยู่บ้าง ที่เราเรียกกันว่า "วัง" ณ ที่บริเวณนี้ มี ห้วย และพันธุ์ไม้ที่งอกหนาแน่นอยู่บริเวณนี้ ก็คือ ต้นพะเนียง หรือ แดงจังหวัดจันทบุรี เรียกว่า ชะเนียง แต่สำหรับที่นี่และถิ่นนี้ เรียกว่า "เนียง" ไม้ที่มีลักษณะเป็นวงกลม เมล็ดค่อนข้างแบน กินได้ มีกลิ่นฉุนเป็นที่โปรดปรานของชาวปักษ์ใต้ และเมื่อสถานที่ไม่มีประชาชนเข้ามาอาศัย และชุมชนเกิดขึ้น ต่างก็เรียกชุมชนนี้ว่า "บ้านห้วยเนียง" ซึ่งก่อนหน้านั้น ที่นี้เคยเรียกว่า "วังเนียง" มาก่อน

33. บ้านหนองกะ

กระ เป็นคำนาม หมายถึง ชื่อไม้ชนิดหนึ่ง ผลกลมมี 3 พู เปลือกแข็งเมื่อแก่สีคล้ำเกือบดำ เมล็ดรูปยาวรี เปลือกแข็งเป็นมันสีน้ำตาลเข้ม ภายในมีเนื้อขาว 2 กลีบประกบกัน เมื่อดิบเป็นพิษร้ายแรง ดองหรือคั่วกินได้ เรียกลูกกระ แต่ท้องถิ่นนี้ ฟังโดยเสียงสำเนียงพูดคือ ไม้กะ และไม้กะที่วนี้ งอกงอกขึ้นมาบริเวณหนองน้ำแห่งหนึ่ง หนองน้ำนี้เรียกว่า "หนองกะ" ครั้นชาวบ้าน มาสร้างบ้านอาศัยอยู่ มากขึ้นจึงเรียกบ้านนี้ว่า "บ้านหนองกะ" คราวนี้เท่าปัจจุบัน

34. บ้านหนองปรือ

ด้วยสภาพทางภูมิศาสตร์ บริเวณสถานที่นี้เป็นที่ลุ่มและมีน้ำขังเป็นบริเวณกว้าง แม้ว่าจะมีความลึกไม่สม่ำเสมอก็ตาม แต่สภาพที่มองเห็นก็ยังคงเป็น หนองน้ำอยู่นั่นเอง ประกอบกับบริเวณนี้ เหมาะแก่การเจริญเติบโตของพันธุ์ไม้ล้มลุกชนิดหนึ่งขึ้นหนาแน่น ใบยาว ๆ ำมุงหลังคา หรือสานเสื่อ คือ "ต้นปรือ" เมื่อประชาชนอพยพมาจากอื่น ๆ ดังหลักแหล่งอยู่บริเวณนี้ บ้านที่เกิดขึ้นใหม่จึงได้ชื่อว่า "บ้านหนองปรือ" จนได้รับคำเล่าลือว่ามีปรือกับหนอง

35. บ้านหวางยาง

ณ บริเวณหนึ่งมีต้นยางงอกขึ้นหนาแน่นเป็นจำนวนมาก ประชาชนในบริเวณใกล้เคียง จะเข้ามาตัดไม้และเผาไม้มาขาย เพื่อทำได้นำมาเพื่อนำไปใช้และจำหน่ายอยู่เสมอ ๆ แต้นาน ๆ ครั้ง และเพิ่มความถี่มากขึ้น ๆ ตามความจำเป็น จนกระทั่งเริ่มสร้างกระดือบ หรือที่พักเล็ก ๆ ขึ้นก่อน และในที่สุดก็กลายเป็นชุมชนที่สร้างขึ้นท่ามกลางต้นยาง หรือระหว่างต้นยาง เนื่องจากบ้านเกิดขึ้นระหว่างยางนี้เอง จึงทำให้ชื่อบ้านนี้ว่า "บ้านหวางยาง"

ชื่อบ้านที่มีชื่อตามชื่อสัตว์และลักษณะอาการของสัตว์

คือ ชื่อบ้านที่มีชื่อตามชื่อสัตว์และกริยาอาการของสัตว์ได้แก่ 1.บ้านเกาะนกเกาะ
2.บ้านควนจง 3.บ้านคลองอาน(1)-บ้านคลองอาน(2) 4.บ้านวังควาสี 5.บ้านช่างทอง
ซึ่งแต่ละบ้านมีประวัติความเป็นมาดังนี้

1. บ้านเกาะนกเกาะ(1)

เกาะ หมายถึง สะเมาะ เป็นลักษณะพื้นที่ซึ่งมีต้นไม้ขึ้นหนาแน่น มีทุ่งหรือที่เตียนร่งล้อม
รอบ ที่นี้เมื่อก่อนเป็นที่อาศัยของนกชนิดหนึ่งซึ่งมากกว่านกชนิดอื่น ในบริเวณเกาะแห่งนั้น ชาวบ้าน
แถบนั้นเรียกนก ที่กล่าวถึงนี้ว่า "นกเกาะ" เนื่องจากบริเวณนั้นเป็นทุ่งร่ง ประชาชนจึงใช้พื้นที่
บริเวณนั้น ทานา และอยู่อาศัยในเวลาต่อ และให้ชื่อบ้านที่เกิดขึ้นนี้ว่า "บ้านเกาะนกเกาะ"

2. บ้านควนจง

กระจงเป็นสัตว์เลื้อยไถ่เอง รูปร่างคล้ายกวาง แต่ไม่มีเขา ตัวผู้มีเขี้ยวแหลมคม งอก
ออกมา มีผู้นิยมใช้เป็นเครื่องราง มี 2 ชนิด คือ กระจงควาย และกระจงเล็ก ชาวไทยถิ่นใต้
เรียกว่า จง ชอบอาศัยอยู่ตามควน เช่น ควนที่จะกล่าวถึงนี้ มีกระจงอาศัยอยู่มากมาย มากกว่า
ในท้องถิ่นอื่น ๆ ในละแวกเดียวกัน แต่ก็ค่อย ๆ ลดจำนวนลง และก็จะหมดไปจนที่สุด ด้วยเหตุนี้
ควนนี้จึงมีชื่อว่า ควนจง ครั้นเมื่อผู้คนเข้ามาตั้งหลักแหล่งบ้านนี้จึงได้ชื่อว่า "บ้านควนจง"

3.บ้านคลองอาน

3.1 บ้านคลองอาน(1)

บ้านคลองนี้มีแอ่งน้ำหรือคูกน้ำที่กว้างใหญ่ขอประมาณ บ้านคูกน้ำเต็มไปด้วยเต่ากระอาน
และเมื่อถึงฤดูวางไข่เต่ากระอานก็จะไปไข่ที่ชายหาด ซึ่งอยู่ไปทางทิศใต้ของปากคลองนี้ และบริเวณ
ปากคลองซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของเต่ากระอานที่กล่าวแล้ว จึงมีชื่อว่า คลองเต่ากระอานและก็เป็น
"บ้านคลองอาน" จนปัจจุบัน

3.2 บ้านคลองอาน(2)

ตามตำนานเล่าว่า พ่อตาไชย หรือตาหมอไชยได้เลี้ยงเต่ากระอานเอาไว้ 3 - 4 ตัว มีชื่อว่า อีหมูกแหง อีคอกทองแดง อีคองลาย อี..... ด้วยสาเหตุที่พ่อตาไชยเลี้ยงเต่ากระอานไว้นี้เอง จึงได้ชื่อบ้านว่า บ้านคลองเต่ากระอาน และนาน ๆ เข้าคำก็ค่อย ๆ กร่อนเป็น "บ้านคลองอาน"

สำหรับพ่อตาไชย ถือว่าเป็นผู้มีสภาพอาคม และต่อมาก็ได้กลายร่างเป็นจระเข้ (ไม่ทราบสาเหตุที่แน่ชัดว่า แผลงร่างเป็นจระเข้ หรือสิ้นชีวิตแล้วเป็นจระเข้) และได้เฝ้าคลองอานอยู่เป็นเวลานาน ใครมีปัญหอะไร ไม่ว่าจะเป็น วัวหาย สวายเป็นโรค ลูกกินนมไม่ได้... ก็สามารถบนบานศาลกล่าว บอกตาไชย เรื่องต่าง ๆ ก็จะทุเลาเบาบาง สิ่งที่น่ากลัวก็จะกลายเป็นดี เมื่อทุกอย่างสำเร็จสมประสงค์แล้วก็ต้องพากัน สิ่งที่พ่อตาไชยโปรดปรานเป็นพิเศษ คือ เหล้ากับไก่ และสิ่งที่น่าสนใจจากนั้นคือการที่ความต้องการข้ามฝั่งคลอง จะต้องอธิษฐานและระลึกถึง พ่อตาไชยก่อนจึงจะข้ามฝั่งคลองได้ มิฉะนั้นเจอดีแน่....ฮัม

4. บ้านวังคำสี

บริเวณที่ก่อนนั้นมีลำน้ำไหลผ่าน และมีแอ่งน้ำที่กว้างใหญ่และลึก ซึ่งชาวบ้านเรียกแอ่งน้ำนั้นว่า "วัง" ภายหลังวังน้ำนั้นเป็นที่อยู่ของปลาชนิดหนึ่งเป็นจำนวนมากซึ่งที่ชาวบ้านแถบนั้นเรียกว่า "คำสี" ครั้นเมื่อมีประชาชนเข้ามาอยู่และตั้งบ้านเรือนอยู่จึงพากันเรียกบ้านนี้ว่า "บ้านวังคำสี"

5. บ้านช่างทอง(1)

มีท่านผู้รู้เล่าว่า พระราชโอรสเจ้าเมืองพัทลุงซึ่งประชาชนโดยทั่วไปเรียกว่า "พระยา कुमार" ได้เสด็จไปบ้านเกิด (เชื้อสายนานาอาเภอบางปะอินปัจจุบัน) โดยช่างทรง ซึ่งเป็นช่างที่งาสามด้วยทองคำ ครั้นมาถึงบริเวณนี้ ได้พักค้างแรมที่นี้ ในระหว่างที่พักอยู่นี้เอง ช่างได้เกิดสูญหายไป บรรดาไพร่พลก็ติดตามหาช่างเชือกดังกล่าว ระหว่างติดตามอยู่นั้นเจอใครตามไป และบอกลักษณะช่างให้ทราบว่าเป็น "ช่างงาสามทอง" และช่างก็แพร่สะพัดไป ปากต่อปาก หลายปาก ช่างงาสามทอง ก็กลายเป็น "ช่างทอง" และเป็น "ช่างทอง" ในที่สุด และได้กลายมาเป็นชื่อ "บ้านช่างทอง" ปัจจุบัน

ชื่อบ้านที่มีชื่อตามชื่อบุคคลและลักษณะอาการของคน

คือ ชื่อบ้านที่มีชื่อตามชื่อบุคคลหรืออาการกับกริยาของคน ได้แก่ 1. บ้านเกาะแก่ง
2. บ้านเกาะดาหมอ 3. บ้านเกาะคุด 4. บ้านควนโหมด 5. ครองชีพ 6. บ้านคลองเงิน
7. บ้านคลองอีรัต 8. บ้านช่างทอง(2) - บ้านช่างทอง(3) - บ้านช่างทอง(4) 9. บ้านทุ่งรีตะยะ
10. บ้านทุ่งนายพัน 11. บ้านทุ่งนายสิงห์ 12. บ้านนาปะขอ 13. บ้านนาหม่อม 14. บ้านนาเงาะ
15. บ้านนาเมาะ 16. บ้านนาทล(1) - บ้านนาทล(2) - บ้านนาทล(3) 17. บ้านพน
18. บ้านวังหลัก 19. บ้านสหवाद 20. บ้านสหกรณ์ 21. บ้านสวนราม 22. บ้านบางจีเสียด(2)
ซึ่งแต่ละบ้านมีประวัติและความเป็นมาดังต่อไปนี้

1. บ้านเกาะแก่ง

มีผู้เล่าผู้แก่เล่ากันต่อ ๆ มาว่า ก่อนที่เมืองนครจะสิ้นอาณาจักร และถูกรุกรานจากหัวเมือง
ฝ่ายเหนือ เศรษฐีที่ร่ำรวยตามเมืองต่าง ๆ ต่างขนย้ายทรัพย์สินสมบัติของตนหลบหนี นายอำเภอ ซึ่งเป็น
เศรษฐีคนหนึ่งของเมืองพัทลุงที่หลบหนีมาอาศัยอยู่บริเวณนั้น และได้ฝังทรัพย์สินสมบัติเอาไว้พร้อมกับ
เจียนแพนที่(ลายแทง) รัตยบอกตามแหล่งที่สำคัญ ๆ เช่น ที่ฝังสมบัติ สายน้ำสาธาร ป่าเสม็ด
และอื่น ๆ ต่อมาหมู่บ้านแถบนี้ประชาชนในระแวกนั้น เรียกว่า บ้านเศรษฐี แม้ในปัจจุบันก็ยัง
เรียกอยู่บ้าง ครั้นต่อมา กองทหารทางเหนือยกพลลงทางใต้ เพื่อเข้าตีเมืองสงขลา เมื่อมาถึง
บ้านเศรษฐีก็เป็นเวลาใกล้ค่ำพอดี ได้หักไพร่พล รัตยยึดเอาบริเวณบ้านเศรษฐีว่าเป็นที่ตั้งโรงครัว
หุงข้าวต้มแกง เลี้ยงไพร่พลประกอบกับบริเวณนี้ มีลักษณะคล้ายกับเกาะจึงเรียก บ้านเศรษฐีชื่อว่า
เกาะแก่ง(แก่ง ตามภาษาอื่น หมายถึง การปรุงอาหาร) เนื่องจากบริเวณใกล้ ๆ นั้น ในปัจจุบัน
ชาวบ้านยังพบศพ เศษกระเบื้องถ้วยชาม หม้อข้าว หม้อแกง และอุปกรณ์เครื่องใช้ในครัวเรือน
และนาน ๆ เข้า คำว่า เกาะแก่ง ก็เพี้ยนมาเป็น "เกาะแก่ง" และเป็นชื่อบ้านในที่สุด

2. บ้านเกาะตาหมอ

บ้านเกาะตาหมอ ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ดอน ฤดูฝนมีน้ำเจิ่งนองรอบ ๆ บริเวณดังกล่าว เปรียบได้กับเกาะกลางทะเล ในเวลาต่อมา ก็มีประชาชนเข้ามาอาศัย บุคคลแรกที่เข้ามา เป็นผู้มีวิชา วิชา อาคมเก่งกล้ามีเวทย์ คนทั่ว ๆ ไปรู้จักและเรียกท่านว่า "ตาหมอ" หรือ "ตาหมอเทพ" เพราะท่านเก่งกล้ามาก ท่านสามารถแปลงกายได้ ท่านมักแปลงกายเป็นเสือโคร่ง แต่เสือท่านไม่ทำร้าย และช่วยใคร เมื่อสิ้นท่านไปแล้ว อนุชนรุ่นหลังก็ยังระลึกถึงท่านอยู่เสมอ ญาติได้สร้างศาลไว้ให้ท่านไว้ต่อญาติ เพื่อเป็นที่ระลึกและอนุสรณ์แก่ท่าน ญาติมีเป็นรูปเสือโคร่งขนาดเท่าเสือจริง (ภาพประกอบในภาคผนวก หน้า....ใครที่ตกทุกข์ได้ยาก ท่านจะช่วยเหลือเสมอ แต่ต้องบอกกล่าวให้ท่านทราบด้วยวิธีการทาด (ตั้งจิตอธิษฐานถึง) และชาวบ้านจะนับบ้านกับท่านเสมอ ๆ ตลอดมา และบ้านนี้ ก็ได้ชื่อว่า "บ้านเกาะตาหมอ"

3. บ้านเกาะคูด

บริเวณป่าละเมาะ ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากหมู่บ้านมากนัก ซึ่งเป็นทุ่ง เมื่อก่อนเข้าเป็นที่เลี้ยงสัตว์ ของคนในหมู่บ้านใกล้เคียง และได้ถูกเพลิงไหม้ทั้งที่คร่า ๆ เรียกกันว่า "อีคูด" คือนาสัตว์เลี้ยงของคนมาเลี้ยงที่นี่ด้วย และมากี่มีความสุขดีกับการเลี้ยงสัตว์เช่นนั้นตลอดมา จนกระทั่งโตเป็นสาว เมื่อมีความทุกข์ หรือกลัวอะไรก็แล้วแต่ แต่มักจะมานั่งใต้ หรือนั่งหมอบคอยอยู่ที่นี้เสมอ ๆ จนใคร ๆ เขารู้กันทั่ว และเรียกสถานที่แห่งนี้ว่า "เกาะอีคูด" แม้ว่าจะไม่มีอีคูด มีแต่บ้าน คือ "บ้านเกาะอีคูด" และคงเป็นเพราะไม่มีสุภาพระมิ่ง จึงให้ชื่อบ้านนี้เสียว่า "บ้านเกาะคูด" ตราบเท่าทุกวันนี้

4. บ้านควนโหมด

มีชาวไทยนับถือศาสนาอิสลามคนหนึ่งชื่อ นายโหมด ได้เดินทางมาหาที่ทำการเพื่อตั้งหลักแหล่งเป็นที่อยู่อาศัย ได้เดินทางมาถึงบริเวณที่เป็นที่เนินสูง ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า "ควน" และทางทิศตะวันออกของควนนี้เป็นทะเล เหมาะแก่การตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัย จึงได้เข้าอยู่อาศัยและตั้งหลักแหล่งอยู่ที่นั่นซึ่งเป็นที่เคารพนับถือแก่คนทั่วไปจึงเรียกกันว่า "วัดโหมด" นับตั้งแต่นั้นมา สถานที่นั้นจึงได้ชื่อว่า บ้านควนวัดโหมด และนาน ๆ เลียงก็ค่อย ๆ เปลี่ยนเป็น "บ้านควนโหมด" อันที่สุดสำหรับวัดโหมดในปัจจุบัน ประชาชนบ้านควนโหมดให้ความเคารพนับถือ หากทำกิจการใดที่ประสบผลสำเร็จ หรือมีลาภผลก็มักจะบวงสรวงศาลกล่าว เมื่อกิจการสำเร็จแล้วก็นำสิ่งของมาถวายเป็นปัจจุบันประชาชนได้สร้างศาลเพียงตาขึ้น เพื่อเป็นอนุสรณ์และเป็นสถานที่ไว้ถวายน

5. บ้านครองชีพ

บริเวณทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของบ้านครองชีพ สายสอง มีหนองน้ำซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของเต่า จำนวนมากและเต่าแต่ละตัวจะมีสีดำนสนิท หนองน้ำนั้นจึงถูกเรียกว่า "หนองเต่าดำ" และต่อมาประชาชนเข้ามาอยู่อาศัย ตั้งหลักแหล่ง ทนมาหาเลี้ยงชีพ จึงเรียกบ้านบริเวณนี้ว่า "บ้านหนองเต่าดำ" เนื่องจากสถานที่บริเวณ บ้านหนองเต่าดำ นั้น มีพื้นที่กว้างขวาง ประมาณปี พ.ศ. 2481 ทางราชการจึงได้จัดสรรที่ดิน เพื่อเป็นที่ทำการแก่ประชาชนโดยแบ่งปันให้กับประชาชนได้อยู่อาศัยและทำการ โดยแบ่งเป็นแปลง ๆ ละ 30 ไร่ ต่อครอบครัว โดยคิดถนนหน้า 4 สาย แต่ละสายก็มีชื่อเรียกว่า สาย 1 สาย 2 สาย 3 และสาย 4 ตามจุดมุ่งหมายเดิม บริเวณบ้านหนองเต่าดำ นี้ทางราชการจัดสรรให้ประชาชนอยู่เพื่ออยู่อาศัยและประกอบอาชีพเป็นการยังชีพไปตามอัธยาศัยของตน ชาวบ้านหนองเต่าดำนี้ว่า "บ้านครองชีพ" และบ้านครองชีพ มี 4 บ้านด้วยกัน เพื่อมิให้มีข้อผิดพลาดในการใช้เรียกสื่อสารแก่กัน ของประชาชนทั้งในและนอกหมู่บ้านจึงต้องเดิม คำว่าสายของถนนเข้าไปด้วยจึงกลายเป็น "บ้านครองชีพ สาย 1, สาย 2, สาย 3, และสาย 4"

6. บ้านคลองเขิน

คลอง เป็นคำนาม หมายถึง ทางน้ำหรือลำน้ำที่เกิดขึ้นเองหรือขุดเชื่อมกับแม่น้ำหรือทะเล แต่ที่นี้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เป็นทางน้ำที่ชาวบ้านใช้เป็นเส้นทางคมนาคมในการเดินทางติดต่อกับชุมชนภายนอก และภายในหมู่บ้านเป็นประจำ ด้วยลักษณะพิเศษที่บริเวณนี้มีลำน้ำ(สมัยก่อน)เพียงนิดเดียว ผู้ไม่รู้เส้นทางในการจับปลา จะต้องเจอปัญหาในการเดินทางแน่ คือ เรือติดโคลน หรือ เกยตื้นแน่นอน แม้แต่คนในหมู่บ้านก็ไม่เว้น ถ้าหากต้องการเดินทางต่อก็ต้อง "เขิน" และเกิดขึ้นเป็นประจำและปกติ จนใคร ๆ ต่างเรียก"คลอง"นี้ว่า "คลองเขิน" และบ้านนี้ว่า "บ้านคลองเขิน"

7. บ้านคลองอีโต้

ก่อนมีบริเวณนี้ นายโต๊ะ เป็นผู้ซึ่งนับถือศาสนาอิสลามได้อพยพผู้คนเข้ามาอาศัยและสร้างถิ่นฐานขึ้น ณ ที่นี้ นายโต๊ะก็ได้สร้างสุเหร่าขึ้นหลังหนึ่งเพื่อทำศาสนกิจ และใกล้ ๆ กันก็มีลำน้ำไหลผ่านจึงเรียกว่าคลอง และคลองนั้นก็เรียกว่าคลองอ้ายโต๊ะ หรือ อ้ายโตเพื่อให้เกียรติแก่โต๊ะ (โต๊ะ = คำที่ใช้เรียกคนที่นำการพบถือ โต๊ะ = ชื่อคน) ทั้งนี้เนื่องจากการเรียกคลองโต๊ะโต๊ะ หรือบ้านโต๊ะโต๊ะไม่ค่อยสะดวก จึงกลายเป็นคลองอ้ายโต (คำว่า อ้าย ในท้องถิ่นแถบนั้นถือว่าเป็นคำสุภาพ) คลองนั้นและบ้านนั้นได้ชื่อว่า คลองอ้ายโต และบ้านคลองอ้ายโตตั้งแต่นั้นมา จนกระทั่งกรมทางหลวงเข้ามาตัดถนนสายเอเชียผ่าน และเปลี่ยนชื่อว่า "บ้านคลองอีโต" โดยให้เหตุผลว่า คำว่า อ้าย เป็นคำไม่สุภาพ และเกิดเสียงสะท้อนจากชาวบ้านจนกระทั่งบัดนี้ อ้ายเป็นคำไม่สุภาพ แล้วคำว่า อี มันสุภาพตรงไหน ท่านลองไปสอบถามเรื่องนี้ได้จาก ชาวบ้านที่อยู่ "บ้านคลองอีโต" ในปัจจุบัน

8. บ้านช่างทอง

8.1 บ้านช่างทอง (2)

เชื่อว่า ณ บริเวณบ้านแห่งนี้ มีนายช่างที่มีความชำนาญในการทำทอง และตีทองเป็นรูปพรรณ ชาวบ้านบริเวณทั้งใกล้และไกล จึงเรียกบ้านแห่งนี้ว่า "บ้านช่างทอง"

8.2 บ้านช่างทอง(3)

เชื่อว่า ณ บริเวณบ้านนี้ มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าประเภททองคำ การตีสำเภาทองคำ มีความแม่นยำมาก จึงกล่าวขานกันในเรื่อง การช่างทอง คำว่า ช่างทองและช่างทอง เมื่อพูดสำเนียงภาษาถิ่นไทยใต้ดูแล้วคล้ายกันมาก เมื่อเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร อักษรจากน้ำเสียงที่พูด ก็จะเขียนว่า ช่างทอง และหมู่บ้านนี้ก็ได้ชื่อว่า "บ้านช่างทอง" ในที่สุด

8.3 บ้านช่างทอง(4)

มีผู้เล่าเล่าว่า ณ บริเวณหมู่บ้านแห่งนี้ มีนายช่างที่ชำนาญในการปลูกสร้างบ้านเป็น อย่างยิ่งชื่อว่า นายทอง มีฝีมือในการสร้างบ้านขังคันทน์ เป็นที่เลื่องลือขจรกระจายไปทั่ว ไคร ๆ ก็ต่างรู้จัก และทุกคนก็เรียกขาน นายทองว่า ช่างทอง ฉะนั้นบริเวณหมู่บ้านที่นายทองอาศัยอยู่ จึง ได้ชื่อว่า "บ้านช่างทอง" มาตราบนานนับปัจจุบัน

9. บ้านทุ่งรีตะยะ

ณ บริเวณทุ่งกว้าง ใกล้ลำธารน้ำไหล ผู้ชายไทยนับถือศาสนาอิสลาม ชื่อ "นายยะ" ซึ่งเป็น ที่เคารพนับถือของชาวไทย ที่นับถือศาสนาอิสลามด้วยกัน ได้เข้ามาอยู่อาศัยในบริเวณนี้ หลังจากนั้น ไม่นาน ชาวไทยผู้ซึ่งนับถือศาสนาอิสลามด้วยกัน ต่างก็หลั่งไหลเข้ามาอาศัยอยู่ด้วย จนกระทั่งกลายเป็นชุมชนของชาวไทยนับถืออิสลาม และได้กลายเป็นหมู่บ้านในเวลาต่อมา ชื่อที่ข้าฯ เรียกหมู่บ้านนี้ คือ "ทุ่งรีตะยะ" ชื่อตามผู้ที่เข้ามาอาศัยเป็นคนแรก คือ รีตะยะ แม้ปัจจุบันนี้ชาวไทยอิสลามได้ย้ายที่อยู่ ไปอยู่อีกฝั่งคลองหนึ่งแล้วก็ตาม บ้านนี้ก็ยังคงเรียกว่า "บ้านทุ่งรีตะยะ"

10. บ้านทุ่งนายพัน

บริเวณที่ทุ่งกว้าง ที่ดินไผ่ ดินไม้ ดินลึก ๆ หรือป่าละเมาะน้อย ๆ ไม่มีผู้คนเข้ามาอาศัย หรือจับจองเป็นสถานที่อยู่อาศัย มีชายหนุ่มวัยกลางคน ชื่อ "พัน" ได้เข้ามาอยู่และตั้งหลักแหล่งเป็น ที่อยู่อาศัย และต่อมาก็มีชาวบ้านคนอื่น ๆ ค่อย ๆ ทะยอยกันเข้ามาอยู่จับจองแบ่งปันที่ดินกันเท่ากิน จนเกิดเป็นหมู่บ้านขึ้น บ้านบริเวณทุ่งนี้ จึงเรียกว่า "บ้านทุ่งนายพัน"

11. บ้านทุ่งนายสังข์

ทุ่ง เป็นคนถาม หมายถึง ทุ่ง คือ ที่ราบโล่ง ที่บริเวณนี้เป็นที่ราบโล่งเช่นเดียวกันจึงเรียกว่า ทุ่ง หรือทุ่ง ผู้ชาย นามว่านายสังข์ ได้มาจับจองและเข้าอาศัยอยู่ ซึ่งเป็นที่รู้จักมาตั้งแต่ต้น แม้ปัจจุบันบ้านนี้ ไม่มีนายสังข์อยู่ แต่ทุ่งนี้และบ้านนี้ก็ยังชื่อว่า "บ้านทุ่งนายสังข์"

12. บ้านนาปะขอ

ในสมัยก่อนนางเลื้อยขาว ได้เดินทางมาสร้าง วัดเขียนบางแก้ว อดขบวณช้าง ในระหว่างที่เดินทาง ได้พักไพร่พล และพักไพร่พลอยู่ ณ ช้างเผือกหนึ่งได้หล่นหินและหายไปจากฝูงควาญช้าง ก็ออกติดตามเฝ้าหา แต่ไม่พบไพร่พลในระหว่างทาง จนกระทั่งมาพบกับชายคนหนึ่งกำลังไถนาอยู่ ก็ได้ร้องถามชายที่กำลังไถนาอยู่นั้นว่า พี่ช้างมาทางนี้ไหม ขณะที่รอคำตอบอยู่นั้นก็ได้ปักขอช้างเข้ามาด้วย "ปักลง" แล้วนั่งบนขอช้างนั้น ชายคนไถนาเดินเข้ามาหาแล้วก็เอาไม้หมก (ไม้เรียวที่ใช้ตีวัวตอนไถนา) ปักลงแล้วก็นั่งบน หลังจากนั้นก็คุยกัน นับจากนั้น ณ ที่นาบริเวณนี้จึงได้ชื่อว่า นาปักขอ (พื้นนาที่ปักขอช้าง) และบ้านนาปักขอ ต่อมาคำก็เพี้ยนเป็น "บ้านนาปะขอ"

13. บ้านนาหม่อม

ในสมัยก่อนนั้น บริเวณนี้เป็นทุ่งโล่ง ได้มีเจ้านายผู้หนึ่งชื่อพระวงศ์มีฐานันดรศักดิ์ เป็นหม่อมเจ้า ได้มาบุกเบิกและยึดที่บริเวณนี้ ตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยโดยการทำนาเป็นอาชีพหลัก และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า พื้นที่นาบริเวณนี้ คือ นาหม่อมเจ้า ครั้นนาน ๆ เข้าจากการเรียก นาหม่อมเจ้า ก็กลายมาเป็น "บ้านนาหม่อม" ซึ่งเป็นชื่อที่ใช้เรียกบ้านแถบนี้ จนปัจจุบัน

14. บ้านบ่อนางซี

บริเวณทุ่งกว้างกลางนา มีศาลาและบ่อน้ำ เพื่อให้ผู้ที่เดินทางผ่านเข้ามาได้พักผ่อน ถิ่นแดด ถิ่นฝน และดื่มกิน ยามแดดร้อน เนตค และหิวกระหาย จนกระทั่งวันหนึ่งแม่ซี (ผู้หญิงชู้สาวหมักขาว ถือศีลหรือบวชในพุทธศาสนา) ได้เดินทางผ่านมาและได้พักอยู่ที่ศาลา โดยเอาผ้าที่บ่อน้ำนั้น สสำหรับใช้และดื่มกิน แล้วก็จากไป เหลือไว้แต่ชื่อที่ใช้สำหรับบ้านแถบนี้ว่า "บ้านบ่อนางซี"

15. บ้านพอเ็นาะ

พอเ็นาะ ปรากฏคือ โรงเรียน หรือสถานศึกษาศาสนาอิสลามพร้อมที่พัก ของนักเรียน หรือนักศึกษา ที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งมีความต้องการจัดหาความรู้ใน เรื่องศาสนา ที่จัดขึ้นในกลุ่มของผู้ นับถืออิสลาม แต่บ้านนี้คือหมู่บ้านของชาวไทยพุทธ ซึ่งได้สร้างบ้านขึ้น มีลักษณะเหมือนพอเ็นาะของ ชาวไทยอิสลาม หรือโรงเรียนพอเ็นาะทั่ว ๆ ไป ภายถูกสร้างบ้านใกล้ติดกัน ชนิดที่เปิดหน้าต่าง ของข้าวของแถมมาแบ่งกันกันได้ ด้วยสาเหตุดังกล่าวนี้ บ้านนี้จึงได้ชื่อว่า "บ้านพอเ็นาะ"

16. บ้านปากพล

16.1 บ้านปากพล (1)

บริเวณปากอ่าว ที่กล่าวถึง มีลำคลองกระแสน้ำไหลลงสู่ทะเลสาบสงขลา มาชุมชนเกิดขึ้น คนในชุมชน มีนิสัยชอบลักเล็กขโมยน้อย จนเรียกกันว่าเล่นไม่ว่างเว้นแม้คืน สลับสับเปลี่ยนหมุนเวียนไม่หยุดหย่อน เวียนไปวนมา คนในหมู่บ้านและบ้านใกล้เคียงเรียกหมู่บ้านนี้ว่า บ้านปากวน แต่มานาน ๆ เข้าเสียงก็ค่อย ๆ เปลี่ยนเป็น "บ้านปากพล"

16.2 บ้านปากพล (2)

บริเวณปากคลอง หรือปากอ่าวก็เรียก บริเวณนี้กระแสน้ำไหลวนเป็นเกลียว จึงมีคนเรียก ว่า "อ่าวปากวน" ด้วยสาเหตุนี้ชาวปากอ่าวนี้ และต่อมาก็เป็นชื่อบ้านว่า บ้านปากวน จะเป็น เพราะสาเหตุใดไม่ปรากฏ ชื่อบ้านนี้จึงเปลี่ยนมาเป็น "บ้านปากพล"

16.3 บ้านปากพล (3)

เชื่อกันว่ามีพระพุทธรูปองค์หนึ่งเดินทางตรงจากวัดน้ำกระเจา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา รอนแรมตรงเข้าไปตามสถานที่ต่าง ๆ จนกระทั่งมาถึงบริเวณ สถานที่แห่งนี้ เห็นว่าเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ มีลำคลอง มีอ่าว พืชพันธุ์ธัญญาหารสมบูรณ์ เหมาะแก่การตั้งหลักแหล่งเป็นที่อยู่อันถาวรจึงได้กลับไปบอกญาติโยมที่บ้านน้ำกระเจา และต่างก็บอกกันต่อ ๆ ไปและได้ชักชวนกันมาตั้งหลักแหล่ง ณ ที่นี้ หลังจากนั้นไม่นานก็ได้เกิดรบพุ่งครั้งสำคัญระหว่างใครกับใครไม่แน่ชัด หัวเมืองฝ่ายเหนือได้ขอกำลังมายังเมืองพัทลุง เมืองพัทลุงจำเป็นต้องยกกำลังพลไปช่วยเหลือ และสนับสนุน จึงได้ระดมชายฉกรรจ์โดยนครวมพลพรกหรือชุมพล ณ บริเวณปากอ่าวใต้ต้นมะม่วงใหญ่เพื่อเดินทางโดยทางเรือมุ่งหน้าสู่เมืองสงขลาต่อไป ณ ที่นี้ ต้นมะม่วงต้นนี้ประชาชนทั่ว ๆ ไปเรียกว่า มะม่วงชุมพล ทราบเท่าปัจจุบัน และสถานที่บริเวณนั้น ก็เรียกว่า ปากอ่าวชุมพลครั้นนานเข้า จากคำว่า ปากอ่าวชุมพล ก็ค่อย ๆ กร่อน ๆ คำคงเหลือแต่ ปากพล และเป็นชื่อบ้านว่า "บ้านปากพล" ตราบเท่าปัจจุบัน

17. บ้านพน

มีเรื่องเล่าว่าในสมัยก่อน เจ้าเมืองบางแก้ว ได้เดินทางมาจากเมืองสงขลา เพื่อเดินทางกลับเมืองบางแก้ว (คือบ้านโคกเมือง อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ปัจจุบัน) แต่พอมาถึงสถานที่บริเวณนี้ เวลาจวนใกล้ค่ำจึงได้สั่งให้ทหารพักไพร่พล โดยสร้างค่ายพักแรมขึ้นเพื่อหลบนอน และจะได้เดินทางต่อในวันรุ่งขึ้น ครั้นต่อมามีประชาชนเข้ามาอยู่อาศัย และกลายเป็นชุมชน สถานที่แห่งนี้จึงได้ชื่อว่า บ้านพล ตามอดีตที่เคยเป็นที่พักพล และนาน ๆ เข้า บ้านพล ก็เขียนเป็น "บ้านพน" ดังที่ทราบมาปัจจุบัน

18. บ้านวังหลัก

เดิมทีบริเวณบ้านนี้เป็น ทุ่ง (ที่ฝั่งศพคนไทยนับถือศาสนาอิสลาม) ไม่มีผู้คนอาศัยอยู่เลย เป็นเพียงที่ฝังศพเท่านั้น ครั้นเมื่อประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามบริเวณใกล้เคียง ๆ นั้นได้อพยพไปอยู่ที่อื่น ๆ ทุ่งนั้นก็เป็นที่รกร้าง ไม่ได้ใช้ประโยชน์อีกต่อไป นาน ๆ เข้าเหตุการณ์เหล่านี้ก็เลือนหายไปจากความทรงจำ ในกาลต่อมา ประชาชนที่นับถือศาสนาพุทธ ก็มีความจำเป็นจะต้องหาที่ตั้งหลุมหลังใหม่ เนื่องจากดินเดิมทากินลำบาก มีประชากรเพิ่มขึ้นและก็อพยพโยกย้ายเสาะแสวงหาพื้นที่ จนกระทั่งมาถึง ที่แห่งนี้ และเห็นว่าเหมาะสมที่จะตั้งบ้านเรือน และทำมาหากิน ในระหว่างปลูกสร้างบ้านหรือทำการเกษตร ซึ่งเป็นเรื่องธรรมชาติที่จะต้องขุดและคุ้ยดิน เวลาขุดหลุมหรือทำอะไรก็แล้วแต่ มักจะเป็นเสาปักเอาไว้ ซึ่งภาษาพื้นบ้านเรียกว่า "หลัก" เป็นเหตุให้อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่ขุดเกิดเสียหายอยู่เสมอ ๆ ฉะนั้น เมื่อมีการขุดหลุมหรือทำอะไรก็แล้วแต่ ทุกคนจะต้องระวังหลัก ขามาเจอเห็นผู้อื่นขุดก็มักจะเตือนสติผู้ขุด ระวังหลักเช่นกัน แต่เนื่องจาก คำว่า ระวังหลัก กับ วังหลัก มีความหมายไม่แตกต่างกันเลย คนจึงนิยมใช้พูดสั้น ๆ เพียงแต่ว่า วังหลัก ... วังหลัก และต่อมาชื่อนี้ก็ได้กลายมาเป็นชื่อใช้เรียกแทนชื่อบ้าน คือ "บ้านวังหลัก" ปัจจุบัน

19. บ้านสหพวด

เจ้านายชั้นผู้ใหญ่เป็นผู้ทรงมียศเป็นถึง นางพญา ได้เดินทางมาจากเมืองศรีสาครผ่านมาทางนี้ เมื่อมาถึง บริเวณนี้ ก็ได้ช่วยเป็นาชและเสียชีวิตมากที่สุด ช่างรบรพาร ไม่รู้จะพาประการใด ที่จะให้ดีกว่าฝั่งศพไว้ ณ ที่แห่งนี้ ครั้นต่อมาได้มีชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามเข้ามาอยู่อาศัยที่พื้นที่บริเวณดังกล่าวเป็นที่กิน คือทาน และได้ วันพื้นที่ซึ่งใช้ฝังศพนางพญาไว้ แต่ก็เพียงนิดเดียว แม้ตอนหลังจะมีชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธเข้าไปอาศัยอยู่บ้างแล้วก็ตาม ในเบื้องต้นบ้านนี้อาจจะมีผู้เรียกว่า บ้านสหพญา บ้านสหป่า บ้านสหยาย ครั้นนานเข้า ๆ ก็กลายมาเป็น ดังเช่นปัจจุบัน นั่นคือ "บ้านสหพวด"

20. บ้านสหกรณ์

ด้วยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการรวมพลังของมหาชน ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้เกิดพลังในการดำเนินการต่าง ๆ จึงได้ดำเนินการ เกี่ยวกับเรื่องที่อยู่อาศัย ตลอดถึงที่ทำกินของประชาชน จึงได้จัดตั้งสหกรณ์ที่ดินขึ้นโดยมีชื่อว่า "สหกรณ์เช่าซื้อที่ดินบางแก้ว" เพื่อดำเนินการในเรื่องที่เกี่ยวกับ ที่ดินการทำกิน โดยมีสมาชิกเป็น เกษตรกรบริเวณที่อยู่อาศัยของสมาชิกสหกรณ์ดังกล่าวจึงได้ชื่อเป็นชื่อบ้านว่า "บ้านสหกรณ์"

21. บ้านสวนราม

เมื่อก่อนนั้น บริเวณนี้ มีชายคนหนึ่งเข้ามาจับจองที่ดินแห่งนี้เป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งใครก็ เรียกกันว่า ตาราม แก่เป็นคนที่ยขยันขันแข็งปลูกผัก พืชผลไม้ งามดี สมัยนั้นยังไม่มีการซื้อขาย ทรัพย์สินอะไรก็ขอแบ่งกันใช้กัน เด็ก ๆ ทุกคนอยากไป "สวนตาราม" และเรียกสวนตาราม จนกระทั่งติดปาก หลังจากตารามสิ้นชีวิตลง จากเดิมที่เคยเรียก สวนตาราม ก็เหลือแต่ สวนราม และได้กลายมาเป็นชื่อบ้าน "บ้านสวนราม" ในปัจจุบัน

22. บ้านนางจี่เสียด(2)

ตามประวัติเล่าว่า ชายหนึ่งคู่ที่เฝ้าอาศัยอยู่ ณ เมืองล็กกลบได้เสียเป็นคู่เมื่อกัน จนกระทั่ง ตั้งท้อง ฝ่ายชายกลัวพ่อตา ฝ่ายเมียกลัวพ่อตนจะจับได้ จึงได้ชวนหนีตามกันมา โดยเดินทางรอน แรมมากลางป่าเป็นเวลาแรมปี หวังว่าเมื่อคลอดลูกแล้วจะไปขอมาในภายหลัง เมื่อเดินทางมาถึง บริเวณที่ตั้งหมู่บ้าน ในปัจจุบันก็ปวดท้องจะคลอด (ภาษาพื้นเมืองคือ เสียดพุง หรือเสียดท้อง) และ อาการเสียดท้องก็มีความเ็นมากขึ้น ๆ ซึ่งตรงกับคำว่า เดียวเสียด เดียวเสียด จนกระทั่งฝ่าย ชายพูดขึ้นว่า "จี่เสียด จัง" ระหว่างที่เสียดท้องอยู่นั้นก็เดินทางต่อไปจนกระทั่งถึงตำบลผาละมี อาเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง จึงได้คลอด และบริเวณหรือสถานที่ที่นางคลอดจึงเรียกว่า "บ้านเกิด" ในปัจจุบัน สำหรับสถานที่นางเจ็บท้องหรือเสียดท้องเ็นมาก ๆ จนกระทั่งฝ่ายชายพูดว่า จี่เสียดจังคือ "บ้านนางจี่เสียด" ในปัจจุบัน

ชื่อบ้านที่มีชื่อตามชื่อสถานที่และสิ่งก่อสร้างที่มีอยู่เดิม

คือ ชื่อบ้านที่เรียกชื่อตามสถานที่และสิ่งก่อสร้างที่มีอยู่ก่อน ได้แก่ 1.บ้านเรกวัด
2. บ้านมัสยิด 3. บ้านสะพาน 1 4. บ้านหน้าสถานีตำรวจ 5. บ้านหน้าอนามัย
6.บ้านหัวงานชลประทาน 7.บ้านหัวพาน 8.บ้านหลังสถานี(หลังสถานี) 9.บ้านออกวัด
ซึ่งแต่ละชื่อบ้านมีประวัติความเป็นมา ดังนี้

1. บ้านเรกวัด

มีผู้รู้บ้าน เล่าให้ฟังว่า เดิมสถานที่ตั้งบ้าน เรกวัด นั้น มีวัด(หมายถึงสำนักสงฆ์)
ตั้งอยู่ ครั้นต่อมา สำนักสงฆ์แห่งนี้ ไม่มีพระสงฆ์และร้างไปนานที่สุด ต่อมาประชาชนเข้ามาอยู่อาศัย
สถานที่แห่งนี้จึงเรียกว่า "บ้านเรกวัด"

2. บ้านมัสยิด

มัสยิด เป็นคำเขมร หมายถึง ที่ประชุมศาสนิกของมุสลิม, สุเหร่า ก็เรียก บ้านที่อยู่
บริเวณนี้ ไม่ว่าจะเป็นบ้านของคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ หรืออิสลาม ต่างก็เรียกชุมชนแห่งนี้ว่า
"บ้านมัสยิด"

3. บ้านสะพาน 1

เส้นทางถนนสาย "บางแก้ว - หาดไข่เต่า" มีสะพานข้ามทางน้ำ หลายแห่ง บางที่มี
ผู้คนอาศัยอยู่ บางก็ไม่มี สะพานแต่ละแห่ง ก็มีผู้จัดอันดับให้สร้างเรียบร้อย โดยเริ่มนับจากบางแก้ว
ไปยังหาดไข่เต่า ไปเรื่อย ๆ สะพานแรก ได้ชื่อว่า สะพานที่ 1 บ้านนี้จึงได้ชื่อว่า "บ้านสะพาน 1"

4. บ้านหน้าสถานีตำรวจ

สถานีตำรวจ ขาวบ้าน ทัว ๆ ไป เรียกว่า โรงพัก ประชาชนที่มีบ้านอาศัยอยู่หน้าโรงพัก
เรียกว่า "บ้านหน้าโรงพัก" มีบางคนเห็นว่าชื่อนี้มันไม่เหมาะสมไม่เป็นภาษาราชการ จึงตั้งชื่อใหม่
และทันสมัยขึ้น จึงให้ชื่อว่า "บ้านหน้าสถานีตำรวจ"

5. บ้านหน้าอนามัย

เมื่อก่อนบ้านบริเวณ มีชื่อเรียก กันโดยทั่ว ๆ ไป ว่า "บ้านสุขศาลา" ติดปากกันมานาน แม้ปัจจุบันก็ยังมีส่วนผู้แก่เรียกอยู่ เพราะตามความหมายและความเข้าใจของเขาก็หมายถึงสิ่งนั้น คือ สถานีอนามัย เป็นที่น่าแปลก หากไปตามผู้เฒ่าผู้แก่ ว่า "บ้านหน้าอนามัย" อยู่ไหนก็ต้องใช้ เวลาคิดอยู่นาน และในทางเองเดียวกันหาก ไปตามเด็ก ๆ ว่าบ้าน สุขศาลา อยู่ไหน เด็ก ๆ ก็ บอกไม่ถูกเช่นกัน เพราะที่นี่ เดียวนี้ เขาเรียกกันว่า "บ้านหน้าอนามัย"

6. บ้านหัวงานชลประทาน

หัวงาน เป็นคำนาม หมายถึง สถานที่เริ่มต้นทางงาน งานที่ทำตอนนั้น คือการสร้าง เมืองชลประทาน เมื่อชลประทานสร้างเมืองเสร็จเรียบร้อย ก็สร้างบ้านพักให้เจ้าหน้าที่อยู่อาศัย ประชาชนใกล้เคียง ก็มาสร้างบ้านอยู่ด้วย บ้านนี้ จึงมีชื่อว่า "บ้านหัวงานชลประทาน"

7. บ้านหัวพาน

หัวพาน เป็นภาษาถิ่นภาคใต้ ซึ่งหมายถึง เจริญสะพาน บ้านที่อยู่บริเวณดังกล่าว จึงได้ชื่อว่า "บ้านหัวพาน"

8. บ้านหลังธานี(บ้านหลังสถานี)

สถานี ในภาษาไทยกรุงเทพฯ ไทยถิ่นใต้จะเรียกว่า "ธานี"ไม่ว่า จะเป็นสถานีตำรวจ สถานีอนามัย แต่ที่นี่ คือ สถานีรถไฟ บ้านที่สร้างอยู่บริเวณสถานีรถไฟ จึงได้ชื่อว่า "บ้านหลังธานี"

9. บ้านออกวัด

ณ บริเวณทางทิศตะวันตกของบ้านแห่งนี้ มีวัดอยู่วัดหนึ่ง คือ "วัดท่ามะเค็ด" ไม่ปรากฏแน่ชัดว่า วัดหรือบ้านอย่างไหนมีก่อนกัน หรือพร้อม ๆ กัน แต่เท่าที่ผู้บอกข้อมูลจากความได้ ทั้งวัด และบ้านเมื่ออยู่ก่อนแล้ว บ้านนี้จึงได้ชื่อว่า "บ้านออกวัด"

ชื่อบ้านที่มีชื่อตามลักษณะอื่น ๆ

คือ ชื่อบ้านที่มีชื่อเรียกเป็นอย่างอื่น นอกเหนือจาก 5 ประเภท ที่กล่าวแล้วมานี้เบื้องต้น เช่น ชื่อตามแร่ธาตุ ได้แก่ บ้านหินแร่ ตั้งชื่อตามระยะเวลาเป็นเกณฑ์เปรียบเทียบ ได้แก่ บ้านใหม่ ซึ่งมีประวัติความเป็นมาในแต่ละชื่อบ้าน ดังนี้

บ้านหนูแร่

บริเวณกลางลำน้ำ ที่ไหลผ่านหมู่บ้านแห่งนี้ วัตถุชนิดหนึ่งมีลักษณะเหมือนหินส่องแสงประกายแวววาว คล้าย ๆ จะเป็นแร่ แต่ไม่มีราคาตัวอะไร และมีอยู่กระจัดกระจายอยู่ในลำน้ำแห่งนี้ ด้วยลักษณะของหินที่คล้าย ๆ แร่นี้เอง จึงได้ชื่อว่า หนูแร่ ลำน้ำที่มีวัตถุชนิดนี้ก็เรียกว่า คลองหนูแร่ และบ้านที่อยู่บริเวณลำคลองแห่งนี้ ก็มีชื่อว่า "บ้านหนูแร่"

บ้านใหม่

เวลาเป็นตัวบ่งบอกอย่างหนึ่งว่าสิ่งนั้นใหม่หรือเก่า ดังเช่น บ้านที่กล่าวถึงนี้เป็นบ้านที่เกิดขึ้นหลังสุด ในจำนวนบ้านในละแวกเดียวกัน จึงได้ชื่อว่า "บ้านใหม่"

บทที่ 4

วัฒนธรรมที่ปรากฏในระวัติชาวบ้านในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง

จากการศึกษาประวัติชาวบ้านในพื้นที่กิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง พบว่า ประวัติชาวบ้านเป็นเรื่องราวที่เล่าความเป็นมา ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้านมาแต่โบราณ ที่สะท้อนให้เห็นถึงการตั้งหลักแหล่งถิ่นฐานชุมชนอันเป็นมรดกล้ำค่าที่ชนรุ่นหลังได้รับการถ่ายทอดสืบต่อกันมากระทั่งปัจจุบัน ในส่วนของวัฒนธรรมที่ปรากฏให้เห็นมีหลายประเด็นด้วยกัน สำหรับประเด็นที่ศึกษามี 4 ประเด็น คือ

1. วัฒนธรรมด้านการเลือกที่อยู่อาศัย
2. วัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพ
3. วัฒนธรรมด้านความเชื่อ
4. วัฒนธรรมด้านภาษา

1. วัฒนธรรมด้านการเลือกที่อยู่อาศัย

การเลือกที่อยู่อาศัย หมายถึง การคัดสรรแหล่งพักพิงตั้งถิ่นฐานที่มีแหล่งน้ำที่อุดมกว่าหนึ่งแหล่ง การเลือกทำเลที่อยู่อาศัยของประชาชนในเขตพื้นที่กิ่งอำเภอบางแก้ว มีความผูกพันกับวัฒนธรรมดั้งเดิมอยู่มาก คือมองความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่เป็นหลัก รองลงมาคือความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน แม้ว่าปัจจุบันค่านิยมในการเลือกทำเลที่อยู่อาศัยจะเปลี่ยนแปลงไปบ้างแล้วก็ตาม เนื่องจากในปัจจุบันสังคมไทยกำลังจะเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมไปเป็นสังคมอุตสาหกรรม สังคมอุตสาหกรรมเน้นการเลือกทำเลที่อยู่อาศัยจะใช้พื้นที่ในการปลูกสร้างที่อยู่อาศัยใช้พื้นที่น้อย ความอุดมสมบูรณ์ของที่ดิน มีความสำคัญน้อยลง ความปลอดภัยในทรัพย์สินมีค่าสูงขึ้น ในพื้นที่กิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง นั้น ยังเป็นสังคมเกษตรกรรมที่ค่อนข้างจะสมบูรณ์ จึงยังคงมีค่านิยมและวัฒนธรรมในการเลือกที่อยู่อาศัยแบบดั้งเดิมอยู่ ความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของชาวบ้านกิ่งอำเภอบางแก้วที่ปรากฏให้เห็นก็คือ กลุ่มคนรุ่นใหม่ และวัยแรงงาน อพยพเคลื่อนย้ายจากถิ่นที่อยู่เดิมไปอาศัยอยู่ ณ ที่แห่งใหม่ ในตัวเมือง จังหวัดภูเก็ต เชียงและกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาประวัติชื่อบ้านในเขตพื้นที่กิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง พบว่า การเลือกถิ่นที่อยู่อาศัยของประชาชนในพื้นที่นั้น มีการเลือกถิ่นที่อยู่อาศัยหลากหลายด้วยกัน คือ ที่ลุ่ม ที่ดอน หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า ไร่ยก หรือ ควน โกล้แม่น้ำลำคลอง ริมฝั่งทะเลสาบ และกลางทุ่งกว้าง

บ้านที่ตั้งอยู่ในที่ลุ่ม ได้แก่ บ้านทวนหลิว บ้านหนองน้ำขาว บ้านโนนทร บ้านหนองกะ บ้านหนองบ่อ เป็นต้น

บ้านที่ตั้งอยู่ในที่ดอน(ไร่ยก,ควน) ได้แก่ บ้านโนนเกาะ บ้านไร่ บ้านโนนไร่ บ้านเกาะป่าสัย บ้านควนसान เป็นต้น

บ้านที่ตั้งอยู่ใกล้แม่น้ำลำคลอง ได้แก่ บ้านท่าคลองตก บ้านท่าคลองออก บ้านลำธาร บ้านคลองอาน บ้านคลองเขิน บ้านท่าคลองหัวนอน เป็นต้น

บ้านที่ตั้งอยู่ริมฝั่งทะเลสาบ ได้แก่ บ้านแหลมคันไถ บ้านบางปิน เป็นต้น

บ้านที่ตั้งอยู่กลางทุ่งโล่งกว้าง ได้แก่ ทุ่งนาเจริญ บ้านโนนเสตก บ้านโนนเสออก บ้านลอน เป็นต้น

จากการเลือกถิ่นที่อยู่อาศัยของประชาชนในเขตกิ่งบางแก้ว แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาในอดีตของบรรพชน ในการเลือกถิ่นที่อยู่อาศัย เกษตพิจาณาช่วยในการตัดสินใจเลือกสถานที่มีดังต่อไปนี้ คือ

- 1) พื้นที่ในการประกอบอาชีพ
- 2) แหล่งน้ำจืดสำหรับบริโภคของคนและสัตว์เลี้ยง
- 3) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งจากภัยธรรมชาติ จากสัตว์ร้าย จากมนุษย์ด้วยกัน
- 4) ความอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ธัญญาหาร
- 5) ความเงียบสงบ และสันโดษ
- 6) เส้นทางคมนาคม

2. วัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพ หมายถึง การทำงานเป็นประจำเพื่อเลี้ยงชีวิต

จากการศึกษาประวัติชื่อบ้านในเขตพื้นที่ กิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง พบว่า การประกอบอาชีพของประชาชน ในพื้นที่นี้มีอาชีพด้านการเกษตร ซึ่งได้แก่ การทำนาเป็นอาชีพหลัก ซึ่งทราบได้จากประวัติชื่อบ้านคือ บ้านแหลมคันไถ เพราะตามประวัติความเป็นมาของบ้านนี้คือ การจินตนาการของชาวบ้านบริเวณนี้ จากลักษณะของพื้นที่ที่ไว้แห่งระหว่างพื้นดินและพื้นน้ำ เข้าแทนที่กัน ซึ่งสามารถจินตนาการเป็นรูปลักษณะต่าง ๆ ของเครื่องมือเครื่องใช้ ในการประกอบอาชีพการทำนาทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็น คันไถ หัวหมู แอก หางยามและอื่น ๆ แสดงว่าสิ่งเหล่านั้น อยู่ในความทรงจำที่ฝังอยู่ในความคิดส่วนลึก หรือที่เรียกกันว่าจิตใต้สำนึก ซึ่งมีอยู่ในชีวิตประจำวันทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับ "ทฤษฎีการถ่ายโยง" ซึ่งเป็นแนวคิดของผู้รู้หลายท่านเช่น ทฤษฎีของธอร์นไดค์ (THORNDIKE) ที่กล่าวว่า "การถ่ายโยงความรู้ขึ้น จะเกิดขึ้นได้เมื่อสิ่งสองสิ่งนั้น มีความเหมือนกันในส่วนของ เนื้อหา(CONTENT) วิธีการ(PROCEDURE) อารมณ์และความรู้สึก (เดริช สวานานท์ 2519:229) เขียวศรี วิวิธศิริ กล่าวว่า " ...ผู้ใหญจะสามารถสนองตอบต่อเหตุการณ์ และต่อภาวะแวดล้อมได้ถูกต้อง โดยอาศัย สติปัญญา การเรียนรู้ และประสบการณ์ในอดีต ที่ทำให้รู้อะไรควรไม่ควร เลือกตอบได้ถูกต้อง ... " (เขียวศรี วิวิธศิริ 2527:37) นอกจากนี้ ประวัติชื่อบ้าน ในกิ่งอำเภอบางแก้ว มีจำนวนไม่น้อย ที่ใช้ คำว่า " นา" มาเป็นชื่อบ้าน เช่น บ้านนาหม่อม บ้านนาพะขอ บ้านทุ่งนาเจริญ เป็นการบ่งบอกถึง การประกอบอาชีพการทำนาถือว่าเป็นอาชีพหลัก การทำนาจานเป็นจะต้องใช้พื้นที่ในการเกษตร เป็นจำนวนมาก จากวัฒนธรรมการเลือกที่อยู่อาศัย การเลือกที่อยู่ส่วนใหญ่มองของประชาชนจะเป็นทุ่งกว้าง ซึ่งมีจำนวนถึง 29 บ้าน คิดเป็นร้อยละ 32 ของจำนวนทั้งหมด และการประกอบอาชีพการเกษตรอย่างอื่น ๆ นอกเหนือจากการทำนาที่มีได้เด่นชัดมากนัก การเพาะปลูกพืชอย่างอื่น เช่น มะพร้าว ที่บ้านพร้าว หรือกระท้อน ที่บ้านสะทอน สำหรับการเลี้ยงสัตว์ก็เลี้ยงเพื่ออาชีพแรงงาน และกินเนื้อ เช่น ช้าง ม้า วัว ควาย เป็ด ไก่ เป็นต้น ทั้งนี้ก็สืบเนื่องมาจากความอุดมสมบูรณ์ในธรรมชาติ ดังกล่าวที่ว่า " ...เมืองไทยเราเนี่ย แสนดินนักหนา นาน้ำมีปลา นานามีข้าว..." จากประวัติชื่อบ้าน หากมองถึงทำเลที่ตั้ง ก็มีจำนวนไม่น้อย ที่บ่งบอก ถึงความอุดมสมบูรณ์ของ ทุ่ง หอย นู ปลา ประกอบจำนวนที่ว่า " นกคู่ฟ้า ปลาคู่ทอง คลองคู่เรือ เลือคู่ป่า " สถานที่ที่ตั้งหมู่บ้านส่วนใหญ่ จะอยู่ใกล้ น้ำ ไม่ว่าจะเป็น วัง ห้วย หนอง คลอง บึง หรือริมทะเล เช่น วังดาสี่ ห้วยเนียง หนองน้ำขาว

ห่านหลิว ท่าคลองตก คลองอีโต คลองอาน คลองท่าเซ็น จี่เสียด ปากพล หัวบ่อ แหม่มคันไถ เหล่านี้เป็นต้น จึงมั่นใจได้ว่า เมื่อพิจารณาจากประวัติชื่อบ้าน ชาวบ้านแก่งอำเภอบางแก้วย่อมอุดมสมบูรณ์ด้วยอาหารประเภทสัตว์น้ำอย่างแน่นอน ฉะนั้น การประกอบอาชีพของชาวบ้านแก่งอำเภอบางแก้ว ย่อมจะเป็นอาชีพด้านการเกษตร คือ "การทำนา" ผลิตข้าว อันเป็นปัจจัยพื้นฐาน ในการดำรงชีพของคนไทย และกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมในการประกอบอาชีพของชาวบ้านแก่งอำเภอบางแก้ว คือการทำนา และได้สิ่งสม สืบทอด หักแยะรูปแบบอย่างเด่นชัด คือ สารบางแก้ว หรือ ข้าวบางแก้ว นั้นเอง จึงสรุปได้ว่า ณ ที่บริเวณนี้คือแหล่งผลิตวัตถุดิบ ประเภทข้าว ได้มากมายเกินความจำเป็นในการบริโภคในท้องถิ่น จนกระทั่งสามารถส่งออกจำหน่าย ทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ ได้เป็นจำนวนมากไม่น้อย ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่บ่งบอกถึง การเลี้ยงสม สืบทอด และพัฒนา มาระดับหนึ่งแล้ว ในด้าน "การประกอบอาชีพ"

สำหรับอาชีพของชาวบ้านแก่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ได้แก่ การทำสวน สวนส่วนใหญ่ในพื้นที่แก่งอำเภอบางแก้ว คือยางพารา รองลงมา คือสวนผลไม้ ซึ่งปลูกแซมในสวนยางพารา หรือบริเวณใกล้เคียงกับสวนยางของตนเอง และใช้พื้นที่น้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับเอกสารข้อสรุปราชการของแก่งอำเภอบางแก้ว ที่กล่าวถึงเนื้อที่ในการเกษตรกรรมทั้งหมดจำนวน 76,896 ไร่ เป็นเนื้อที่ที่ไ้ทำนา และเพาะปลูก 49,690 ไร่ ทำสวนยางพารา 7,768 ไร่ เนื้อที่ทำสวน 169 ไร่

นอกจากนี้การประกอบอาชีพอื่น ๆ ก็คือ รับจ้าง กรรมกร รับราชการ ก็มีอยู่เช่นกันซึ่งสามารถทราบได้จากประวัติชื่อบ้าน คือ บ้านสดาใต้ตำรวจ บ้านหน้าอนามัย บ้านหัวงานชลประทาน บ้านหลังธานี (บ้านหลังสถานีรถไฟ) ล้วนแล้วแต่บ่งบอกถึงอาชีพทั้งสิ้น กล่าวคือ บ้านหัวงานชลประทานนั้น เดิมกรมชลประทานได้ใช้สถานที่บริเวณนี้เป็นสถานที่เริ่มต้นงานก่อสร้างเหมืองน้ำชลประทาน การก่อสร้างเหมืองน้ำก็จำเป็นต้องอาศัยแรงงานซึ่งได้แก่ กรรมกร รับจ้าง ซึ่งผู้ที่เป็นกรรมกร และรับจ้างก็เป็นบุคคลในละแวกนั้น นั่นหมายถึง อาชีพรับจ้างและกรรมกรได้เกิดขึ้นแล้ว ณ ที่นั้น งานทำนองเดียวกันอาชีพรับราชการก็ได้มีขึ้นแล้วเช่นกัน จึงก็ว่าได้ เจ้าหน้าที่กรมชลประทาน ตำรวจ พยาบาล และรัฐวิสาหกิจ คือ เจ้าหน้าที่การรถไฟแห่งประเทศไทย

3. วัฒนธรรมด้านความเชื่อ

นันทา จุนเก็กดี (2530 : 5) ได้ให้ความหมายของ ความเชื่อไว้ดังนี้

ความเชื่อ หมายถึง สภาพบุคคลให้ความมั่นใจ เห็นคล้อยตามและพร้อมที่จะปฏิบัติตามสิ่งหนึ่งแล้วนำไปถ่ายทอดให้บุคคลอื่นได้ทราบ เพื่อต้องการให้เกิดความมั่นใจ เห็นคล้อยตามด้วย โดยไม่คำนึงว่า ความเชื่อนั้น ๆ จะมีเหตุผลที่สามารถพิสูจน์ได้หรือไม่ก็ตาม และชี้ให้เห็นว่าความเชื่อของคนมีเหตุมาจากความไม่รู้ เพราะความไม่รู้ทำให้เกิดความกลัว เมื่อมีความกลัวแล้วจึงคิดสร้างความเชื่อขึ้นมาเพื่อทำให้เป็นที่พึ่งทางใจ

วิญญู จิตต์ธรรม (2522: 1-7) ได้ให้พรศนะเกี่ยวกับความเชื่อไว้ว่า

ความเชื่อ เป็นสิ่งที่มนุษย์ค่อย ๆ เรียนรู้และทำความเข้าใจมานานหลายพันปี และเชื่อว่า อารมณ์สลับที่ จะทำให้มนุษย์ได้รับผลดีผลร้าย เมื่อมนุษย์กลัวอารมณ์สลับที่นั้นก็จะกระทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อไม่ให้ถูกลงโทษจากอารมณ์สลับที่ และทำให้เกิดความพึงพอใจแก่อารมณ์สลับที่นั้น จึงเป็นเหตุให้เกิดพิธีกรรมขึ้น โดยบูชาดวงสว่าง เพราะเชื่อว่าสิ่งทั้งหลายทั้งปวงที่เกิดขึ้นย่อมมีผู้บันดาลให้เกิดให้มีล้วนทั้งสิ้น

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ความเชื่อ คือ การมั่นใจ การยอมรับ การเห็นด้วยหรือเห็นคล้อยตามว่า มีอารมณ์สลับที่เกิดจากสิ่งเหนือธรรมชาติ เนื่องด้วยสาเหตุแห่งความไม่รู้ ความเชื่อเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง มีลักษณะผสมผสานระหว่างความเชื่ออันถึงเหนือธรรมชาติกับความเชื่อทางศาสนา ความเชื่ออันสิ่งเหนือธรรมชาติ เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับอารมณ์สลับที่ อันเป็นอิทธิพลทางความเชื่อ ที่ตกทอดกันมาและผูกพันกับมนุษย์ทางด้านจิตใจ ซึ่งผลมาจากการมีวิถีชีวิตอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ แต่ขณะเดียวกันก็มีความเข้าใจในธรรมชาติน้อยมาก เมื่อประสบกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว พายุร้าย ฟ้าผ่า ไฟไหม้ น้ำท่วม ฯลฯ ซึ่งรู้สึกว่าเป็นเรื่องน่ากลัวและแปลกประหลาดที่มนุษย์ไม่สามารถหาคำตอบได้ จึงเกิดความเชื่อว่าจะต้องมีอารมณ์สลับที่บางอย่างทำให้เกิดเป็นไปเช่นนั้น ความเชื่อทางศาสนา เป็นความเชื่อที่เกิดขึ้นโดยมีมูลเหตุมาจากความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ หรือที่เรียกกันว่าความเชื่อดั้งเดิม ความเชื่อเป็นวัฒนธรรมพื้นบ้านประเภทหนึ่ง ซึ่งมีอิทธิพลต่อแนวความคิดและพฤติกรรมของชาวบ้านกลุ่มนั้น ๆ อย่างลึกซึ้ง เพราะการสืบ

ทอดความเชื่อ มีการปลูกฝังสืบต่อกันมาหลายชั่วคน ผู้ให้การสืบทอดส่วนแต่ยึดถือปฏิบัติที่ประจักษ์ชัดเป็นต้นแบบอย่างกว้างขวางและมั่นคง และส่วนมีเจตนาที่จะปลูกฝังให้ผู้สืบสันดาน เจริญรอบอย่าง-เครื่องครัด มักถือเป็นเงื่อนไขในการอยู่ร่วมกัน ผู้ปฏิบัติตามย่อมเป็นที่ยอมรับของคณาญาติและบริวาร ส่วนผู้ฝ่าฝืนย่อมไม่เป็นที่พึงปรารถนา การปลูกฝังความเชื่อส่วนมีขึ้นนับแต่วินาทีแรกที่ผู้สืบต่อเริ่มเป็นสมาชิกใหม่ของสังคมนั้น ๆ การป้อนเพาะจึงมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป เช่นเดียวกับเป็นการตกแต่งไม้อ่อนให้ค่อยปรับเปลี่ยนไปตามความต้องการของเจ้าของไม้นั้น ซึ่งเปรียบได้กับผู้สืบสันดาน เพราะความเชื่อมีอิทธิพลต่อวิถีของสังคม แม้ว่าความเชื่อนี้จะเกิดจากปัจเจกชนก็ตาม แต่ก็ป็นวัฒนธรรมประเภทหนึ่งที่มิอิทธิพลต่อระบบความคิดและพฤติกรรมของมนุษย์อย่างลึกซึ้ง ด้วยเหตุผลที่ว่ามนุษย์เป็นผู้สร้างสังคม และสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมมาทุกด้าน ความเชื่อมักปรากฏให้เห็นเด่นชัดในชนบทเป็นส่วนมาก เพราะสภาพภูมิประเทศในชนบทตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เป็นทุ่งนา ป่า เขา ชาวชนบทส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกรรม วิถีชีวิตของชาวชนบทจึงอยู่ท่ามกลางธรรมชาติที่เชื่อกันว่า สามารถจัดปัดดูแลหาหนทางการดำเนินชีวิตได้ และวิธีการต่าง ๆ เหล่านี้ได้ถ่ายทอดสู่ลูกหลานเพื่อความอยู่รอดของตนเองและสังคม

จากการศึกษาประวัติชื่อบ้านในเขตพื้นที่กิ่งอำเภอปางงิ้ว จังหวัดพัทลุง พบว่า ความเชื่อที่ปรากฏในประวัติชื่อบ้านมี 4 ประเภท ดังนี้

3.1. เชื่อเรื่องความฝัน ความฝันนั้นคนไทยเรามีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องนี้มาแต่โบราณกาล ซึ่งปรากฏให้เห็นในนิทานปรัมปราอย่างเช่น เรื่อง ขุนช้างขุนแผน พระลอ อุบรุท นอกจากนั้นก็ยังปรากฏให้เห็นในพงศาวดารต่าง ๆ อีกมากมาย เช่น ตอนสมเด็จพระนเรศวรมหาราช จะทำยุทธหัตถีกับพระมหาอุปราชาก่อนวันทำยุทธหัตถีนั้น สมเด็จพระนเรศวรได้ทรงพระสุบิน ว่าพระองค์ท่านได้เดินทางฝ่าลำน้ำไปอย่างทุลักทุเลและได้ไปเจอกับจระเข้เข้าพญาวัวหนึ่งและได้ต่อสู้กันเป็นเวลานานและในที่สุดพระองค์ก็สามารถฆ่าจระเข้ตัวนั้นได้ ซึ่งทรงได้ทำนายว่าพระองค์จะต้องเจอศึกหนัก เข้าศึกเข้มแข็งมาก แต่ก็จะสามารถฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้และก็จะชนะข้าศึกในที่สุดซึ่งปรากฏให้เห็นในประวัติชื่อ บ้านเกาะแก่ง บ้านแหลมคันไถ ทั้งนี้เนื่องจากชาวบ้านเชื่อว่าในบริเวณบ้านทั้งสองที่กล่าวถึงนี้ มีทรัพยากรสมบัติฝังอยู่ตามที่ต่าง ๆ ในบริเวณนั้น หากเจ้าของสมบัติเดิมต้องการจะนำทรัพย์ก็จะมาบอกในเวลานั้น และผู้ถูกบอกจะต้องทำตามฝันนั้น

3.2. เชื่อเรื่องไสยศาสตร์ คาถาอาคม ซึ่งปรากฏให้เห็นในประวัติชื่อ บ้านเกาะตาหมอ บ้านควนหมอค บ้านนาบะขอ ซึ่งแต่ละบ้านที่กล่าวถึงมีประวัติผู้ที่มี ความเก่งกล้าสามารถ มีความรู้ ในด้านเวทย์มนต์คาถาที่ขลังนัก และสามารถแสดงปาฏิหาริย์ได้ ด้วยกันทั้งสิ้น

3.3. เชื่อเรื่องวิญญาณผีบรรพบุรุษ ซึ่งปรากฏให้เห็นในประวัติชื่อ บ้านเกาะแก่ง บ้านเกาะตาหมอ บ้านควนโหนด บ้านสหพุด บ้านที่กล่าวถึงนี้แล้วแล้วแต่มี "ศาลเพียงตา" ที่สร้างไว้เพื่อเป็นที่สถิตย์ดวงวิญญาณของบรรพบุรุษ และพร้อมกันนี้ก็มีเครื่องบูชาและสิ่งเวทย์ต่าง ๆ เช่น ดอกไม้ รูป เทียน อุบถธูป เครื่องมือ เครื่องใช้ ตลอดจนอาหารหวานคาวต่าง ๆ ย่อมแสดงให้เห็นถึงความเคารพนับถือ ตอบแทนคุณ เพราะสิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวแล้วนี้ โดยเฉพาะเครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ เหล่านี้ เคยเป็นที่มรดกของบรรพบุรุษในอดีตตอนที่ท่านเหล่านั้นยังมีชีวิตอยู่ ตามที่ตนเองทราบ เห็นว่าควร ตามความเชื่อของผู้ที่มาสังเวช หรือตามที่ตนได้รับทราบมาจากคนรุ่นก่อนที่เล่าต่อ ๆ กันมาเพื่อบรรพบุรุษเหล่านั้นได้เก็บไว้หรือมีไว้ใช้สอยตามความจำเป็นในยามที่ต้องการ โดยมีเครื่องมี มีความสุขสบายตามอัธยาศัย พร้อมกันนี้ก็ได้สร้างบ้านหรือที่อยู่อาศัยซึ่งเรียกว่า "ศาลเพียงตา" ให้วิญญาณผีบรรพบุรุษได้อยู่อาศัย ไม่ต้องการให้เร่ร่อนไปไกล และพร้อมกันนี้ก็ได้ช่วยเหลือปกป้องคุ้มครองลูกหลานให้ได้รับความร่มเย็นเป็นสุขต่อไป

3.4. เชื่อว่าคำสาบานและแรงอธิษฐานเป็นจริงได้ ซึ่งปรากฏให้เห็นในประวัติชื่อ บ้านเกาะตาหมอ บ้านสหพุด บ้านเกาะแก่ง บ้านควนโหนด โดยที่บริเวณบ้านดังกล่าวแล้วแล้วแต่มีร่องรอยของการบวงสรวงบูชา อันได้แก่ ดอกไม้ รูป เทียน และเครื่องสังเวทย์ต่าง ๆ ดังที่กล่าวแล้ว ส่วนใหญ่ก็สืบเนื่องมาจากการบวงสรวงศาลกล่าว หรือตามคำอธิษฐาน ที่เขาเหล่านั้นได้ตั้งใจ หรือเจตนาต้องการที่จะให้เป็นหรือไม่ต้องการให้เป็นในเบื้องต้น โดยมีความเชื่อว่า คำสาบานหรือแรงอธิษฐานเหล่านั้นสามารถช่วยตนเอง และผู้ที่เกี่ยวข้องได้ ครั้นเมื่อเขาเหล่านั้นประสบผลสำเร็จแล้ว ผู้ที่ตั้งจิตอธิษฐาน สาบาน บนบานศาลกล่าวไว้จะต้องเก็บตามที่ได้ตกลงกันไว้ในเบื้องต้น หากมิดำเนินการตามที่สาบาน หรืออธิษฐานไว้ คำสาบาน หรือสิ่งให้อธิษฐานไว้จะย้อนกลับมาบงกชก่อให้เกิดความไม่สงบสุขแก่ตน หรือคนที่เกี่ยวข้องได้ ดังเช่น ท่านตาหมอเทพ (บ้านเกาะตาหมอ) เศรษฐีอำ (บ้านเกาะแก่งหรือบ้านทุ่งเศรษฐี) ใต้โหนด (บ้านควนโหนด) ทวดนางพญา (บ้านสหพุด) หากมีผู้ใดต้องการให้ลูกหลาน เรียนต่อ สอบเข้าทำงาน ต้องการให้ฝนตกหรือไม่ต้องการให้ตก หากบนบานศาลกล่าวแล้ว ท่านเหล่านั้นรับคำบนบาน ก็สามารถเป็นจริงได้ตามแรงอธิษฐานนั้น

4. วัฒนธรรมด้านภาษา

ภาษา น. เสียงหรือกิริยาอาการที่ทำความเข้าใจกันได้. คำพูด. น้อยคำที่ใช้พูดกัน;
โดยบรรยายหมายถึงคนหรือชาติที่พูดภาษาใด ๆ (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525:
616-617)

จึงกล่าวได้ว่าภาษา คือ สื่อหรือสัญลักษณ์ที่ชี้แทนความหมาย ในการสื่อสาร ภาษาเป็น
วัฒนธรรมอย่างหนึ่ง วัฒนธรรมด้านภาษาที่ปรากฏให้เห็นในประวัติชื่อบ้านนามเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง ที่บ่งบอกและเห็นถึงภูมิปัญญาที่ชัดเจนมี 2 ลักษณะ คือ

4.1. การตัดพยางค์ของคำให้สั้นเพื่อสะดวกจดจำงานการสื่อสาร จึงปรากฏ
ให้เห็นในประวัติชื่อ บ้านรักเกียรติ บ้านควนจง บ้านห้วยเนียง บ้านมาบปราง บ้านพร้าว บ้านม่วง-
ธง บ้านทอนาสทูน บ้านหวางยาง บ้านคลองอาน ซึ่งมีความหมายดังนี้

เคียน	หมายถึง	ตะเคียน
จง	หมายถึง	กระจง
เนียง	หมายถึง	ต้นตะเนียง หรือ ตะเนียง
ปราง	หมายถึง	มะปราง
พร้าว	หมายถึง	มะพร้าว
ม่วง	หมายถึง	มะม่วง
ทูน	หมายถึง	ขุน
หวาง	หมายถึง	ระหว่าง
อาน	หมายถึง	เตากระอาน เป็นต้น

4.2. การสร้างคำขึ้นใหม่ใช้เรียกสิ่งใหม่ ๆ ด้วยวิธีการแบบคำประสม
โดยยึดหลักความสะกดกัน เรื่องของการออกเสียง และความหมายที่ชัดเจน เป็นเกณฑ์ในการ
สร้างคำ กล่าวคือ การนำคำที่มีความหมายเด่นชัดไว้ส่วนแรกของคำ แล้วนำคำที่มีความหมายรอง
ขยายความ ดังเช่น การเรียกชื่อบ้านที่ปรากฏในกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ส่วนใหญ่เป็นคำ
ประสมแบบ 2 คำ คำประสมแบบ 3 คำ คือ

4.2.1 คำประสมแบบ 2 คำ ซึ่งปรากฏให้เห็นในชื่อบ้าน บ้านแก่นคง

บ้านเกาะเคียน บ้านเกาะหยี บ้านคลองเงิน บ้านโคกยาง บ้านโคกสัก บ้านช่างทอง บ้านทอนโพธิ์
บ้านโนไร่ บ้านม่วงธง บ้านมาบปราง บ้านหนองกก บ้านหนองปรือ บ้านห้วยเนียง บ้านหวางยาง
บ้านห้วยบ่อ กล่าวคือ

แก่นคง = แก่น + คง

เกาะเคียน = เกาะ + เคียน

เกาะหยี = เกาะ + หยี

คลองเงิน = คลอง + เงิน

โคกยาง = โคก + ยาง

โคกสัก = โคก + สัก

ช่างทอง = ช่าง + ทอง

ทอนโพธิ์ = ทอน + โพธิ์

โนไร่ = โน + ไร่

ม่วงธง = ม่วง + ธง

มาบปราง = มาบ + ปราง

หนองกก = หนอง + กก

หนองปรือ = หนอง + ปรือ

ห้วยเนียง = ห้วย + เนียง

หวางยาง = หวาง + ยาง

ห้วยบ่อ = ห้วย + บ่อ

4.2.2 คำประสมแบบ 3 คำ ซึ่งปรากฏให้เห็นในชื่อบ้าน บ้าน-

หนองน้ำขาว บ้านเกาะตาหมอ บ้านทุ่งนายพัน กล่าวคือ

หนองน้ำขาว = หนอง + น้ำ + ขาว

เกาะตาหมอ = เกาะ + ตา + หมอ

ทุ่งนายพัน = ทุ่ง + นาย + พัน เป็นต้น

บทที่ 5

บทย่อ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

บทย่อ

การศึกษาวัฒนธรรมที่ปรากฏในประวัติชื่อบ้านในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง สะท้อนให้เห็นถึงวิถีการดำเนินชีวิต ตลอดจนวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ อันเป็นมรดกที่สำคัญของสังคมในชุมชน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับความมุ่งหมายและขอบเขตของการวิจัยทุกประการ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาวิเคราะห์วัฒนธรรมที่ปรากฏในชื่อบ้านในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ในประเด็นต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาประวัติของชื่อบ้านในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง
2. เพื่อแยกประเภทของชื่อบ้านเรียงจำแนกตามประวัติชื่อบ้านในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง
3. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมที่ปรากฏในประวัติของชื่อบ้านในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาวัดของชื่อบ้านในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานในการกำหนดหัวข้อศึกษาค้นคว้า การกำหนดแหล่งข้อมูล ตลอดจนการศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชื่อบ้าน
2. ติดต่อบุคคลากร เพื่อสอบถามข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า และเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ช่วยอำนวยความสะดวกในการออกเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อได้ความรู้พื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนทั้งจากการสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยจึงได้กำหนดวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าใน 4 หัวข้อ คือ

1. แหล่งข้อมูลและผู้บอกข้อมูล

1.1 ข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 ข้อมูลภาคสนาม

คุณสมบัติผู้บอกข้อมูล

1.2.1 เป็นผู้ที่เกิด เติบโตและอาศัยอยู่ในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัด

พัทลุง

1.2.2 เป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป

1.2.3 เป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับชื้อบ้านและสามารถบอกประวัติของชื้อบ้านได้

2. วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง

2.2 เก็บรวบรวมข้อมูล กระทำโดยวิธีการดังนี้

2.2.1 สัมภาษณ์ผู้บอกข้อมูลเกี่ยวกับประวัติของชื้อบ้าน รดยาขึ้นแบบกรอกข้อมูลเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ ในขณะที่สัมภาษณ์จะจดบันทึกข้อมูลไว้ เป็นลายลักษณ์อักษรและบันทึกเสียง การสัมภาษณ์ด้วยเครื่องบันทึกเสียง

2.2.2 ถ่ายภาพบริเวณหมู่บ้านที่สอดคล้องกับประวัติชื้อบ้านที่ได้สัมภาษณ์

3. วิธีจัดกระทำกับข้อมูล

3.1 เก็บเนื้อความจากแถบบันทึกเสียงโดยบันทึกเป็นภาษาไทยมาตรฐาน

3.2 ตรวจสอบข้อมูลที่ได้บันทึกไว้ในแบบกรอกข้อมูล เปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากแถบบันทึกเสียง

3.3 จำแนกประเภทตามที่มาของประวัติชื้อบ้าน

3.4 วิเคราะห์ข้อมูล

4. วิธีเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

เสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณาวิเคราะห์

สรุป

จากการศึกษาค้นคว้าเรื่อง วัฒนธรรมที่ปรากฏในประวัติชื่อบ้านในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง สรุปผลการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ชื่อบ้านในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ในช่วงปี พ.ศ. 2536 มีจำนวนทั้งสิ้น 91 ชื่อบ้าน เป็นชื่อบ้านที่มีประวัติประกอบทั้งสิ้น ประวัติทั้งหมดมีจำนวน 102 เรื่อง สามารถจำแนกได้ 6 ประเภท คือ

1. ประวัติชื่อบ้านที่มีชื่อเรียกตามลักษณะภูมิประเทศ มีจำนวนทั้งสิ้น 18 ชื่อ
2. ประวัติชื่อบ้านที่เรียกตามชื่อพันธุ์ไม้และลักษณะที่เกี่ยวข้อง มีจำนวนทั้งสิ้น 37 ชื่อ
 - 2.1 ชื่อตามพันธุ์ไม้มี 34 ชื่อ
 - 2.2 ชื่อตามลักษณะที่เกี่ยวข้องมี 3 ชื่อ
3. ประวัติชื่อบ้านที่เรียกตามชื่อสัตว์และลักษณะอาการของสัตว์ มีจำนวนทั้งสิ้น 6 ชื่อ
 - 3.1 ชื่อตามชื่อสัตว์ 6 ชื่อ
 - 3.2 ชื่อตามลักษณะอาการของสัตว์มี - ชื่อ
4. ประวัติชื่อบ้านที่เรียกตามชื่อบุคคลและลักษณะอาการของคน มีจำนวนทั้งสิ้น 22 ชื่อ
 - 4.1 ชื่อตามชื่อคนมี 9 ชื่อ
 - 4.2 ชื่อตามลักษณะอาการของคนมี 13 ชื่อ
5. ประวัติชื่อบ้านที่เรียกตามชื่อสถานที่และสิ่งก่อสร้างที่มีอยู่เดิม มีจำนวนทั้งสิ้น 9 ชื่อ
6. ประวัติชื่อบ้านที่เรียกตามชื่อลักษณะอื่น ๆ
 - 6.1 ชื่อตามแร่ธาตุ มี 1 ชื่อ
 - 6.2 ชื่อตามลักษณะการแบ่งออกเวลาเป็นเกณฑ์ มี 1 ชื่อ

2. จากการศึกษาประวัติชื่อหมู่บ้านในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุงสามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของชาวบางแก้วว่า 4 ประเด็น ดังนี้

2.1 วัฒนธรรมด้านการเลือกที่อยู่อาศัย ประชาชนในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง เลือกที่อยู่อาศัยหลากหลายด้วยกัน เช่น ที่ลุ่ม ที่ดอน ใกล้แม่น้ำลำคลอง ริมฝั่งทะเลสาบ ไร่นาจนถึง ความปลอดภัย ความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ การคมนาคม และพื้นที่ทำไร่ การประกอบอาชีพ

2.2 วัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพ ประชาชนในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง มีการประกอบอาชีพด้านการเกษตร ไร่นาเพาะการทานถือเป็นอาชีพหลัก

2.3 วัฒนธรรมด้านความเชื่อ ประชาชนในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง มีความเชื่อใน 4 ประเภท คือ

2.3.1 เชื่อเรื่องความฝัน

2.3.2 เชื่อเรื่องไสยศาสตร์

2.3.3 เชื่อเรื่องวิญญาณปิศาจภูริษ

2.3.4 เชื่อเรื่องศาสนา

2.4 วัฒนธรรมด้านภาษา ประชาชนในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง มี 2 ลักษณะ คือ

2.4.1 ตัดพยางค์ของคำให้สั้น เพื่อสะดวกรวดเร็วในการสื่อสาร

2.4.2 สร้างคำขึ้นมาใหม่ใช้เรียกสิ่งใหม่ ๆ ด้วยวิธีการแบบคำประสม

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมที่ปรากฏในประวัติชื่อหมู่บ้านในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง

1. ประวัติชื่อหมู่บ้านในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง จำนวนได้ 6 ประเภท คือ

1.1. ชื่อบ้านที่มีชื่อเรียกตามลักษณะภูมิประเทศ

1.2. ชื่อบ้านที่เรียกตามชื่อพันธุ์ไม้และลักษณะที่เกี่ยวข้อง

1.3. ชื่อบ้านที่เรียกตามชื่อสัตว์และลักษณะอาการของสัตว์

1.4. ชื่อบ้านที่เรียกตามชื่อบุคคลและลักษณะอาการของคน

1.5. ชื่อบ้านที่เรียกตามชื่อสถานที่และสิ่งก่อสร้างที่มีอยู่เดิม

1.6. ชื่อบ้านที่เรียกชื่อตามลักษณะอื่น ๆ

ผลสรุปการศึกษาค้นคว้า สอดคล้องกับ สุริวงค์ พงศ์โพนาลัย (2529:982) ที่ได้กล่าวถึง ชื่อบ้านนามเมืองในภาคใต้ว่า ชื่อบ้านนามเมืองภาคใต้ส่วนใหญ่ สะท้อนถึงสภาพภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ทรัพยากรในท้องถิ่น โบราณคดีความเชื่อและวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ และประเพณี เรื่องณรงค์ (2528:213-214) "ชื่อบ้านนามเมืองส่วนใหญ่จะมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับท้องถิ่น" และสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของอุดมลักษณ์ จิตต์รักเกียรติ (2534:191-207) ที่กล่าวว่า "ตำนานหรือสถานที่เกิด จากภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีลักษณะเป็นของตนเอง"

2. วัฒนธรรมที่ปรากฏในประวัติชื่อบ้านในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง 4 ประเด็น

2.1 วัฒนธรรมด้านการเลือกทำเลที่อยู่อาศัย

จากผลสรุปการศึกษาค้นคว้า สอดคล้องกับคำกล่าวของอมรา ชันดีสิทธิ์ ศรีสุชาติและธราพงศ์ ศรีสุชาติ (2529:1025) ซึ่งกล่าวว่า "... แหล่งโบราณคดีสมัยแรกเริ่มประวัติศาสตร์ในภาคใต้ประกอบด้วยแหล่งที่ตั้งอยู่ทางาน แตกต่างกันดังนี้... แหล่งบนพื้นที่ราบ... แหล่งบนเนินดิน เมืองล่างเป็นพื้นราบมีลำน้ำไหลผ่านเป็นเส้นทางน้ำไหลออกปากอ่าว..."

2.2 วัฒนธรรมด้านการประกอบอาชีพ

จากผลสรุปการศึกษาค้นคว้า ประชาชน กิ่งอำเภอบางแก้ว มีอาชีพทางการเกษตร มีการทำนาเป็นอาชีพหลัก ต้องใช้พื้นที่กว้าง ๆ สอดคล้องกับเอกสารการสรุปข้อราชการ (2535:6) ซึ่งกล่าวว่า "กิ่งอำเภอบางแก้วมีเนื้อที่ในการเกษตรกรรมทั้งหมด 76,896 ไร่ เป็นเนื้อที่ทำนา 49,690 ไร่ เนื้อที่หาสวนยางพารา จำนวน 7,768 ไร่ เนื้อที่หาสวน จำนวน 169 ไร่" ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและหลักการทางการเกษตรที่ว่า อาชีพการเกษตรนั้นจะต้องคำนึงถึงที่ดิน และทำเลที่ตั้งเป็นสำคัญ

2.3 วัฒนธรรมด้านความเชื่อ

จากผลสรุปการศึกษาค้นคว้า ชาวบ้านกิ่งอำเภอบางแก้ว มีความเชื่อ 4 ประเภท คือ

- 2.3.1 เชื่อเรื่องความฝัน
- 2.3.2 เชื่อเรื่องไสยศาสตร์
- 2.3.3 เชื่อเรื่องวิญญาณผีบรรพบุรุษ
- 2.3.4 เชื่อเรื่องศาสนา

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพรศักดิ์ เงินสวัสดิ์ และปรีชา ปุ่นสุข (2525:110-126) ที่กล่าวว่า "การจัดประเภทความเชื่อที่มีมูลเหตุมาจากความเชื่อดั้งเดิม และความเชื่ออันสืบเนื่องมาจากศาสนา และลัทธิต่าง ๆ นั้น ส่วนก่อให้เกิดลักษณะประสมประสานกันได้แนบสนิท

2.4 วัฒนธรรมด้านภาษา จากผลสรุปการศึกษาค้นคว้า กิ่งอำเภอบางแก้วมี วัฒนธรรมทางด้านภาษาที่มีลักษณะเด่น ๆ 2 ลักษณะ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของจันเทส ทองช่วย (2529:2633-2634) ที่กล่าวว่า "...คำ 2 พยางค์ ในภาษาไทยกรุงเทพฯ ฯ ที่เป็นคำประสมจะเป็นคำพยางค์เดียวในภาษาไทยถิ่นใต้...คำ 2 พยางค์ ที่พยางค์แรกเป็นเสียง อะ ในภาษาไทยกรุงเทพฯ ฯ จะเป็นคำพยางค์เดียวในภาษาไทยถิ่นใต้...คำประสมที่ใช้คำบางคำหน้า เพื่อเป็นความหมายเฉพาะถิ่น..."

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษากิ่งอำเภอบางแก้ว มีพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูกโดยเฉพาะการทานา เนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์อันวย ฉะนั้นผู้เกี่ยวข้องน่าจะคำนึงถึงส่วนนี้ โดยการปรับปรุงพัฒนา และคงไว้ ซึ่งสภาพภูมิประเทศดังกล่าว เช่น ห้วย หนอง คลอง บึง ต่าง ๆ เพื่อเป็นการรักษา ระบบนิเวศน์ สิ่งแวดล้อม ไว้ให้คงอยู่ และสืบทอดถึงอนุชนรุ่นหลัง โดยเฉพาะอาชีพการทานา ควรจะปรับปรุงและพัฒนาให้รู้หน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป เพื่อความอยู่ดี กินดี ของเขาเหล่านั้น และให้คงชื่อไว้ ซึ่ง "ข้าวบางแก้ว" ทรายขาวแสนาน นอกจากนั้นการศึกษาประวัติชื่อบ้านในท้องที่อื่น ๆ ก็ควรริบดำเนินการศึกษาให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว หากเงินปล่อยไว้นาน วัฒนธรรมจากภายนอกจะเข้าไปกลบเกลื่อนและทำลายวัฒนธรรมเก่า หรือบิดเบือนสิ่งต่าง ๆ ที่ควรจะเป็น อย่างเช่น ผลของการศึกษาวัฒนธรรมที่ปรากฏในประวัติในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ในแง่ของประวัติความเป็นมา ประวัติของชื่อบ้านไม่น่าจะมีแหล่งที่ของการตั้งชื่อมากกว่า 1 นัย แม้ว่าจะมีความเป็นมาหลายกระแสก็ตาม เพราะหากว่ามีหลายนัย นั้นแสดงว่า ย่อมจะมีอะไรปะปนเข้ามาบ้างแล้ว ฉะนั้น "เรื่องนี้" เราชาวไทยทุกคนควรจะสังวรและใคร่ครวญให้ถี่ถ้วน ควรศึกษาและรวบรวมประวัติชื่อบ้าน ไว้ให้มากที่สุดและเร่งด่วน ก่อนที่มันจะมีอะไรจะแก้ไข

บรรณานุกรม

กรมศิลปากร. วัสดุ นิทรรศการ และอานนท์ อาภาภิรม. หน้าที่พลเมือง.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:อักษรเจริญการพิมพ์, 2521

การปกครอง, กรม. ทำเนียบท้องถิ่นพุทธศักราช 2535. กรุงเทพฯ:กรมการปกครอง, 2535

เจริญ สุภาพและคณะ. สังคมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ:ไทยวัฒนาพานิช, 2526

จินตนา ยอดยิ่ง. ประวัติของชื่อตำบลและหมู่บ้านในเขตอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่.

ปริญญาโท. กศ.ม. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.

อัคราเนนา

จุมพล หิมพานิช. "สังคมและวัฒนธรรม," ใน เอกสารการสอนชุดวิชามนุษยกับสังคม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1-5. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526.

จุมพิต พจนานุกุล(นามแฝง). "หนังสือ," ประชาชาติรายสัปดาห์. 3(120):4; . มีนาคม

2519.

ฉันทส ทองช่วย. "ลักษณะภาษาไทยถิ่นใต้," ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529

เล่ม 7. หน้า 2633 - 2634. สงขลา:สถาบันทักษิณคดีศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2529.

เชียรศรี วิวิธสิริ. จิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2527.

ณรงค์ เล็งประชา. สังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์พิทักษ์อักษร, 2528.

ดำรง ชวนดี. มานุษยวิทยาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520.

เคริช สอนานนท์. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ:โอเดียนสตร์, 2519.

นคร พันธุ์รงค์. การศึกษาประวัติชื่อตำบลและหมู่บ้านซึ่งตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำน่านในเขตอำเภอ

เมือง จังหวัดพิษณุโลก: ศูนย์สุโขทัยศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.

2524

เน้นหา ชุนักคี. การวิเคราะห์ความเชื่อของชาวไทยในสวัสดิกษา. :ศูนย์วิจัยมหาวิทยาลัยศิลปากร,

2530

ประจักษ์ ประภาพิตยากร และคณะ. ภาษากับวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3.

กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์, 2529.

- ประพนธ์ เรืองณรงค์. "สำนวนชาวใต้ที่เกี่ยวกับชื่อบ้านนามเมือง," ใน เรื่องเล่าจากชาวใต้ หน้า 213 - 218. บัณฑิตา: ศูนย์การศึกษาเกี่ยวกับภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2528.
- ประสิทธิ์ ภาพยกลอน. ภาษาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2518.
- พลจิตร นิดร. การศึกษาประวัติชื่อตำบลและหมู่บ้านในเขตอำเภอพรหมนิคม จังหวัดสกลนคร. ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อุดสาเนา.
- พูนศรี คัมภีร์ปกรณ์. ประวัติชื่อตำบลและหมู่บ้านในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อุดสาเนา.
- ปริญญ์ จิตต์ธรรม. ความเชื่อ. สงขลา : มงคลการพิมพ์, 2522.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์. 2530.
- วนิดา ศรีสินธุรส. ชื่อบ้านนามเมืองในเขตอำเภอโคกชะไບ จังหวัดนครราชสีมา. ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2532.
- วิเชียร รักการ. วัฒนธรรมและพฤติกรรมของสังคมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2529.
- วินิตา ช่วยชูวงศ์. วัฒนธรรมภาษา ชื่อหมู่บ้านในจังหวัดมหาสารคาม. ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2532.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2533.
- สงวน อ้นคง. สารานุกรมภูมิศาสตร์แห่งประเทศไทย เล่ม 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เฟื่องนคร, 2514.
- สุชน นวลสกุล, ชีระ ศรีธรรมรักษ์ และ เอนก เพียรอนุญนุตร. สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช, 2526.
- สุธีวงศ์ พงษ์ไพบูลย์. "ชื่อบ้านนามเมืองในเขตภาคใต้," ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 3. หน้า 982 - 985. สงขลา: สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. 2529.

สุภัตรา สุภาพ. สังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และสุชาวดี ช่างิริญ. ชื่อบ้านของอำเภอเมืองสุรินทร์. กรุงเทพฯ :

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, 2527.

อมรา จันดีสิทธิ์ ศรีสุชาติ และธราพงศ์ ศรีสุชาติ. "แหล่งโบราณคดีสมัยแรกเริ่มประวัติศาสตร์,"

ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 3, หน้า 1025. สงขลา:สถาบัน

ทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2529.

อนุมานราชชน, พระยา, ชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม. โดย เสฐียรโกเศศ(นามแฝง).

กรุงเทพฯ: บรรณาคาร, 2515.

-----, เรื่องวัฒนธรรม. โดย เสฐียรโกเศศ(นามแฝง). กรุงเทพฯ: บรรณาคาร 2513.

-----, วัฒนธรรมเบื้องต้น. โดย เสฐียรโกเศศ(นามแฝง). พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ:

ไทยมิตรการพิมพ์, 2524.

-----, วัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ของไทย. โดย เสฐียรโกเศศ(นามแฝง). พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ: คลังวิทยา, 2516.

อัมมร ชูระเจน. ประวัติของชื่อตำบลและหมู่บ้านในเขตอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช

จังหวัดนครศรีธรรมราช. ปริณิฎานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. จัดสำเนา.

อานนท์ อาภาภิรม. สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา, 2519.

อารง สุทธศาสตร์ และคณะ. สังคมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุลสภา

ลาดพร้าว, 2531.

อุดมลักษณ์ จิตต์รักเกียรติ. ตำนานชื่อสถานที่ในเขตอำเภอสติงพระ จังหวัดสงขลา. ปริณิฎานิพนธ์

กศ.ม. สงขลา:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2534. จัดสำเนา.

ภ า ค พ น วั ก

รายชื่อผู้บอกข้อมูล

- นายกลับ คำจิ อายุ 56 ปี บ้านเลขที่ 64/1 หมู่ที่ 2 ตำบลนาปะขอ กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง
- นายเกลียน คำแก้ว อายุ 47 ปี บ้านเลขที่ 23 หมู่ที่ 3 ตำบลโคกสัก กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง
- นางชั้น สิ่งแก้ว อายุ 55 ปี บ้านเลขที่ 90/4 หมู่ที่ 2 ตำบลโคกสัก กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง
- นายจบ พนุเอียด อายุ 43 ปี บ้านเลขที่ 62 หมู่ที่ 4 ตำบลท่ามะเดื่อ กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง
- นายเฉลียว ส่งกลิ่น อายุ 53 ปี บ้านเลขที่ 770 หมู่ที่ 6 ตำบลท่ามะเดื่อ กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง
- นายเจวียง จันทรเอียด อายุ 40 ปี บ้านเลขที่ 99 หมู่ที่ 3 ตำบลนาปะขอ กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง
- นายช่วง ช้วยชู อายุ 57 ปี บ้านเลขที่ 69/1 หมู่ที่ 3 ตำบลท่ามะเดื่อ กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง
- นายช่วย ทองซึ้ง อายุ 60 ปี บ้านเลขที่ 111/1 หมู่ที่ 6 ตำบลนาปะขอ กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง
- นางดีะ ฆมานละเด็น อายุ 63 ปี บ้านเลขที่ 17 หมู่ที่ 2 ตำบลโคกสัก กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง
- นางดีหะระ ฆมิตตะลัม อายุ 60 ปี บ้านเลขที่ 24 หมู่ที่ 2 ตำบลโคกสัก กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง
- นางเด๊ะ ฆมานแอ อายุ 52 ปี บ้านเลขที่ 7 หมู่ที่ 2 ตำบลโคกสัก กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง
- นายนอม ไรดำ อายุ 65 ปี บ้านเลขที่ 237/1 หมู่ที่ 1 ตำบลนาปะขอ กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง
- นายปาว มะกลาย อายุ 70 ปี บ้านเลขที่ 15 หมู่ที่ 2 ตำบลโคกสัก กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง

นายประวิทย์ ประถมของ อายุ 40 ปี บ้านเลขที่ 149/2 หมู่ที่ 8 ตำบลนาปะขอ กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง

นางปราณี ไชยวรรณ อายุ 49 ปี บ้านเลขที่ 8 หมู่ที่ 7 ตำบลนาปะขอ กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง

นายปรีดา มนต์รี อายุ 40 ปี บ้านเลขที่ 118/2 หมู่ที่ 9 ตำบลนาปะขอ กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง

นายเบรื่อง มนต์รี อายุ 68 ปี บ้านเลขที่ 31 หมู่ที่ 1 ตำบลท่ามะเดื่อ กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง

นายหิน เอียดประพันธ์ อายุ 58 ปี บ้านเลขที่ 303 หมู่ที่ 1 ตำบลนาปะขอ กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง

นายแก้ว บานเจียง อายุ 73 ปี บ้านเลขที่ 5 หมู่ที่ 1 ตำบลนาปะขอ กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง

นายพ่อง บานเจียง อายุ 45 ปี บ้านเลขที่ 33/7 หมู่ที่ 1 ตำบลนาปะขอ กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง

นางพญุลย์ ศรีราชา อายุ 51 ปี บ้านเลขที่ 49/2 หมู่ที่ 2 ตำบลท่ามะเดื่อ กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง

นางมีะ หมดอาดัม อายุ 59 ปี บ้านเลขที่ 35 หมู่ที่ 2 ตำบลโคกสัก กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง

นางลาตวน หนูเอียด อายุ 42 ปี บ้านเลขที่ 62 หมู่ที่ 4 ตำบลท่ามะเดื่อ กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง

นางเลี่ยน แซงมี อายุ 78 ปี บ้านเลขที่ 30 หมู่ที่ 9 ตำบลนาปะขอ กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง

นางเลื่อย คานแก้ว อายุ 86 ปี บ้านเลขที่ 23 หมู่ที่ 2 ตำบลโคกสัก กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง

ส.ต. เสียร สงดวง อายุ 58 ปี บ้านเลขที่ 43/1 หมู่ที่ 2 ตำบลโคกสัก กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง

นางสมาจ คานแก้ว อายุ 47 ปี บ้านเลขที่ 23 หมู่ที่ 3 ตำบลโคกสัก กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง

- นางส้อ บินละเต๊ะ อายุ 65 ปี บ้านเลขที่ 22 หมู่ที่ 2 ตำบลลือสัก กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง
- นายเสถียร ศรีราชญา อายุ 56 ปี บ้านเลขที่ 49/2 หมู่ที่ 2 ตำบลท่ามะเดื่อ กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง
- นายรสนม ภูมิ อายุ 47 ปี บ้านเลขที่ 152/2 หมู่ที่ 8 ตำบลนาปะขอ กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง
- นายห้วน เข้มมี อายุ 90 ปี บ้านเลขที่ 30 หมู่ที่ 9 ตำบลนาปะขอ กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง
- นางหว่า หมัดอาดัม อายุ 75 ปี บ้านเลขที่ 28 หมู่ที่ 2 ตำบลลือสัก กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง
- นางหรี ลาบัง อายุ 72 ปี บ้านเลขที่ 16/1 หมู่ที่ 2 ตำบลลือสัก กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง
- นางเหรียญ มัดเหล็ก อายุ 74 ปี บ้านเลขที่ 19 หมู่ที่ 2 ตำบลลือสัก กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง
- นายแหลม ศิริรสณ อายุ 75 ปี บ้านเลขที่ 95 หมู่ที่ 5 ตำบลนาปะขอ กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง
- นางอมร นวลมี อายุ 40 ปี บ้านเลขที่ 128/9 หมู่ที่ 5 ตำบลลือสัก กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง
- นายอรัญ บินมะเหล อายุ 70 ปี บ้านเลขที่ 21 หมู่ที่ 2 ตำบลลือสัก กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง
- ส.ต.อุดม ขยวรรณ อายุ 54 ปี บ้านเลขที่ 8 หมู่ที่ 7 ตำบลนาปะขอ กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง
- นายอุดม คงสง อายุ 52 ปี บ้านเลขที่ 126 หมู่ที่ 8 ตำบลนาปะขอ กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง
- นายอิน ชาเล อายุ 67 ปี บ้านเลขที่ 480 หมู่ที่ 1 ตำบลนาปะขอ กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง
- นางอ่า บานเจียง อายุ 68 ปี บ้านเลขที่ 5 หมู่ที่ 1 ตำบลนาปะขอ กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง

นายอำเภอ หนองนาคำ อายุ 64 ปี บ้านเลขที่ 33 หมู่ที่ 2 ตำบลนาปะขอ กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง

พระครูอินทประโชติ อายุ 65 ปี วัดปากพล หมู่ที่ 9 ตำบลนาปะขอ กิ่งอำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง



บริเวณหนองน้ำ "หนองน้ำขาว"



บริเวณบ้านโคกจี้แรด



บริเวณที่ขุด ต้นจี้แรด



"ต้นจี้แรด"

หาดไข่เต่า



บริเวณชายหาด
ที่เต่ากระอาณเคยวางไข่ในอดีต



ทุ่งโล่ง
ในพื้นที่กิ่งอำเภอบางแก้ว



แพลงคั่นไถ



บริเวณแพลงที่มีลักษณะ เป็นรูป
"คั่นไถ ไถนา"

ແຫລມດິນ"ໄຄ



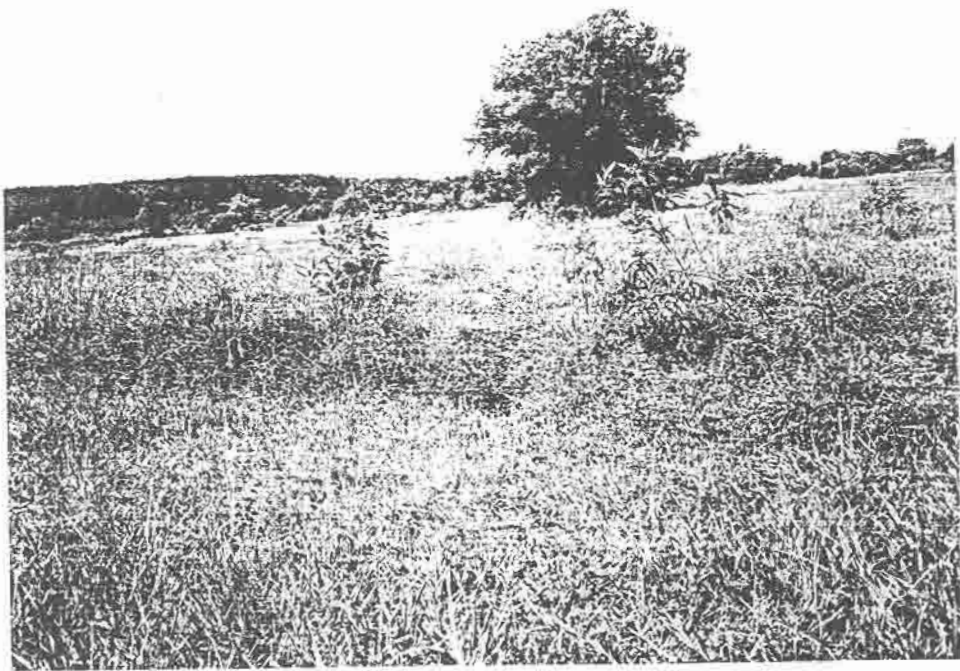
ບຣີ ເວລາຂອງແຫລມທີ່ມີລັກສະນະ ເປັນຮູບ

"ຫ້ວໝູ່ ໄຄນາ"



ບຣີ ເວລາຂອງແຫລມທີ່ມີລັກສະນະ ເປັນຮູບ

"ແອກ ໄຄນາ"

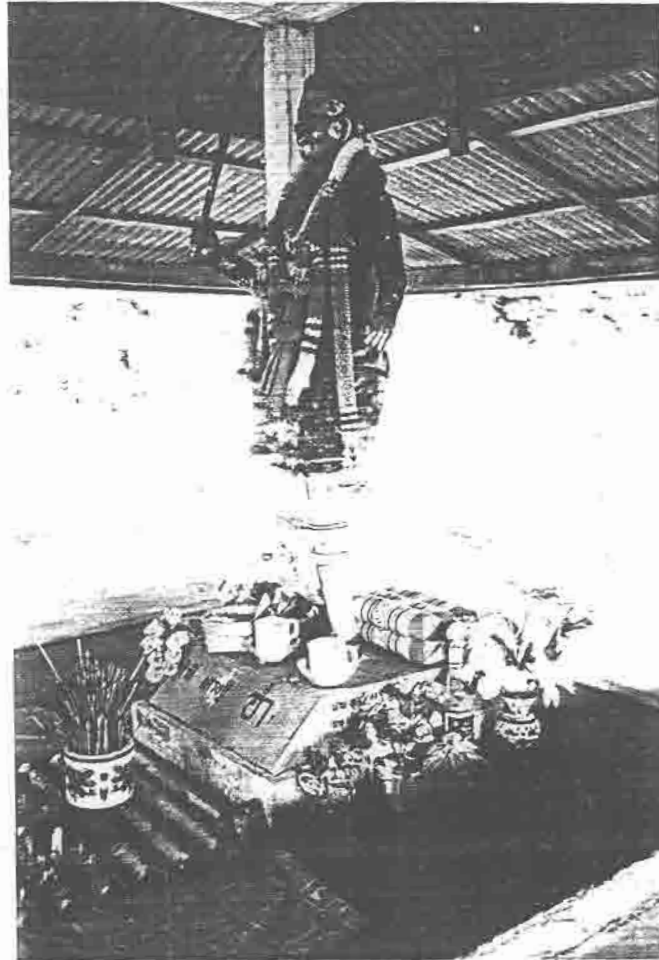


1 ใน 2 แห่งนี้

เชื่อว่า เป็นสถานที่ฝังศพของนางพญา

บ้านศพนวด

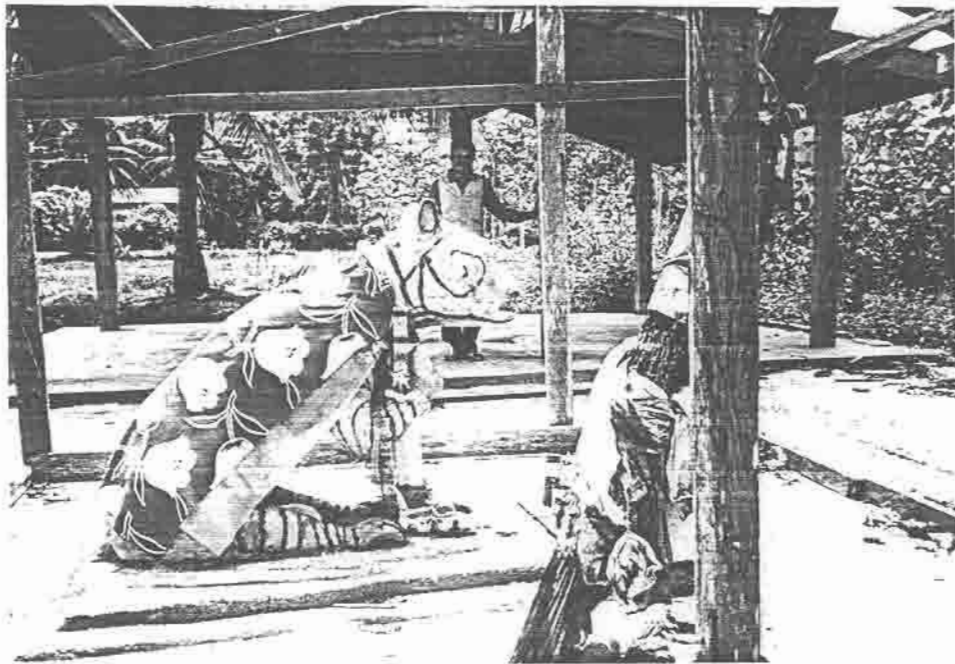




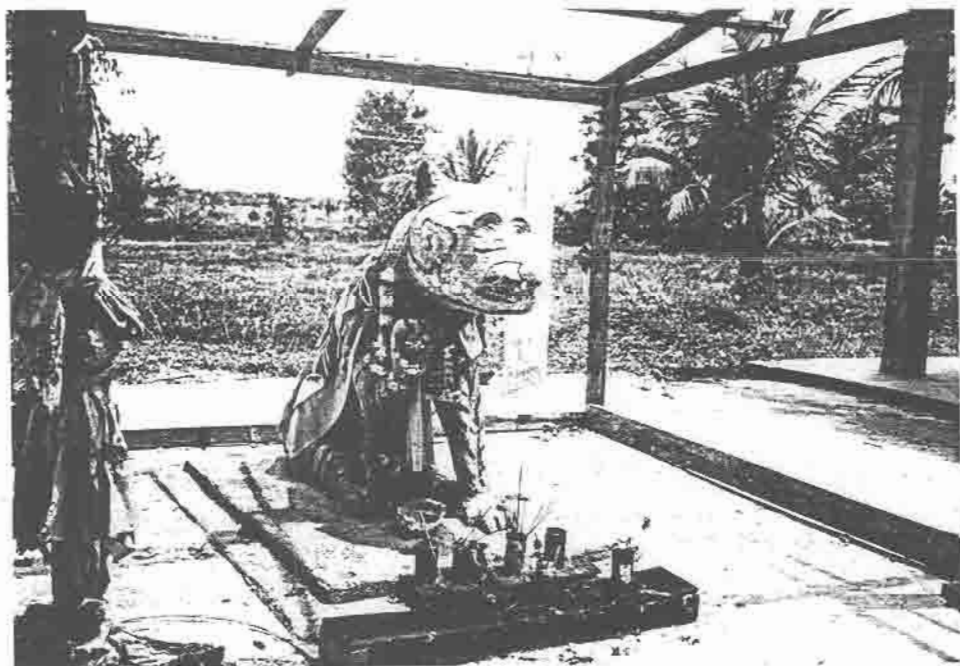
รูปปั้นเศรษฐีอ่า
บ้านทุ่งเศรษฐี หรือ บ้านเกาะแก่ง



ศาลเพี้ยงตารใต้ะหมด
บ้านควนหมด



บริเวณศาลา รูปหล่อเครื่องของตาหมอเทพ
บ้านเกาะตาหมอ



แบบกรอกข้อมูลเกี่ยวกับประวัติของชื่อบ้าน

1. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้บอกข้อมูล

1.1 ชื่อ นามสกุล อายุ ปี

1.2 ภูมิลำเนาเดิม หมู่ที่ ตำบล อำเภอ
จังหวัด1.3 ที่อยู่อาศัยปัจจุบัน บ้านเลขที่ ตำบล อำเภอ
จังหวัด

1.4 ผู้เสนอชื่อผู้บอกข้อมูล มีจำนวน คน คือ

1.4.1 ชื่อ นามสกุล อายุ ปี

1.4.2 ชื่อ นามสกุล อายุ ปี

1.4.3 ชื่อ นามสกุล อายุ ปี

2. ข้อมูลเกี่ยวกับชื่อบ้าน

2.1 ชื่อบ้าน

2.2 ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ ตำบล อำเภอ
จังหวัด2.3 ประวัติชื่อบ้าน
.....
.....

3. สถานที่และเวลาที่สัมภาษณ์

3.1 สัมภาษณ์ที่บ้านเลขที่ หมู่ที่ ตำบล
อำเภอ จังหวัด3.2 สัมภาษณ์วันที่ เดือน พ.ศ.
เวลา

ชื่อ ผู้สัมภาษณ์

วัฒนธรรมที่ปรากฏในประวัตินิเวศน์
กิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง

บทคัดย่อ
ของ
ปรีชา จันทรมณี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา

กันยายน 2536

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

การวิจัยวัฒนธรรมที่ปรากฏในประวัติหมู่บ้านในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาวิเคราะห์วัฒนธรรมที่ปรากฏในชื่อหมู่บ้านในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง เพื่อศึกษาประวัติ แยกประเภทตามประวัติ และวัฒนธรรมที่ปรากฏในประวัติของ ชื่อบ้าน วิทยานิพนธ์นี้บอกข้อมูลชื่อหมู่บ้านแต่ละบ้านไม่น้อยกว่า 3 คน ซึ่งผู้บอกข้อมูลแต่ละคนต้องมีอายุ ตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป วิทยานิพนธ์นี้ใช้เวลาในการเก็บและปัจจุบันอยู่ทางที่นั้น ผลการวิจัยพบว่า ชื่อหมู่บ้านในเขต กิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ในปี พ.ศ. 2536 มีจำนวนทั้งสิ้น 94 ชื่อ เป็นชื่อบ้านที่มีประวัติ ทั้งสิ้น จำนวนได้ 6 ประเภท คือ 1.ประวัติชื่อบ้านที่มีชื่อเรียกตามลักษณะภูมิประเทศ มี 18 ชื่อ 2.ประวัติชื่อบ้านที่เรียกตามชื่อพันธุ์ไม้และลักษณะที่เกี่ยวข้อง มี 37 ชื่อ 3.ประวัติชื่อบ้านที่เรียกตาม ชื่อสัตว์และลักษณะอาการของสัตว์ มี 6 ชื่อ 4. ประวัติชื่อบ้านที่เรียกตามชื่อบุคคลและลักษณะอาการ ของคน มี 22 ชื่อ 5. ประวัติชื่อบ้านที่เรียกตามชื่อสถานที่และสิ่งก่อสร้างที่มีอยู่เดิม มี 9 ชื่อ 6.ประวัติชื่อบ้านที่เรียกชื่อตามลักษณะอื่น ๆ มี 2 ชื่อ

จากการศึกษาประวัติชื่อหมู่บ้านในเขตกิ่งอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุงสามารถสะท้อน ให้เห็นถึง วัฒนธรรมด้านการเลือกที่อยู่อาศัย มีหลากหลายด้วยกัน คือ ที่สูง ที่ดอน ใกล้น้ำ ใกล้อ่าง ริมฝั่งทะเลสาบ และกลางทุ่งรังกว้าง ด้านการประกอบอาชีพ คือ การเกษตรกรรม มีการทำนาถือเป็นอาชีพหลัก ด้านความเชื่อ มี 4 ประเภท คือ 1.เชื่อเรื่องความฝัน 2. เชื่อ เรื่องไสยศาสตร์ 3. เชื่อเรื่องวิญญาณผีบรรพบุรุษ 4. เชื่อเรื่องคำสาบาน ด้านภาษา มีลักษณะเด่น 2 ลักษณะ คือ 1. ศัพท์บางคำของคำให้สั้นเพื่อสะดวกรวดเร็วในการสื่อสาร 2. สร้างคำขึ้นใหม่มาใช้ เรียกสิ่งใหม่ ๆ ด้วยวิธีการแบบคำประสม

ปัญหาและข้อเสนอแนะ ผู้บอกข้อมูลที่มีประวัติในหมู่บ้านค่อนข้างมีน้อย และให้ความสนใจ ประวัติความเป็นมาของบ้าน เรื่องราวในท้องถิ่นน้อยมาก และพร้อมกันนี้ ก็ควรสร้างเสริมแรงจูง ใจให้ ประชาชนผู้คุณค่า หรือมาจกกันอนุรักษ์ วัฒนธรรมที่มีอยู่เดิมให้ตกทอดถึงอนุชนรุ่นหลัง เพื่อเขา เหล่านั้น จะได้ภูมิใจและหวงแหนในสิ่งต่าง ๆ ที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ให้ และได้นำมาปรับปรุง ให้อำนวยกับวิถีชีวิตของเขาต่อไป

THE CULTURE AS SEEN IN THE HISTORY OF VILLAGE NAMES
IN GING AMPHOE BANG KAEW CHANGWAT PHATTALUNG

AN ABSTRACT

BY

PREECHA CHANTARAMANEE

PRESENTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS FOR THE
MASTER OF ART DEGREE IN THAI STUDIES
AT SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY, SOUTHERN CAMPUS
SEPTEMBER 1993

ABSTRACT

This research was aimed to study and analyze the ways of life as mentioned in the stories of the village names in Bangkaew Sub-district, Pattalung Province, by using no less than three informants for each village name; each aged at least 40 years old and was a native. The findings showed that in B.E. 2536 there were 94 village names altogether-all had their own stories, classified into 6 categories:(1) 18 names after topography;(2) 37 names after plants and something related;(3) 6 names after animals and their movements;(4) 22 names after persons and their manners; (5) 6 names after places and buildings and (6) 2 names after other things.

From this study the findings showed the ways of life on CHOOSING OF LOCATIONS such as low - lying lands, highlands, basins and plains; CAREER - agriculture, i.e. rice - farming, the main occupation; BELIEFS - four categories: (1) in dreams, (2) in superstitions (3) in spirits of ancestors, and (4) in vows; LANGUAGE - two features: (1) omitting syllables for convenience of communication and (2) building new words for new things by using compound words.

PROBLEM AND SUGGESTION There were few informants who knew and were really interested in the stories of the village names. The residents should be encouraged to appreciate and conserve their culture for the generations that follow, in order to make them proud and preserve what their ancestors handed down to them, assimilate and modernize it to their ways of life.

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายปรีชา จันทร์มณี

เกิด วันที่ 28 เดือนเมษายน พุทธศักราช 2496

สถานที่เกิด ถึงอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 180/6 หมู่ที่ 5

ถนนสงขลา-นาทวี ตามส.เขารูปช้าง อำเภอมืองสงขลา
จังหวัดสงขลา

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ 2 ระดับ 7 (ผู้อำนวยการงานวัดผลการศึกษา
นอกโรงเรียน กรมการศึกษานอกโรงเรียน)

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2515 มัธยมศึกษาตอนปลาย (แผนกวิทยาศาสตร์) จากโรงเรียนพะลุง

ศึกษา กรุงเทพฯ ฯ

พ.ศ. 2518 ปกศ.สูง (วิชาเอกคณิตศาสตร์ วิชาโทวิทยาศาสตร์ และ

เกษตรกรรม) จากวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพฯ ฯ

พ.ศ. 2521 กศ.บ. (วิชาเอกคณิตศาสตร์ วิชาโทภาษามลายู) จากมหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา จังหวัดสงขลา

พ.ศ. 2526 ประกาศนียบัตรนักวัดผล จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร กรุงเทพฯ ฯ

พ.ศ. 2536 ศส.ม (ไทยคดีศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควิ

จังหวัดสงขลา